

UZASADNIENIE

Projekt ustawy stanowi realizację zapowiedzi zmian legislacyjnych wskazanych w exposé Premiera Donalda Tuska w dniu 18 listopada 2011 r., w którym znalazło się zobowiązanie do podjęcia działań rządowych w celu zmniejszenia liczby zawodów regulowanych w Polsce. Polska pod względem liczby tego rodzaju zawodów jest rekordzistą w Europie, ograniczając dostęp do 380 z nich¹. Pojęcie „zawodu regulowanego” definiowane jest w prawie unijnym jako działalność zawodowa lub zespół takich działalności, których podjęcie, wykonywanie lub jeden ze sposobów wykonywania wymaga bezpośrednio lub pośrednio posiadania specjalnych kwalifikacji zawodowych ujętych w przepisach prawa². Z perspektywy ekonomii jako nauki, o regulacji dostępu do określonego zawodu możemy mówić w sytuacji, kiedy państwo (na dowolnym szczeblu administracji) kreuje ograniczenia (a co za tym idzie koszty) dla osób chcących wykonywać określony zawód³. W praktyce do takich ograniczeń może należeć: obowiązek posiadania określonego wykształcenia (ogólnego, kierunkowego, podyplomowego), ukończenia kursu, zdania egzaminu, odbycia obowiązkowej praktyki itd.

Zagadnienie regulacji zasad podejmowania i wykonywania zawodu nie jest obojętne z perspektywy konstytucyjnej. Podstawowym wzorcem oceny jest art. 65, w powiązaniu z art. 31 ust. 3 oraz art. 32, oraz 17 Konstytucji RP. Przede wszystkim należy zaznaczyć, że ustrojodawca w art. 65 zadeklarował, że każdemu zapewnia się wolność wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz literaturze przedmiotu podkreśla się, że wysłowiono w tym przepisie „trzy rodzaje praw pozostających w funkcjonalnym związku: prawo do wyboru i wykonywania zawodu, prawo do wyboru miejsca pracy, prawo do ochrony przed pracą przymusową. [...] Jednakże pełna wolność pracy to nie tylko brak przymusu, ale również brak ograniczeń polegających na uniemożliwieniu podmiotom prawnym wykonywania określonego zawodu czy zatrudnienia, nie przymuszając jednocześnie do robienia czegoś innego” (wyr. TK z 26 kwietnia 1999 r., sygn. akt K 33/98). Podkreśla się, że zasada wolności pracy w ujęciu pozytywnym obejmuje tzw. aspekt kwalifikacyjny,

¹ W podstawowym dokumencie rządowym z tego zakresu wymieniona została liczba 334 zawodów, co wiąże się z odmienną niż unijna klasyfikacją specjalności lekarskiej i stanowisk w ramach zawodu lekarza. Zob. Regulowane zawody i działalności w Rzeczypospolitej Polskiej. Opis wymagań kwalifikacyjnych, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa 2008, s. 14-15.

² Art. 3 ust. 1a dyrektywy 2005/36/WE, Dz. Urz. UE L 255 z 30.09.2005, z późn. zm.

³ A. Ciccone, E. Papaioannou, Red Tape and Delayed Entry, Journal of the European Economic Association, 2007, nr 5, s. 444-458.

tj. możliwość wyboru rodzaju pracy, przy czym wolność wyboru i wykonywania zawodu „nie oznacza nieograniczonej swobody w tym zakresie. Do ustawodawcy należy wyraźne określenie przesłanek, od spełnienia których zależy wykonywanie danego zawodu. Ustawodawca nie może być w tym zakresie arbitralny, ale jest zobowiązany również do uwzględniania interesu danych podmiotów” (wyrok TK z 19 marca 2001 r., sygn. akt K 33/00). O ile z jednej strony ograniczenia wolności ekonomicznych, do jakich należy wolność wykonywania pracy, są mniej restrykcyjne niż w przypadku wolności i praw osobistych, o tyle wprowadzenie ograniczeń wykonywania pracy musi być uzasadnione koniecznością ochrony wartości konstytucyjnych, w szczególności tych, które wskazane zostały w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Zachodzi wobec powyższego konieczność uporządkowania docelowego stanu regulacji zasad podejmowania i wykonywania określonej grupy zawodów, tak aby zarówno ograniczenia były oparte o istotne i czytelne kryteria, jak również, by między regulacjami dotyczącymi podobnych grup zawodowych nie zachodziły istotne, pozbawione podstawy merytorycznej różnice. Wśród kryteriów, jakie powinny być brane pod uwagę przy klasyfikacji grup zawodowych, w odniesieniu do których należy stosować zbieżne kryteria, należy przede wszystkim wymienić: (a) powiązanie danego zawodu z funkcją publiczną, jaką realizuje on w zastępstwie organów administracji publicznej; (b) przynależność do grupy zawodów zaufania publicznego, również tych, o których mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji; (c) rola danego zawodu w zapewnianiu bezpieczeństwa lub porządku publicznego, osobistego i bezpieczeństwa obrotu prawnego; (d) konieczność zapewnienia minimum kompetencji dla rozpoczęcia świadczenia usług określonego rodzaju. Poniżej przedstawiono kwalifikację zawodów, których regulacje ustrojowe zostały poddane proponowanej nowelizacji.

1. Dostęp do wykonywania zawodu ograniczony przede wszystkim ze względu na bezpieczeństwo odbiorców usług zawodów związanych z funkcją publiczną:
 - 1) notariusz;
 - 2) komornik.

2. Dostęp do wykonywania zawodu ograniczony ze względu na charakter zawodu zaufania publicznego:
 - 1) adwokat;
 - 2) radca prawny;

3) notariusz (w uzupełnieniu do pkt 1).

3. Dostęp do zawodu ograniczony ze względu na istotne przesłanki związane z ochroną życia i zdrowia usługobiorców i innych osób:

A. Grupa ogólna:

- 1) przewodnik turystyczny górski;
- 2) międzynarodowy przewodnik wysokogórski.

B. Grupa, w odniesieniu do której istnieją przesłanki do udziału administracji publicznej w procesie uzyskiwania uprawnień do wykonywania zawodu:

- 1) instruktor nauki jazdy;
- 2) egzaminator osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem i osób poddawanych kontrolnemu sprawdzaniu kwalifikacji.

C. Grupa, w stosunku do której możliwa jest regulacja na poziomie aktów wykonawczych, w związku ze sposobem zapisu ustawowego obecnej regulacji:

- 1) marynarz motorzysta żeglugi śródlądowej;
- 2) mechanik statkowy żeglugi śródlądowej;
- 3) obserwator radarowy żeglugi śródlądowej;
- 4) przewoźnik żeglugi śródlądowej;
- 5) sterniczka żeglugi śródlądowej;
- 6) szyper żeglugi śródlądowej;
- 7) starszy marynarz żeglugi śródlądowej;
- 8) bosman żeglugi śródlądowej;
- 9) sternik żeglugi śródlądowej.

4. Dostęp do zawodu ograniczony ze względu na uprawnienia związane z bezpieczeństwem publicznym.

B. Grupa, w odniesieniu do której istnieją przesłanki do udziału administracji publicznej w procesie uzyskiwania uprawnień do wykonywania zawodu:

- 1) pracownik ochrony fizycznej I stopnia;
- 2) pracownik ochrony fizycznej II stopnia;
- 3) pracownik zabezpieczenia technicznego I stopnia;
- 4) pracownik zabezpieczenia technicznego II stopnia;
- 5) detektyw.

5. Dostęp do zawodu ograniczony głównie ze względu na konieczność weryfikacji zdolności posługiwania się specjalistyczną wiedzą:

A. Grupa ogólna:

- 1) pośrednik w obrocie nieruchomościami;
- 2) zarządca nieruchomości;
- 3) przewodnik turystyczny miejski;
- 4) przewodnik turystyczny terenowy;
- 5) pilot wycieczek;
- 6) doradca zawodowy;
- 7) pośrednik pracy;
- 8) specjalista do spraw rozwoju zawodowego;
- 9) specjalista do spraw programów;
- 10) lider klubu pracy;
- 11) doradca EURES;
- 12) asystent EURES.

B. Grupa, w odniesieniu do której istnieją przesłanki do udziału administracji publicznej w procesie uzyskiwania uprawnień do wykonywania zawodu:

- 1) bibliotekarz;
- 2) pracownik dokumentacji i informacji naukowej;
- 3) trener klasy drugiej;
- 4) trener klasy pierwszej;
- 5) trener klasy mistrzowskiej;

- 6) instruktor sportu;
- 7) geodeta w zakresie geodezyjnych pomiarów sytuacyjno-wysokościowych, realizacyjnych i inwentaryzacyjnych;
- 8) geodeta w zakresie rozgraniczania i podziałów nieruchomości (gruntów) oraz sporządzania dokumentacji do celów prawnych;
- 9) geodeta w zakresach geodezyjnych pomiarów podstawowych;
- 10) geodeta w zakresie geodezyjnej obsługi inwestycji;
- 11) geodeta w zakresie geodezyjnego urządzania terenów rolnych i leśnych;
- 12) geodeta w zakresie redakcji map;
- 13) geodeta w zakresach fotogrametrii i teledetekcji;
- 14) taksówkarz;
- 15) syndyk;
- 16) urzędnik sądowy (prokuratury).

Zróznicowanie rozwiązań legislacyjnych zmierzających do regulacji dostępu do wykonywania określonych zawodów powodowane jest *ratio legis* leżącym u ich źródeł. W zależności od wagi i zasadności argumentacji leżącej u podstaw tworzenia przez prawodawcę określonych barier dostępu do danego zawodu, optymalną jest jedna z dwóch strategii redukcji tych barier:

Deregulacja – redukcja ograniczeń stawianych przez prawodawcę przed osobami chcącymi wykonywać dany zawód, przy zgodzie co do pozostawienia go w katalogu zawodów regulowanych. Strategia ta dotyczy w szczególności zawodów zaufania publicznego. Prawodawca optymalizuje wtedy stosowane regulacje, kierując się rachunkiem kosztów generowanych przez konkretne rozwiązania i korzyści wynikających z ograniczenia asymetrii informacji na rynku. Deregulacja (a więc redukcja kosztów w rozumieniu ekonomicznym wejścia do zawodu) może obejmować różne obszary ograniczeń np.: zmniejszenie kosztów (finansowych) nabycia uprawnień do wykonywania danego zawodu, skrócenie ścieżki uzyskiwania uprawnień do wykonywania zawodu czy też zwiększenia prawdopodobieństwa uzyskania uprawnień do wykonywania danego zawodu np. poprzez ujednoczenie stosownych egzaminów.

Dereglamentacja – wyłączenie danego zawodu z katalogu zawodów regulowanych. Całkowita rezygnacja ustawodawcy z regulacji danego rynku jest efektywna w sytuacji, gdy brak jest

przesłanek do dalszej interwencji państwa w danym segmencie rynku pracy. Zastosowanie tej strategii jest szczególnie zasadne w sytuacji, gdy przepisy regulujące dostęp do danego zawodu są wynikiem przeszłej sytuacji na danym rynku (nastąpiły zmiany na rynku, za którymi nie nadąża prawodawca)⁴ lub też powstały pod naciskiem grup zawodowych zainteresowanych uzyskiwaniem korzyści z ograniczenia konkurencji na rynku.

Warto również podkreślić, że proces polegający na ograniczaniu dostępu do wybranych zawodów nie jest zjawiskiem nowym. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy wymienia się m.in. ograniczanie konkurencji przez grupy zawodowe w ramach limitowania liczby osób wykonujących dany zawód w celu uzyskania renty ekonomicznej, aktywizm ustawodawczy, rozszerzanie kompetencji przez administrację poprzez tworzenie nowych obowiązków i procedur, a także presja społeczna zmierzająca do przeniesienia ryzyka związanego z decyzją o korzystaniu z określonych usług z konsumenta na podmiot decydujący o dopuszczeniu do wykonywania danych usług, np. samorząd zawodowy.

Ograniczenia w dostępie do wykonywania określonych zawodów niosą za sobą wiele negatywnych skutków gospodarczo-społecznych. Wśród najważniejszych wymienia się niższy poziom zatrudnienia w sektorach objętych regulacją⁵. Szkodliwym ze społecznego punktu widzenia następstwem ograniczania dostępu do określonych zawodów jest potwierdzony empirycznie wyższy poziom bezrobocia w grupach szczególnie na nie narażonych⁶. W przypadku Polski dotyczy to w szczególności osób młodych wchodzących na rynek pracy oraz kobiet zamierzających na niego powrócić po okresie macierzyńskim lub wychowawczym. Szereg barier, jakie stawiane są przed tymi osobami w zakresie spełnienia wymogów do wykonywania zawodu regulowanego, zniechęca je do podejmowania wysiłku w zdobyciu odpowiednich uprawnień. Przyczynia się to do zmniejszenia elastyczności rynku pracy, powodując m.in. niedopasowanie alokacji siły roboczej. Negatywne konsekwencje regulacji dostępu do

⁴ W literaturze ekonomicznej zjawisko to określane jest jako „path dependence”, co należy tłumaczyć jako zależność obecnie dokonywanych wyborów od przeszłych decyzji (często wydających się wówczas nieistotnymi). Zjawisko to występuje w szczególności w prawodawstwie, w sytuacji gdy przeszły akt prawny (od dawna nieadekwatny do realiów rynku) determinuje kształt obecnych rozwiązań legislacyjnych. Więcej o zjawisku „path dependence” w procesach politycznych np. P. Pierson, Increasing Returns, Path Dependence, and the Study of Politics, *The American Political Science Review* 2000, nr 2, s. 251-267.

⁵ F. Adams, J.D. Jackson, R.B. Ekelund, Occupational Licensing in a „Competitive” Labor Market: The Case of Cosmetology, *Journal of Labor Research* 2002, nr 2, s. 261-278; J. Jacob, D. Murray, Supply-side effects of the 150-hour educational requirement to CPA licensure, *Journal of Regulatory Economics* 2006, nr 2, s. 159-178; R. Jackson, Post-Graduate Educational Requirements and Entry into the CPA Profession, *Journal of Labor Research* 2006, nr 1, s. 101-114.

⁶ S. Dorsey, Occupational Licensing and Minorities, *Law and Human Behavior* 1983, nr 2-3, s. 171-181.

określonych zawodów nie ograniczają się jednak jedynie do jej potencjalnych przedstawicieli. Niekorzystne zjawiska na rynku pracy (bezrobocie, niższe wynagrodzenia) dotyczą także przedstawicieli zawodów powiązanych z zawodami regulowanymi, a nawet przedstawicieli zawodów nieregulowanych⁷. W pierwszym przypadku ograniczenie liczby osób wykonujących zawód regulowany prowadzi do spadku popytu na świadczone im usługi. Ponadto badania empiryczne wskazują, że „odstraszające” działanie regulacji prowadzi do nieefektywnego wzrostu zainteresowania zawodami nieregulowanymi, powodując spadek wynagrodzeń przedstawicieli zawodów nieregulowanych⁸.

Zjawisko to prowadzi także do innego, trudniej dostrzegalnego, ale nie mniej szkodliwego następstwa, jakim jest spadek innowacyjności w obrębie regulowanej profesji. Na skutek zjawiska selekcji negatywnej najaktywniejsze jednostki (potencjalni innowatorzy) zostają zniechęcone do wyboru zawodu regulowanego. Podstawowe bodźce wywołujące ten efekt to odczucie braku perspektyw wykonywania danego zawodu regulowanego i/lub wysoka wartość kosztu zdobycia określonych uprawnień, np. koszt alternatywny czasu studiów i obowiązkowej praktyki⁹. W konsekwencji objęcie gospodarki zbyt szeroką regulacją może stać się przyczyną spadku zależnego od innowacyjności całkowitego wskaźnika produktywności, który uznany jest w ramach teorii wzrostu za jedyne niewyczerpalne źródło wzrostu gospodarczego¹⁰. Ograniczanie dostępu do wykonywania określonych zawodów rodzi również problem wycisku, co zostało zauważone przez Parlament Europejski, w jego rezolucji z dnia 6 lipca 2010 r. wspierającej m.in. dostęp młodzieży do rynku pracy¹¹.

Nadmierne regulowanie zawodów niekorzystnie wpływa także na rozwój gospodarczy państwa, powodując obniżenie jego konkurencyjności. W ostatnich latach można zaobserwować tendencję do pogarszania się pozycji Polski w rankingach międzynarodowych badających konkurencyjność poszczególnych gospodarek. Przykładem takiego rankingu może być raport pt. Global Competitiveness przygotowywany przez Światowe Forum Ekonomiczne w Davos. Poniżej przedstawiono wartość zagregowanego indeksu konkurencyjności Polski w porównaniu z wybranymi gospodarkami rozwiniętymi.

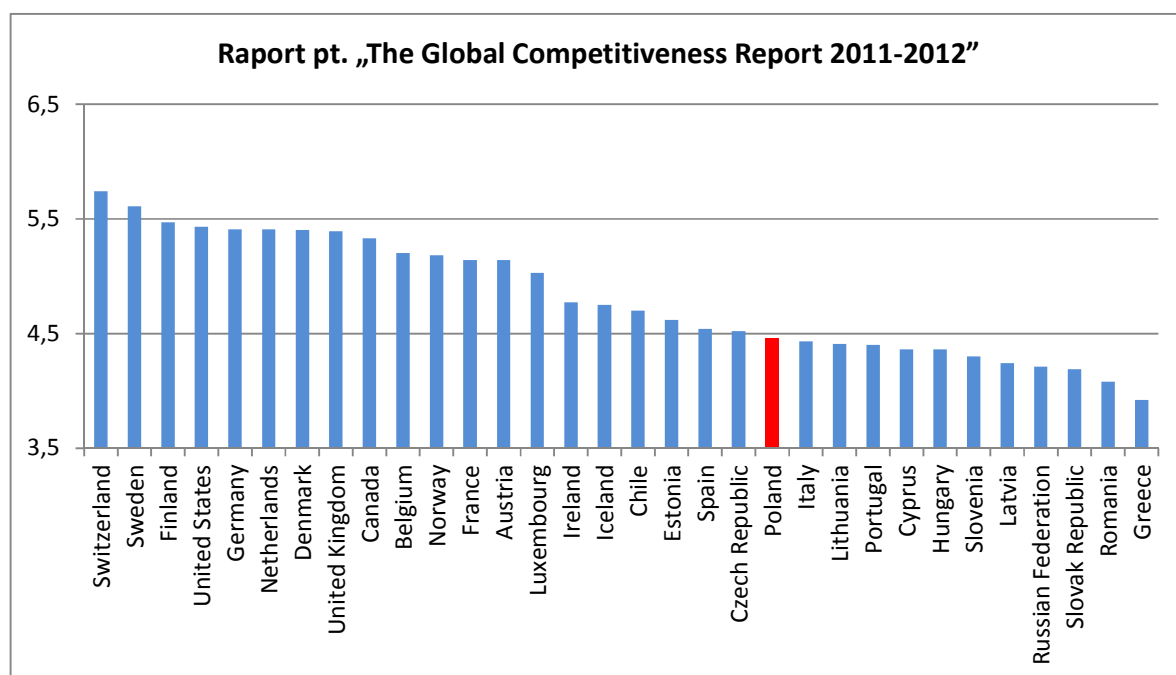
⁷ M. Kleiner, R. Kudrle, Does Regulation Improve outputs and increase prices? The case of dentistry, NBER Working Papers 5869, 1997.

⁸ M. Kleiner, M. Morris, A. Krueger, The Prevalence and Effects of Occupational Licensing, NBER Working Paper 14308, 2008.

⁹ Ibidem.

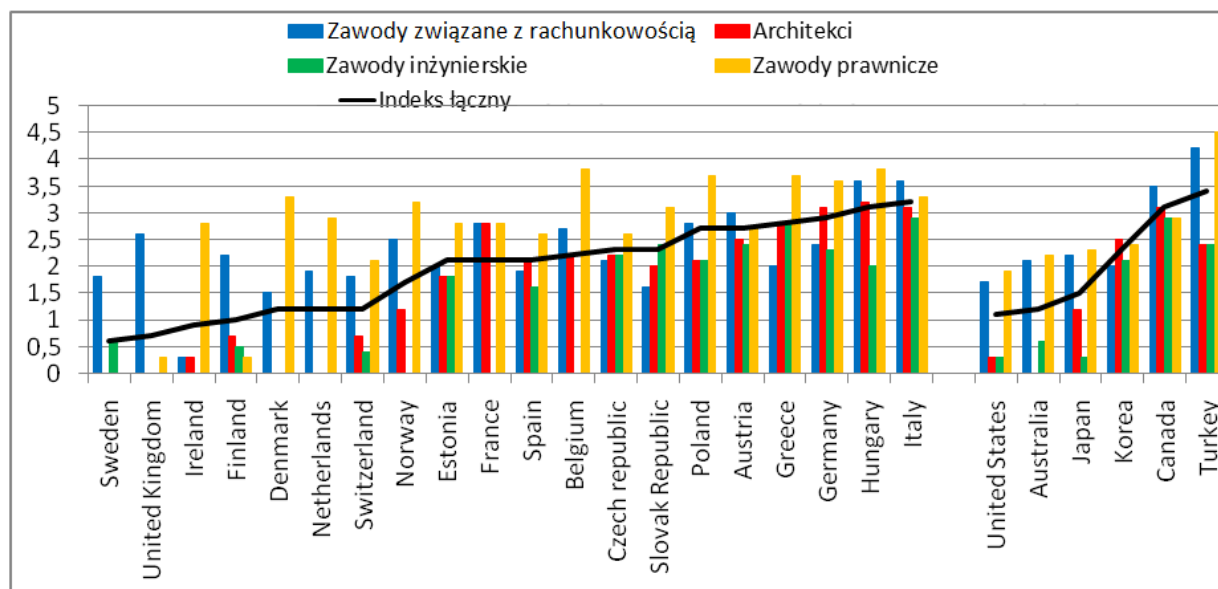
¹⁰ R. Barro, X. Sala-i-Martin, Economic Growth, MIT Press, 2004.

¹¹ Dz. Urz. UE z dnia 2 grudnia 2011 r. C 351 E/29.

Źródło: Światowe Forum Ekonomiczne, The Global Competitiveness Report 2011-2012.

W zakresie poszukiwania źródeł relatywnie niskiej konkurencyjności gospodarki polskiej wartymi przytoczenia są także wyniki prowadzonego przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) badania stopnia regulacji dostępu do wybranych grup zawodów.

Źródło: P. Conway, G. Nicoletti, Product market regulation in non-manufacturing sectors: measurement and highlights, OECD Economics Department Working Paper No. 530, Paryż 2006.

Na podstawie przytoczonych powyżej danych można stwierdzić, że zarówno ocena konkurencyjności gospodarki polskiej, jak i stopień regulacji dostępu do wybranych zawodów lokuje nas w rankingach poniżej większości rozwiniętych gospodarek.

Za znakomity przykład wpływu szerokiej ingerencji państwa w życie gospodarcze na funkcjonowanie gospodarek można uznać przebieg globalnego kryzysu w różnych grupach krajów. W przypadku gospodarek cechujących się niskim stopniem regulacji (Litwa, Łotwa Estonia) mieliśmy do czynienia z głębokim załamaniem spowodowanym szokiem zewnętrznym, a następnie szybką poprawą sytuacji gospodarczej. Zupełnie odmiennie na kryzys zareagowały przeregulowane gospodarki takich krajów jak Grecja czy Włochy. Jedną z przyczyn takiej sytuacji makroekonomicznej był systematyczny spadek konkurencyjności gospodarek tych krajów w ostatnich dekadach. W tym samym czasie nastąpiła również ekspansja regulacyjna działalności państwa, której jednym z przejawów było ograniczenie dostępu do wykonywania określonych zawodów.

Szeroki zakres regulacji dostępu do określonych zawodów jest przyczyną również osłabienia konkurencji w regulowanych branżach, prowadząc do wzrostu cen i spadku dostępności usług dla najuboższych członków społeczeństwa. Wzrost cen usług, a co za tym idzie wzrost wynagrodzeń przedstawicieli zawodów regulowanych (o tzw. rentę ekonomiczną), wykazano w badaniach empirycznych w tak różnorodnych profesjach jak np. technicy radiologii, farmaceuci czy księgowi¹². Na podstawie badań amerykańskich szacuje się, że wysokość renty ekonomicznej waha się w przedziale 7 – 15 proc. w zależności od specyfiki danego zawodu, jak też zastosowanej metody obliczeniowej¹³. Nie ulega zatem wątpliwości, że opisywane efekty mogą mieć różne konsekwencje dla konkurencyjności gospodarki narodowej w zależności od struktury zawodów objętych regulacją. W przypadku usług świadczonych pomiędzy przedsiębiorcami a konsumentami beneficjentami deregulacji staną się bezpośrednio ci ostatni, ale ułatwienie dostępu do profesji świadczących usługi pomiędzy przedsiębiorcami przyczyni się do zmniejszenia ciężarów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Ciężary te stanowią najczęściej część kosztów stałych, np. usługi prawne lub księgowo, ochrona obiektów,

¹² Przykładowo E. Timmons, R. Thornton, The Effects of Licensing on the Wages of Radiologic Technologists, *Journal of Labor Research* 2008, nr 4, s. 336-346; J. Pfeffer, Some Evidence on Occupational Licensing and Occupational Incomes, *Social Forces* 1974, nr 1, s. 102-111.

¹³ M. Kleiner, A. Krueger, Analyzing the extent and influence of occupational licensing on the labor market, NBER Working Papers 14979, 2009.

pośrednictwo pracy, a ich relatywne znaczenie spada wraz ze wzrostem wielkości przedsiębiorstwa. Deregulacja dostępu do tych zawodów może przyczynić się do poprawy sytuacji małych i średnich przedsiębiorstw będących jednym z filarów polskiej gospodarki.

Innym efektem wysokiego poziomu regulacji zawodów jest zwiększanie kosztów funkcjonowania państwa. Wiąże się to z koniecznością ponoszenia wydatków na utrzymanie systemu, np. kosztów funkcjonowania rejestrów czy też wynagrodzeń dla członków komisji egzaminacyjnych. Poza kosztami utrzymywania istniejącego systemu regulacji nie wolno również zapominać o kosztach związanych z przygotowaniem okresowych nowelizacji ustaw i rozporządzeń regulujących dany zawód. Ponieważ jeden akt prawny nie może trwale uregulować ewoluującego rynku, konieczna okazuje się jego permanentna nowelizacja.

Utrzymywanie kosztownych dla gospodarki przepisów mogłaby uzasadniać jedynie adekwatna poprawa sytuacji konsumentów. Zwolennicy regulacji zawodów uważają bowiem, że spadek podaży i wzrost cen usług są konsekwencją selekcji najlepszych usługodawców. Pogląd taki ma źródło w zjawisku asymetrii informacji występującym na wielu rynkach¹⁴. W analizowanych przypadkach asymetria informacji oznacza, że konsument nie jest w stanie wejść w posiadanie informacji, którymi dysponuje usługodawca, a więc zweryfikować jakości jego usług. Naturalną konsekwencją jest więc wystąpienie zjawiska selekcji negatywnej – cena obniża się, a lepsze produkty/usługi są wypierane z rynku (tzw. wyścig do dna). Klasycznej koncepcji asymetrii informacji towarzyszy jednak przyjęcie milczącego założenia o bierności i bezradności konsumenta. W klasycznym, podręcznikowym przykładzie rynku używanych samochodów¹⁵ abstrahuje się od wszystkich powszechnie znanych konsumentom sposobów weryfikacji zapewnień sprzedawców.

Narzędziem opisu tych „sposobów” jest tzw. teoria sygnałów, która została opracowana przez A. Spence’a. Jej podręcznikowym przykładem jest rola dyplomów na rynku pracy. Nawet przy założeniu, że wykształcenie samo w sobie nie zwiększa produktywności, dyplom jest sygnałem większych zdolności pracownika¹⁶. Mechanizm wysyłania (intencjonalnego) sygnałów

¹⁴ Za badania poświęcone asymetrii informacji na rynkach Komitet Noblowski nagrodził w 2001 r. trzech ekonomistów: J. Stiglitz, G. Akerlofa i A. Spence’a.

¹⁵ G. Akerlof, The Market for 'Lemons': Quality Uncertainty and the Market Mechanism, *Quarterly Journal of Economics* 1984, nr 3, s. 488–500.

¹⁶ A. M. Spence, Signaling in retrospect and the informational structure of markets, Nobel Prize Lecture, 8 XII 2001.

może być niezwykle pomocny w analizie alternatywnych scenariuszy regulacji zawodów, zwłaszcza w przypadku tzw. usług incydentalnych. Przykładowo alternatywnym do państwowej regulacji sposobem oceny jakości usług świadczonych przez lekarza są wysyłane przez niego sygnały, np. certyfikat umieszczony w widocznym miejscu jego gabinetu lub umieszczenie przez niego na swojej stronie internetowej forum wymiany opinii o jego usługach.

W ostatnich latach w literaturze ekonomicznej zwraca się także uwagę na wpływ rozwoju technologii komunikacyjnych w odniesieniu do poziomu asymetrii informacji oraz kosztów transakcyjnych. Rozwój takich usług internetowych jak sklepy czy aukcje internetowe zmieniły sytuację na wielu rynkach. Także w przypadku usług Internet oferuje możliwości nie tylko odnalezienia i porównania ofert różnych usługodawców, ale również skorzystania z bogatej i chętnie udostępnianej w postaci ocen i komentarzy wiedzy innych konsumentów.

Istnieją też inne przyczyny nieskuteczności regulacji jako narzędzia ochrony konsumenta. Praktyki stosowane przez różne grupy wykonujące zawody regulowane, takie jak narzucanie cen, ograniczenie możliwości reklamy, tworzenie barier wejścia do danego zawodu, narzucanie sposobu produkcji, szkodzą przede wszystkim konsumentom. Różne ograniczenia zmniejszają bowiem skłonność do wydajnej pracy, obniżania kosztów, w tym także cen, zwiększania jakości oraz oferowania nowych produktów i usług. Istnieje bogata literatura empiryczna weryfikująca twierdzenia zwolenników szerokiej regulacji zawodów co do wzrostu jakości świadczonych usług. Większość powoływanych badań co prawda powstała w Stanach Zjednoczonych, należy jednak podkreślić, że u podstaw opisywanych efektów leżą uniwersalne zachowania, a uzyskane wyniki mogą z powodzeniem znaleźć odniesienie do Polski. Przykładowo wykazano, że nawet w przypadku profesji, w których możemy mówić o silnej asymetrii informacji, takich jak budownictwo, nie stwierdza się istotnych różnic w jakości usług świadczonych przez podmioty objęte bądź nie regulacją¹⁷. Świadczyć to może o właściwym działaniu mechanizmów wysyłania i odbioru sygnałów.

Warte zauważenia są także bodźce wywierane przez regulację zawodów i ich skutki na konsumentów – spadek dostępności i wzrost cen usług. Najistotniejszym z nich będzie zachęta do

¹⁷ D. Skarbek, Occupational Licensing and Asymmetric Information: Post-Hurricane Evidence from Florida, *Cato Journal* 2008, nr 1, s. 73-82.

samodzielnego wykonywania usług zastrzeżonych dla certyfikowanych specjalistów¹⁸. Wykazano także, że regulacje forsowane przez grupy zainteresowane ograniczeniem konkurencji są w stanie zablokować dostęp do danego rynku nawet pomimo jego rozwoju. Przykładowo w Calgary, pomimo podwojenia liczby mieszkańców (i zatrudnionych), liczba taksówek pozostała nie zmieniona na przestrzeni ostatnich 25 lat¹⁹.

Przedmiotem badań stały się też konsekwencje reform deregulacyjnych przeprowadzonych w wielu różniących się specyfiką krajach. Analizowano między innymi konsekwencje reform deregulujących rynek przewozów taksówką w Irlandii, Szwecji, Norwegii, Holandii, Australii, Nowej Zelandii oraz Stanach Zjednoczonych²⁰. Wykazano, że w większości przypadków prowadzą one do wzrostu liczby taksówek, spadku cen i poprawy jakości (szybkości) realizacji usługi²¹. Badania opinii klientów przed i po przeprowadzeniu reformy deregulacyjnej potwierdzają jej korzystne następstwa²².

O ile w przypadku oceny konsekwencji deregulacji dostępu do zawodów elektryka, budowlańca czy taksówkarza zróżnicowanie pomiędzy kontynentalnym i anglosaskim systemem prawnym nie odgrywa istotnej roli, to w przypadku skutków deregulacji dostępu do zawodów prawniczych czynnik ten musi zostać explicite uwzględniony w analizie. Okazuje się jednak, że zarówno w krajach o tradycji anglosaskiej (Wielka Brytania)²³, jak i kontynentalnej (Szwecja)²⁴, liberalizacja dostępu do zawodu profesjonalnego pełnomocnika procesowego prowadzi do spadku cen oferowanych usług.

Konstytucja RP w art. 65 ust. 1 każdemu zapewnia wolność wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy. Wolność ta nie jest jednak absolutna i jak każda podlega

¹⁸ Tezę tę potwierdzają przykładowo badania empiryczne stwierdzające wyższą liczbę śmiertelnych porażen prądem w stanach o bardziej restrykcyjnej regulacji dostępu do zawodu elektryka. Zob. S. Carrol, R. Gaston, *Occupational Restrictions and the Quality of - Service Received: Some Evidence*, *Southern Economic Journal* 1981, nr 4, s. 959 i n.

¹⁹ D. Seymour, *The Case for Taxi Deregulation*, Frontier Centre for Public Policy, FCPP Policy Series no. 55, February 2009.

²⁰ J. T. Bekken, F. Longva, *Impact of Taxi Market Regulation*, TØI report 658/2003, Oslo, May 2003.

²¹ Do wniosku, że deregulacja dostępu do zawodu taksówkarza nie prowadzi do negatywnych efektów przewidywanych przez przedstawicieli branży dochodzi też większość autorów badań z tego zakresu omówionych przez A. T. Moore'a i T. Balakera, *Do Economists Reach a Conclusion on Taxi Deregulation?*, *Econ Journal Watch* 2006, nr 1, s. 109-132.

²² (De)Regulation of the taxi industry, OECD, Paryż, 2007.

²³ J. Love, F. Stephen, D. Gillanders, A. Paterson, *Spatial Aspects of Deregulation in the Market for Legal Services*, *Regional Studies* 1992, nr 2, s. 137-147.

²⁴ F. Stephen, C. Burns, *Liberalization of Legal Services*, Institute for Law Economy and Global Governance, 2007.

ograniczeniom, które zgodnie z dyspozycją art. 31 ust. 3 Konstytucji mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Co istotne, ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Rozbudowany system zawodów regulowanych w Polsce budzi wątpliwości co do tego, czy wprowadzone ograniczenia wolności wyboru i wykonywania zawodu spełniają wymogi określone w art. 31 ust. 3 Konstytucji. Nie można też nie zauważać, że nadmierne ograniczanie dostępu do wykonywania zawodów jest sprzeczne z unijną zasadą swobody przepływu pracowników. Jej niepełna realizacja utrudnia rozwój jednolitego rynku wspólnotowego, a w konsekwencji nie sprzyja zwiększaniu konkurencyjności Unii Europejskiej, której niezbędnym elementem jest mobilność zawodowa jej obywateli.

W odniesieniu do wpływu proponowanych zmian na możliwość wykonywania zawodu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej należy podkreślić, że deregulacja zawodów objętych projektem ustawy nie ograniczy wolności świadczenia usług transgranicznych mających charakter okazjonalny i tymczasowy. Działalność ta regulowana jest w Unii Europejskiej bardzo liberalnie. Odnoszą się do niej przepisy m.in. dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym²⁵ oraz dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych²⁶.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 16 dyrektywy z dnia 12 grudnia 2006 r. państwa zobowiązane są do uznania prawa usługodawców do świadczenia usług w państwie członkowskim innym niż to, w którym prowadzą przedsiębiorstwo, oraz zapewnienia możliwości swobodnego podjęcia i prowadzenia działalności na swoim terytorium. Świadczenie usług ma miejsce tylko w razie przeniesienia się usługodawcy na terytorium państwa przyjmującego w celu tymczasowego i okazjonalnego wykonywania zawodu. Element czasowy stanowi podstawowe kryterium pozwalające na odróżnienie świadczenia usług transgranicznych od stałego wykonywania danego zawodu na terenie innego państwa. Z kolei dyrektywa z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych dotyczy zniesienia barier

²⁵ Odpowiednio Dz. Urz. UE L 2006/376/36.

²⁶ Odpowiednio Dz. Urz. EU L 255 z 30.09.2005 z późn. zm.

związanych jedynie z kwalifikacjami zawodowymi, przy czym jej postanowienia pozostają bez wpływu na zakres innych dozwolonych ograniczeń, które mogą być nakładane przez poszczególne państwa na usługodawców świadczących usługi transgraniczne.

Co do zasady art. 56 i 57 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) wymagają nie tylko zniesienia wszelkiej dyskryminacji wobec osoby świadczącej usługi ze względu na jej przynależność państwową, ale również wszelkich ograniczeń swobody świadczenia usług nałożonych na tej podstawie, że osoba świadcząca usługi ma siedzibę w państwie członkowskim innym niż to, w którym usługa jest świadczona. W szczególności państwo członkowskie nie może uzależniać wykonania usług na swoim terytorium od przestrzegania wszystkich warunków wymaganych do założenia przedsiębiorstwa, co prowadziłoby do pozbawienia skuteczności postanowień Traktatu mających zapewnić swobodę świadczenia usług.

Ze względu na specyficzne wymagania w odniesieniu do niektórych usług, okoliczność, że państwo członkowskie uzależnia ich świadczenie od spełnienia warunków co do kwalifikacji osoby świadczącej usługi, na podstawie przepisów regulujących taką działalność w zakresie jurysdykcji tego państwa, nie może być uznana za niezgodną z art. 56 i 57 TFUE. Niemniej jednak, jako jedna z podstawowych zasad Traktatu, swoboda świadczenia usług może podlegać ograniczeniom tylko przez przepisy, które są uzasadnione interesem ogólnym i mają zastosowanie wobec wszystkich osób i przedsiębiorstw działających na terytorium państwa, w którym usługa jest świadczona, w takim zakresie, w jakim interes ten nie jest chroniony przez przepisy, którym osoba świadcząca takie usługi podlega w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę. Podkreślić należy, że takie wymogi muszą być obiektywnie uzasadnione koniecznością zapewnienia, że przestrzegane są zasady wykonywania zawodu i że zagwarantowane są szczególne interesy podlegające ochronie.

Do osoby, która posiada prawo wykonywania zawodu w jednym z państw członkowskich Unii Europejskiej (państwo siedziby), w razie przeniesienia się do innego państwa (przyjmującego) w celu tymczasowego i okazjonalnego wykonywania zawodu przewiduje się uproszczoną procedurę. Co do zasady wobec niej nie znajdują zastosowania przepisy stosowane w przypadku osób zamierzających w sposób stały i ciągły wykonywać zawód na terytorium tego państwa. Państwa członkowskie nie mogą ograniczać swobodnego świadczenia usług poprzez nakładanie dodatkowych wymogów dotyczących kwalifikacji zawodowych, o ile dana osoba prowadzi zgodnie z prawem działalność w państwie siedziby. Oznacza to, że prowadzący stałą

działalność w innym państwie może korzystać z tej swobody bez konieczności uzyskiwania stosownych zezwoleń, dokonywania dodatkowej rejestracji czy też poddania się procedurze uznania kwalifikacji. Uproszczone procedury przewidziane w przepisach dyrektywy 2005/36/WE dotyczące kwalifikacji zawodowych mają zastosowanie do wszystkich objętych nią zawodów, zarówno w przypadku osób pracujących na własny rachunek, jak i wobec pracowników najemnych.

Deregulacja w proponowanym zakresie nie wpłynie negatywnie na możliwość świadczenia przez polskich obywateli usług transgranicznych w innych państwach, gdzie odpowiednie zawody pozostają regulowane bądź zakres regulacji jest szerszy niż w prawodawstwie polskim. W tym kontekście należy się odwołać do funkcjonującego w prawie europejskim pojęcia odwrotnej dyskryminacji. Polega ona na nakładaniu nadmiernych obciążeń i stawianiu barier wobec własnych obywateli w sytuacji, w której obywatele innych państw UE mają łatwiejszy dostęp. Taki stan faktyczny wynika bardzo często z rozdźwięku między liberalnymi i egalitarnymi regulacjami unijnymi (w tym dyrektywy 2005/36/WE) a regulacjami krajowymi, które zawierają dodatkowe wymogi.

W przypadku dostępu do zawodów częstym zjawiskiem jest sytuacja, w której mieszkaniec obywatel Unii niebędący obywatelem danego kraju może dużo łatwiej uzyskać możliwość wykonywania danego zawodu dzięki uznaniu kompetencji uzyskanych w kraju pochodzenia niż obywatel kraju przyjmującego starający się o zdobycie danych kwalifikacji na podstawie prawa krajowego. W rezultacie dochodzi do dyskryminacji obywateli kraju przyjmującego, którzy zdobywając uprawnienia muszą spełnić więcej wymagań niż obywatele innych państw Unii, którzy korzystają z uznania kompetencji w tym zakresie. Nie jest to jednak przypadek dyskryminacji w rozumieniu art. 49 TFUE, gdyż w sytuacji tej nie dochodzi do ograniczenia żadnej unijnej swobody. W konsekwencji obywatel nie może powołać się na niezgodność z prawem UE przepisów krajowych przez sądem.

Nie ulega jednak wątpliwości, iż sytuacja, w której prowadzenie działalności przez podmioty krajowe jest trudniejsze niż możliwość świadczenia analogicznych usług przez obywateli innych krajów UE jest szkodliwa i wywiera negatywny wpływ na rozwój zarówno przedsiębiorczości, jak i zmniejszenie poziomu bezrobocia w kraju.

Nadmierna regulacja ze strony polskiego prawodawcy dostępu do zawodów polegająca na nakładaniu na własnych obywateli często nadzwyczajnych warunków dostępu do zawodu stawia

ich w niekorzystnej sytuacji w porównaniu z obywatelami innych państw, zmniejszając ich konkurencyjność na europejskim rynku pracy. Dodatkowo może ona prowadzić do utrudnienia sytuacji na polskim rynku pracy poprzez faworyzowanie podmiotów zagranicznych.

Wynikiem nadmiernej regulacji dostępu do zawodów w Polsce jest wykształcenie swoistej „turystyki uprawnieńowej”, w wyniku której polscy obywatele jeżdżą do innych krajów UE w celu uzyskania uprawnień do wykonania zawodu. Okoliczność ta dodatkowo potwierdza, jak bezprzedmiotowe są regulacje pogarszające sytuację polskich obywateli w ich własnym kraju, skoro muszą szukać pomocy za granicą.

W zaleceniu Rady Unii Europejskiej z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie krajowego programu reform Polski z 2012 r. oraz zawierającym opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na lata 2012 – 2015²² Rada wyraźnie wskazuje, że istniejące w Polsce ograniczenia w świadczeniu usług w ramach wolnych zawodów są istotną przeszkodą dla dalszego rozwoju, w szczególności w sektorze budownictwa, transportu i opieki zdrowotnej. Jednym z zaleceń Rady Unii Europejskiej jest zmniejszenie ograniczeń w świadczeniu usług w ramach wolnych zawodów.

Projekt ustawy stanowi pierwszy etap otwierania dostępu do zawodów regulowanych. Lista powstała w toku uzgodnień międzyresortowych – poszczególne ministerstwa zgłosiły swoje stanowisko w zakresie konieczności bądź braku konieczności regulacji zawodów sobie podległych i ewentualnego jej stopnia. W ramach dalszych uzgodnień międzyresortowych wytypowana została lista zawodów, które zostaną poddane deregulacji w pierwszej kolejności. Kryteria tego wyboru były wieloaspektowe i składały się z takich elementów, jak: złożoność regulacji, oczekiwania społeczne, stopień zaawansowania analiz nad daną profesją w poszczególnych ministerstwach, łatwość uzyskania wpływu na rynek pracy. Szczegółowe rozwiązania przedmiotowego projektu ustawy powstawały w ścisłej współpracy z właściwymi ministerstwami. W wyniku tego współdziałania Ministerstwo Sprawiedliwości przygotowało projekt obejmujący swoim zakresem następujące zawody:

- 1) adwokata;
- 2) radcy prawnego;

²² (2012/C 219/19), <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2012:219:SOM:PL:HTML>.

- 3) notariusza;
- 4) komornika;
- 5) syndyka;
- 6) urzędnika sądowego (prokuratury);
- 7) detektywa;
- 8) pracownika ochrony fizycznej I stopnia;
- 9) pracownika ochrony fizycznej II stopnia;
- 10) pracownika zabezpieczenia technicznego I stopnia;
- 11) pracownika zabezpieczenia technicznego II stopnia;
- 12) pośrednika w obrocie nieruchomościami;
- 13) zarządcy nieruchomości;
- 14) trenera klasy drugiej;
- 15) trenera klasy pierwszej;
- 16) trenera klasy mistrzowskiej;
- 17) instruktora sportu;
- 18) przewodnika turystycznego miejskiego;
- 19) przewodnika turystycznego terenowego;
- 20) przewodnika turystycznego górskiego;
- 21) międzynarodowego przewodnika wysokogórskiego;
- 22) pilota wycieczek;
- 23) doradcy zawodowego;
- 24) pośrednika pracy;
- 25) specjalistę do spraw rozwoju zawodowego;
- 26) specjalistę do spraw programów;
- 27) lidera klubu pracy;
- 28) doradcę EURES;
- 29) asystenta EURES;
- 30) bibliotekarza;

- 31) pracownika dokumentacji i informacji naukowej;
 - 32) instruktora nauki jazdy;
 - 33) egzaminatora osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem i osób poddawanych kontrolnemu sprawdzaniu kwalifikacji;
 - 34) taksówkarza;
 - 35) geodety w zakresie geodezyjnych pomiarów sytuacyjno-wysokościowych, realizacyjnych i inwentaryzacyjnych;
 - 36) geodety w zakresie rozgraniczania i podziałów nieruchomości (gruntów) oraz sporządzania dokumentacji do celów prawnych;
 - 37) geodety w zakresach geodezyjnych pomiarów podstawowych;
 - 38) geodety w zakresie geodezyjnej obsługi inwestycji;
 - 39) geodety w zakresie geodezyjnego urządzania terenów rolnych i leśnych;
 - 40) geodety w zakresie redakcji map;
 - 41) geodety w zakresach fotogrametrii i teledetekcji;
- a pośrednio także zawody:
- 42) marynarza motorzystę żeglugi śródlądowej;
 - 43) mechanika statkowego żeglugi śródlądowej;
 - 44) obserwatora radarowego żeglugi śródlądowej;
 - 45) przewoźnika żeglugi śródlądowej;
 - 46) sterniczki żeglugi śródlądowej;
 - 47) szypra żeglugi śródlądowej;
 - 48) starszego marynarza żeglugi śródlądowej;
 - 49) bosmana żeglugi śródlądowej;
 - 50) sternika żeglugi śródlądowej.

Tym samym w projekcie ustawy dokonuje się zmian w następujących ustawach:

- 1) z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 2) z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze;

- 3) z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych;
- 4) z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne;
- 5) z dnia 19 października 1990 r. o Straży Granicznej;
- 6) z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie;
- 7) z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym;
- 8) z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach;
- 9) z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami;
- 10) z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia;
- 11) z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych;
- 12) z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji;
- 13) z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury;
- 14) z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji;
- 15) z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej;
- 16) z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych;
- 17) z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym;
- 18) z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze;
- 19) z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 20) z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych;
- 21) z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- 22) z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym;
- 23) z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy o pracownikach sądów i prokuratury;
- 24) z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji syndyka;
- 25) z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze;
- 26) z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie;
- 27) z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami;
- 28) z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej.

Zmiany w ustawach wymienionych w pkt 1, 5, 8, 18, 19, 20, 25 i 26 mają charakter zmian dostosowawczych i są wynikiem otwierania zawodów w pozostałych ustawach. Zakres tych zmian zostanie omówiony wraz z deregulowanym zawodem, którego dotyczą.

Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze

Zawód: adwokat (aplikant adwokacki)

Proponowane zmiany w zakresie ustawy – Prawo o adwokaturze, jak również analogiczne zmiany w zakresie ustawy o radcach prawnych, zmierzają do ułatwienia dostępu do zawodu adwokata i radcy prawnego, przez:

- 1) poszerzenie katalogu osób uprawnionych do wpisu na listy adwokatów i radców prawnych bez konieczności odbycia odpowiedniej aplikacji i złożenia odpowiednich egzaminów zawodowych,
- 2) poszerzenia katalogu osób uprawnionych do przystąpienia do tych egzaminów bez wymogu odbycia aplikacji,
- 3) skrócenie okresu stażu umożliwiającego przystąpienie do ww. egzaminów bez wymogu odbycia aplikacji,
- 4) likwidację części testowej egzaminów zawodowych.

Istotnym celem proponowanych zmian jest rozszerzenie dostępnych opcji rozwoju i awansu zawodowego w zawodach prawniczych i w rezultacie zwiększenie konkurencyjności wśród przedstawicieli przedmiotowych zawodów poprzez ułatwienie mobilności pomiędzy nimi.

Pozwolą one na większe otwarcie rynku pracy dla ludzi młodych, którzy właśnie skończyli edukację i rozpoczynają pracę zawodową. Pozytywnym efektem zmian powinien być także spadek cen usług i wzrost ich jakości spowodowany większą konkurencyjnością. Projektowane zmiany mają szerokie poparcie społeczne i wychodzą naprzeciw oczekiwaniom społeczeństwa w tym zakresie.

W zakresie ustawy – Prawo o adwokaturze:

Proponuje się poszerzenie katalogu osób uprawnionych do wpisu na listę adwokatów bez konieczności odbycia aplikacji adwokackiej i złożenia egzaminu adwokackiego o osoby:

- które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski lub notarialny, a także o osoby posiadające tytuł doktora nauk prawnych i które równocześnie przez co najmniej 3 lata pracowały przy tworzeniu projektów ustaw i rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego w urzędach organów władzy publicznej lub w państwowych jednostkach organizacyjnych,
- o komorników z trzyletnim stażem,
- o osoby wykonujące w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego. Osoby takie wykonują zadania analogiczne jak asystenci sędziego, z tym że nie są zatrudnione na tym stanowisku, co uniemożliwia im skorzystanie z uprawnień przyznanym asystentom sędziego.

Projekt zakłada skrócenie z pięciu do trzech lat okresu stażu pracy dla osób, które zatrudnione były na stanowiskach: referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, asystenta sędziego, asystenta prokuratora, czy też bezpośrednio wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej w kancelariach adwokackich lub radcy prawnego lub na rzecz urzędów organów władzy publicznej, umożliwiając przystąpienie do egzaminu adwokackiego bez wymogu odbycia aplikacji.

W projekcie poszerzono także katalog osób uprawnionych do przystąpienia do egzaminu adwokackiego bez wymogu odbycia aplikacji:

- o osoby pracujące przy tworzeniu projektów ustaw i rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego,
- o osoby, które zdały egzamin komorniczy.

Proponuje się likwidację części testowej egzaminu adwokackiego i jednocześnie dodanie do zakresu egzaminu zadania z zasad wykonywania zawodu oraz możliwość rozwiązania zadania z prawa rodzinnego. Egzamin adwokacki będzie składał się zatem z pięciu części (po jednym zadaniu z zakresu prawa karnego, cywilnego lub rodzinnego, gospodarczego i administracyjnego oraz z zakresu zasad wykonywania zawodu), co pociąga za sobą modyfikację przepisów dotyczących zasad przeprowadzania egzaminu.

W projekcie ustawy zniesiono obowiązek powołania zastępców egzaminatorów jako członków komisji egzaminacyjnej. Dodatkowo dokonano zmian w przepisach dotyczących

zespołu przygotowującego zadania na egzamin zawodowy, wprowadzając m.in. quorum w celu usprawnienia prac zespołu.

Proponuje się także uregulowanie statusu aplikanta adwokackiego. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom samorządu zawodowego adwokatów, w projekcie ustawy zaproponowano rozwiązania mające na celu wyznaczenie ram czasowych dla pozostawiania osoby, która odbyła aplikację adwokacką, aplikantem adwokackim. Zaproponowane zmiany jednoznacznie wskazują, do którego momentu aplikant może zastępować przed sądem swojego patrona, jak również w jakim przypadku rada może skreślić aplikanta z listy. Zmiany te zniosą również barierę dla aplikantów w zakresie świadczenia pomocy prawnej, ponieważ brak jasnych przepisów w zakresie statusu aplikanta po zdanym egzaminie zawodowym powodował, że sądy niejednokrotnie nie dopuszczały możliwości zastępowania patrona przez aplikanta po odbyciu aplikacji. Zmiany te określono poprzez wskazanie, do którego momentu aplikant może zastępować przed sądem swojego patrona (6 miesięcy od otrzymania zaświadczenia o odbyciu aplikacji, które ma być wydane nie później niż w terminie 14 dni od dnia zakończenia aplikacji). Doprecyzowane zostały również przepisy określające cele aplikacji.

Dodatkowo w projekcie proponuje się rezygnację z zamieszczania ogłoszeń o egzaminach w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim i pozostawienie obowiązku zamieszczania ich tylko w Biuletynie Informacji Publicznej. Taka forma wydaje się być wystarczającym źródłem informacji, dodatkowo zapewni to zmniejszenie wydatków budżetu państwa. Zmieniony został również przepis co do terminu ogłoszenia o egzaminie zawodowym. Minister Sprawiedliwości będzie ogłaszał o egzaminie na co najmniej 90 dni przed terminem egzaminu. Konieczność tej zmiany wynika z obecnego trybu odbywania aplikacji, która kończy się 31 grudnia.

W projekcie ustawy wprowadzony został również przepis, zgodnie z którym z urlopu przed egzaminem adwokackim będzie można korzystać tylko jeden raz, a nie jak obecnie wielokrotnie. Skorzystanie z tego uprawnienia będzie niezależne od zgody pracodawcy, a wysokość wynagrodzenia będzie wynosiła wówczas 80%. Zmiana ta ma wpłynąć pozytywnie na rozwój przedsiębiorczości.

Ponadto uzależniono zachowanie prawa do wynagrodzenia w przypadku zwolnienia od pracy w celu uczestniczenia w obowiązkowych zajęciach szkoleniowych na aplikacji, od uzyskania

zgody od pracodawcy na odbywanie aplikacji. Zmiany te mają wpłynąć pozytywnie na rozwój przedsiębiorczości.

W przepisach przejściowych wskazano, że zakres, tryb i sposób przeprowadzania egzaminu adwokackiego, radcowskiego w latach 2013 – 2015 odbywać się będzie na dotychczasowych zasadach, z tym że egzaminy nie będą obejmowały zadania polegającego na rozwiązaniu testu. Nowe będą już składy komisji, tzn. brak będzie zastępców egzaminatorów.

W projekcie skrócono również czas na podejmowanie uchwał o wpisie na listę adwokatów przez okręgową radę adwokacką oraz czas na przesłanie uchwały o wpisie wraz z aktami do Ministra Sprawiedliwości. W obecnym stanie prawnym od dnia złożenia wniosku o wpis na listę adwokatów (i analogicznie radców prawnych) do dnia wpisania zainteresowanej osoby na taką listę może minąć aż 90 dni. Przepisy nowelizujące mają na celu skrócenie terminów od zdania egzaminów zawodowych i złożenia wniosku o wpis na listę adwokatów czy radców prawnych do momentu podjęcia wykonywania zawodu zaufania publicznego do 51 dni, co umożliwi przyspieszenie uzyskania uprawnień zawodowych, a tym samym wykonywanie zawodu. Ma temu służyć skrócenie z 30 do 14 dni terminu na podjęcie uchwały w sprawie wpisu na listę, podejmowane przez okręgową radę adwokacką lub okręgową radę radców prawnych. Jednocześnie termin 14 dni wydaje się być wystarczającym do zwołania stosownych organów samorządu zawodowego i podjęcia uchwał. Z kolei skrócenie z 30 do 7 dni terminu odnoszącego się do przekazania Ministrowi Sprawiedliwości uchwał o wpisie na listę adwokatów lub radców prawnych wynika z faktu, że jest to termin dotyczący czynności o charakterze technicznym, które mogą być wykonane w krótszym czasie. Ponadto skrócony został z 30 do 7 dni termin przysługujący okręgowym radom adwokackim oraz radom okręgowych izb radców prawnych na zawiadomienie Ministra Sprawiedliwości o każdej uchwale o odmowie wpisu na listę. Pozostawienie Ministrowi Sprawiedliwości terminu 30 dni na wniesienie sprzeciwu od wpisu na listę adwokatów lub radców prawnych jest uzasadnione faktem, że musi się on zapoznać z dokumentacją dostarczaną ze wszystkich izb samorządów zawodowych w Polsce.

Niezależnie od powyższych zmian, związanych bezpośrednio z ułatwieniem dostępu do zawodu adwokata, proponuje się także zmianę mającą na celu doprecyzowanie, na czym polega wykonywanie zawodu adwokata w zakresie działalności *pro bono*. Użycie w projektowanym przepisie wyrażenia „przedsiębiorstwo” ma na celu odniesienie skutków tej regulacji do wszystkich form prawnych, w których może być wykonywany zawód adwokata.

Zgodnie z art. 4a ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze zawód adwokata może być wykonywany w kancelarii adwokackiej, w zespole adwokackim oraz spółkach wymienionych w tym przepisie. Przedmiotem przedsiębiorstwa prowadzonego przez kancelarie adwokackie oraz zespoły adwokackie może być wyłącznie świadczenie pomocy prawnej w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze. Mając na uwadze, iż odrębne przepisy, normujące ustrój spółek, w których adwokat może wykonywać zawód, szeroko określają cel, w jakim mogą one zostać związane i prowadzone, art. 4a ust. 2 ogranicza przedmiot ich działalności do świadczenia pomocy prawnej. Tym samym, aby osiągnąć skutek włączenia świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej do przedmiotu działalności każdej z form prawnych wykonywania zawodu adwokata, należy odwołać się do pojęcia „przedsiębiorstwa”, jak w projektowanym przepisie.

Niezależnie od powyższego w tym miejscu należy wskazać, że szczegółowe rozwiązania dotyczące nieodpłatnej pomocy prawnej będą przedmiotem odrębnej regulacji prawnej.

Ponadto w przedkładanym projekcie odstąpiono od skrócenia czasu trwania aplikacji, zarówno adwokackiej, jak i radcowskiej, notarialnej i komorniczej. Nastąpiło to w związku z licznymi uwagami zgłoszonymi na etapie konsultacji społecznych. Jakkolwiek na skutek uwagi wniesionej przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, należy wskazać, że zmiany takie zostaną dokonane w przyszłości po zmianie systemu nauczania studentów wyższych studiów prawniczych na uczelniach, która będzie przygotowywała absolwentów prawa do praktycznej znajomości prawa.

Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych

Zawód: radca prawny (aplikant radcowski)

Zaproponowane zmiany w ustawie o radcach prawnych są analogiczne do zmian dotyczących zawodu adwokata, tj. poszerzenie katalogu osób uprawnionych do wpisu na listę radców prawnych bez konieczności odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego oraz katalogu osób uprawnionych do przystąpienia do egzaminu radcowskiego bez wymogu odbycia aplikacji radcowskiej, skrócenie o dwa lata wymaganego okresu stażu na określonych stanowiskach, jaki umożliwia przystąpienie do egzaminu radcowskiego bez wymogu

odbycia aplikacji, likwidacja części testowej egzaminu radcowskiego, wprowadzenie zadania z zakresu zasad wykonywania zawodu, zniesienie obowiązku powoływania zastępców egzaminatorów jako członków komisji egzaminacyjnych, doprecyzowanie przepisów dotyczących aplikanta radcowskiego oraz kwestii związanych z nieodpłatnym świadczeniem pomocy prawnej (w tym miejscu należy wskazać, że szczegółowe rozwiązania dotyczące nieodpłatnej pomocy prawnej będą przedmiotem odrębnej regulacji prawnej).

Ze zmianami w ustawie o adwokaturze i ustawie o radcach prawnych związana jest nowelizacja ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, w której zostały dookreślone zasady postępowania w przedmiocie wpisu i skreślenia z listy prawników zagranicznych. Projekt w tym zakresie zakłada powrót do stanu prawnego sprzed 25 marca 2009 r., tj. sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2009 r. Nr 37, poz. 286, z późn. zm.), przesądzając o tym, że Minister Sprawiedliwości ma możliwość wniesienia sprzeciwu od wpisu na listę prawników zagranicznych prowadzoną przez właściwą okręgową radę adwokacką lub radę okręgowej izby radców prawnych.

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne

Zawód: geodeta w zakresach: geodezyjnych pomiarów sytuacyjno-wysokościowych, realizacyjnych i inwentaryzacyjnych, rozgraniczania i podziału nieruchomości (gruntów) oraz sporządzania dokumentacji do celów prawnych, geodezyjnych pomiarów podstawowych, geodezyjnej obsługi inwestycji, geodezyjnego urządzania terenów rolnych i leśnych, redakcji map oraz fotogrametrii i teledetekcji

Projekt zmian zakłada, iż w odniesieniu do uprawnień zawodowych w następujących zakresach: geodezyjne pomiary sytuacyjno-wysokościowe, realizacyjne i inwentaryzacyjne, rozgraniczanie i podziały nieruchomości (gruntów) oraz sporządzanie dokumentacji do celów prawnych, geodezyjne pomiary podstawowe, geodezyjna obsługa inwestycji, geodezyjne urządzanie terenów rolnych i leśnych, redakcja map, fotogrametria i teledetekcja zostaje

zmodyfikowany wymóg praktyki zawodowej i w zależności od posiadanego wykształcenia praktyka będzie trwała: jeden rok, dwa lata lub sześć lat.

Wymagane będzie natomiast posiadanie uprawnień zawodowych, które będą mogły otrzymać osoby posiadające tytuł zawodowy w zakresie odpowiednich uprawnień, pełną zdolność do czynności prawnych oraz nie karane za przestępstwo przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, za przestępstwa przeciwko mieniu, dokumentom, za przestępstwa gospodarcze, za fałszowanie pieniędzy, papierów wartościowych, znaków urzędowych, za składanie fałszywych zeznań oraz za przestępstwa skarbowe.

W projekcie przewiduje się, że prawo samodzielnego wykonywania zawodu w zakresach objętych deregulacją nabywa się z dniem wpisu podmiotu przez Głównego Geodetę Kraju do centralnego rejestru osób posiadających uprawnienia zawodowe.

Proponowane zmiany spowodują konieczną racjonalizację przepisów prawa pod względem proporcjonalności do celu, jakim jest odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu. Szczególnie restrykcyjne są aktualnie obowiązujące wymagania dotyczące stażu pracy, w wyniku których adept geodezji i kartografii w każdej z wymienionych specjalizacji, posiadając wykształcenie inżynierskie, musi wykazać się 3-letnim doświadczeniem zawodowym lub 6-letnim doświadczeniem w przypadku ukończenia technikum geodezyjnego. Jest to mechanizm uzależniający możliwość nabycia uprawnień przede wszystkim od możliwości zatrudnienia na rynku. W wielu wypadkach wymóg ten stanowi przeszkodę w dostępie do zawodu, pozwalając jednocześnie na ograniczanie presji konkurencyjnej przez funkcjonujące na nim podmioty.

Praktykę zawodową realizowaną przez studentów będzie można wliczyć do stażu pracy, jeśli będzie ona wykonywana na podstawie umowy o pracę w przedsiębiorstwach zajmujących się zagadnieniami z dziedziny geodezji i kartografii bądź na podstawie umowy dotyczącej praktyki zawartej między uczelnią a takim przedsiębiorstwem.

Jeżeli zaś chodzi o kwestię wyjaśnienia opłaty za postępowanie kwalifikacyjne przeprowadzane na wniosek osób ubiegających się o nadanie uprawnień zawodowych w dziedzinie geodezji i kartografii, to postępowanie kwalifikacyjne dla osób ubiegających się o uprawnienia zawodowe w dziedzinie geodezji i kartografii, o których mowa w art. 43 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne, obejmuje weryfikację dokumentów – w przypadku zakresu: art. 43 pkt 3, 6, 7 i postępowanie egzaminacyjne dla posiadających

średnie wykształcenie geodezyjne oraz weryfikację dokumentów i postępowanie egzaminacyjne – w przypadku zakresu: art. 43 pkt 1, 2, 4, 5.

Wysokość opłaty za postępowanie kwalifikacyjne, umożliwiającej pokrycie kosztów postępowania kwalifikacyjnego i wydatków związanych z funkcjonowaniem komisji kwalifikacyjnej do spraw uprawnień zawodowych w dziedzinie geodezji i kartografii, określi minister właściwy do spraw administracji publicznej w rozporządzeniu wydanym na podstawie projektowanego art. 45h pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Natomiast sposób przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego i ustalenia jego kosztów oraz wysokość wynagrodzenia przewodniczącego i członków komisji kwalifikacyjnej określi minister właściwy do spraw administracji publicznej w rozporządzeniu wydanym na podstawie projektowanego art. 45h pkt 1 lit. d ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Natomiast koszty postępowania kwalifikacyjnego, z wydzieleniem kosztów weryfikacji dokumentów i kosztów postępowania egzaminacyjnego, określi minister właściwy do spraw administracji publicznej w rozporządzeniu wydanym na podstawie projektowanego art. 45 ust. 5 pkt 1 lit. d ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Ponadto obniżono maksymalną wysokość opłaty, jaka może być pobrana za postępowanie kwalifikacyjne, ustalając ją na poziomie połowy kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku poprzedzającym przeprowadzenie postępowania kwalifikacyjnego, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie

Zawód: notariusz (aplikant notarialny)

Projekt w zakresie zmiany ustawy – Prawo o notariacie znosi zasadę obywatelstwa polskiego, zawiera również przepisy mające na celu zapewnienie skutecznego funkcjonowania rozwiązań dotyczących zasad odbywania aplikacji notarialnej i przeprowadzania egzaminu notarialnego. Projekt zawiera także rozwiązania dotyczące asesury notarialnej oraz statusu aplikanta notarialnego oraz notariusza.

Zmiana art. 10 § 3 ma na celu stworzenie mechanizmu ograniczającego dopływ do zawodu notariusza osób, których dotychczasowe postępowanie może budzić wątpliwości co do ich rzetelności, uczciwości, zapewnienia bezpieczeństwa obrotu lub postrzegania wartości demokratycznego państwa prawnego.

Zmiana w art. 11 pkt 1 wprowadza zasadę, iż notariuszem może być powołany zarówno obywatel polski, jak i obywatel innego z państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, albo obywatel innego państwa, jeżeli na podstawie przepisów prawa UE przysługuje mu prawo podjęcia zatrudnienia lub samozatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w tych przepisach.

W świetle obecnie obowiązującego prawa na stanowisko notariusza mogą zostać powołani wyłącznie obywatele polscy.

Najnowsze orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wobec państw o zbliżonej do polskiej regulacji prawnej w zakresie zawodu notariusza (m.in. wyroki z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie C-53/08 Komisja Europejska przeciwko Republice Austrii, w sprawie C-50/08 Komisja Europejska przeciwko Francji czy w sprawie C-54/08 Komisja Europejska przeciwko Republice Federalnej Niemiec) wskazuje, że niedostosowanie regulacji prawnej notariatu obowiązującej w Polsce do wymogów prawa unijnego może stanowić naruszenie zobowiązania, jakie Polska przyjęła na siebie, przystępując do Unii Europejskiej.

Konsekwencją zmiany art. 11 pkt 1 jest także zmiana art. 12. W nowym brzmieniu w art. 12 § 1 ustawy – Prawo o notariacie zwolniono z wymogu odbycia aplikacji notarialnej oraz złożenia egzaminu notarialnego osoby, które w Rzeczypospolitej Polskiej uzyskały tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych, zajmowały stanowisko sędziego lub prokuratora, wykonywały zawód adwokata lub radcy prawnego przez okres co najmniej 3 lat lub zajmowały przez ten okres stanowisko radcy lub starszego radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. Wprowadzenie wymóg posiadania stopnia naukowego lub tytułu naukowego uzyskanego w Rzeczypospolitej Polskiej ma charakter różnicujący i może stanowić barierę dla części obywateli Unii Europejskiej (oraz pozostałych państw, o których mowa w art. 11 pkt 1) niebędących Polakami do ubiegania się o powołanie na stanowisko notariusza, zważywszy jednak na rolę, jaką pełni notariusz, zwłaszcza w obrocie

nieruchomościami, ważny interes publiczny przemawia za ograniczeniem, jakie zostało wprowadzone w art. 12 § 1 Prawa o notariacie. Oznacza to, że jedynie w sytuacji uzyskania tytułu naukowego profesora bądź stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w Rzeczypospolitej Polskiej umożliwia ubieganie się o powołanie na stanowisko notariusza bez zdania egzaminu notarialnego. Uzyskanie tych tytułów w innym państwie członkowskim będzie obligowało do złożenia egzaminu notarialnego w celu weryfikacji znajomości polskiego systemu prawa.

Art. 12 § 2 dotyczy osób, które zwolnione są jedynie z odbycia aplikacji notarialnej, ale nie od złożenia egzaminu notarialnego. Osoby, które posiadają stopień naukowy doktora nauk prawnych uzyskany w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, będą obowiązane zdać egzamin notarialny w Polsce, co zweryfikuje ich znajomość prawa polskiego. Musi bowiem istnieć pewien mechanizm weryfikacji wiedzy i przydatności kandydata do wykonywania profesji, z której wykonywaniem wiąże się poważna odpowiedzialność cywilna, karna i zawodowa. Stąd też nie ma podstaw, by ograniczać art. 12 § 2 wyłącznie do osób, które stopień naukowy doktora uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej. Takie propozycje zmian, które ostatecznie zostały przyjęte w projekcie, znajdują odzwierciedlenie w dwukrotnie prezentowanym w ramach uzgodnień stanowisku Sądu Najwyższego. Zauważyć bowiem należy, iż Sąd Najwyższy w sposób jednoznaczny wypowiedział się za potrzebą zniesienia ograniczenia w postaci obywatelstwa polskiego jako warunku powołania na stanowisko notariusza. Nadto Sąd Najwyższy stwierdził, że samo posiadanie tytułu lub stopnia naukowego uzyskanego w innym państwie członkowskim niż Rzeczpospolita Polska nie powinno wystarczyć do dopuszczenia do wykonywania zawodu zaufania publicznego, jakim jest notariusz (por. § 97 orzeczenia Trybunału z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie C-47/08 Komisja przeciwko Królestwu Belgii). Z tych względów w ocenie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości treść proponowanego art. 12 § 1, natomiast wystarczające jest posiadanie stopnia naukowego, a nie wyłącznie jego uzyskanie w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdaniem Sądu Najwyższego nie zwalnia to jednak ustawodawcy od wprowadzenia mechanizmu weryfikacji wiedzy i przydatności. Uwzględnienie tego stanowiska znalazło wyraz w projektowanym art. 12 § 2 Prawa o notariacie.

Konsekwencją zmiany art. 11 są także zmiany w art. 74 § 2 i art. 74a § 2 i 3 ustawy – Prawo o notariacie.

Dodanie w art. 11 pkt 1a wprowadza wymóg korzystania przez kandydata na notariusza w pełni z praw cywilnych i obywatelskich oraz posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych. Skoro o powołanie na stanowisko notariusza może ubiegać się również obywatel innego państwa, zatem kandydat taki winien posiadać pełnię praw publicznych obejmujących czynne i bierne prawo wyborcze do organu władzy publicznej, organu samorządu zawodowego lub gospodarczego, prawo do udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz do pełnienia funkcji w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego lub zawodowego, jak również prawo uzyskania orderów, odznaczeń i tytułów honorowych. W odniesieniu do obywateli państw obcych pełnia praw publicznych będzie dotyczyła prawa zasiadania w organach samorządu zawodowego oraz posiadania orderów i odznaczeń.

Obok pełni praw publicznych kandydat na notariusza powinien mieć pełną zdolność do czynności prawnych. Stanowi ona atrybut osoby fizycznej i trwa po uzyskaniu pełnoletniości nieprzerwanie aż do jej śmierci, chyba że osoba ta zostanie ubezwłasnowolniona w całości lub w części. Pełna zdolność do czynności prawnych to wyznaczona normami prawnymi kompetencja do dokonywania czynności konwencjonalnych, stanowiących czynności prawne. Przyznanie prawa ubiegania się o powołanie na stanowisko notariusza tylko takiej osobie, która jest uprawniona do ważnego dokonywania czynności prawnych, jest w pełni uzasadnione, skoro na notariuszu spoczywa obowiązek sporządzana ważnych czynności prawnych.

Zmiana art. 11 pkt 4 i 5 wprowadza wymóg odbycia aplikacji notarialnej i złożenia egzaminu notarialnego w Rzeczypospolitej Polskiej. Wymóg ten dotyczy zarówno obywateli polskich, jak i obywateli innych państw (określonych w art. 11 pkt 1), którzy ubiegają się o powołanie na stanowisko notariusza.

Analogicznie do wprowadzanych regulacji dla adwokatów i radców prawnych, do 3 lat skrócone zostają okresy stosowania prawa uprawniające do przystąpienia do egzaminu notarialnego dla osób zatrudnionych na stanowiskach referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora, osób, które wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z czynnościami wykonywanymi przez notariusza w kancelarii notarialnej na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, oraz osób które były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub w państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz tych

urzędów lub państwowych jednostek organizacyjnych. Dodatkowo poszerza się katalog osób uprawnionych do przystąpienia do egzaminu notarialnego bez wymogu odbycia aplikacji o osoby pracujące przy tworzeniu aktów prawnych (legislatorzy) oraz osoby, które zdały egzamin komorniczy. W konsekwencji tych zmian zmianie ulegają też przepisy dotyczące dokumentów potwierdzających doświadczenie zawodowe.

Mając na uwadze zmiany przesłanek powołania na notariusza, zmianie winny ulec również przesłanki odwołania ze stanowiska notariusza (m.in. przez dostosowanie ich do zmienionego art. 11 oraz do terminologii użytej w innych ustawach).

W art. 16 § 1 pkt 2 zwrot „orzeczeniem komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia” został zastąpiony zwrotem „orzeczeniem lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych”. Zmiana ta wynika z treści art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. z 1996 r. Nr 100, poz. 461), która weszła w życie z dniem 1 września 1997 r. Zgodnie z tym przepisem ilekroć w przepisach regulujących sprawy zaopatrzenia emerytalnego pracowników, zaopatrzenia emerytalnego twórców, ubezpieczenia społecznego, zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych oraz zaopatrzenia inwalidów wojskowych objętych przepisami o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych jest mowa o komisjach lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, należy przez to rozumieć odpowiednio lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Ponadto zgodnie z terminologią użytą w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) określenie „badania” zostało zastąpione „oceną niezdolności do pracy”.

Zmiana w art. 16 § 1 pkt 5 ma jedynie na celu dostosowanie do terminologii Kodeksu karnego. Dotychczasowa treść art. 16 § 1 pkt 5 brzmi: „Minister Sprawiedliwości odwołuje notariusza, jeżeli notariusz utracił z mocy wyroku sądowego prawa publiczne lub prawo wykonywania zawodu notariusza”. Przepis ten budził w ostatnim czasie sporo kontrowersji. Wskazywano na brak jego spójności (w części dotyczącej utraty prawa wykonywania zawodu notariusza) z regulacją zawartą w Kodeksie karnym i w konsekwencji brak możliwości jego zastosowania, skoro przewidziany w Kodeksie karnym środek karny w postaci zakazu wykonywania zawodu notariusza jest orzekany jedynie czasowo i nie oznacza utraty prawa wykonywania zawodu notariusza. Mając na uwadze te wątpliwości oraz rozbieżność terminologii

w Kodeksie karnym i ustawie – Prawo o notariacie, zasadna jest zmiana omawianej regulacji w taki sposób, by jednoznacznie określić, że orzeczenie wyrokiem sądowym zakazu wykonywania zawodu notariusza skutkuje odwołaniem ze stanowiska.

Dodanie w art. 16 § 1 pkt 6 jest konsekwencją wprowadzenia w art. 11 pkt 1a, jako warunku powołania na notariusza legitymowania się pełnią praw publicznych i pełną zdolnością do czynności prawnych, skutkować musi ujęciem, wśród przesłanek skutkujących odwołaniem notariusza, utraty praw publicznych lub pełnej zdolności do czynności prawnych.

Proponowana zmiana art. 37 ustawy ma na celu zapewnienie prezesowi sądu apelacyjnego wiedzy potrzebnej do zobowiązania notariusza do wykonania obowiązku objęcia patronatem lub zatrudnienia aplikanta w trybie art. 71a § 5.

Dodatkowo w celu zapewnienia Ministrowi Sprawiedliwości rzetelnych i aktualnych informacji o stanie notariatu w zakresie aplikacji notarialnej oraz skutecznego i efektywnego sprawowania nadzoru nad notariatem i organami samorządu notarialnego proponuje się zmianę § 2 w art. 40 ustawy poprzez doprecyzowanie terminu składania informacji o stanie notariatu oraz dookreślenie, że składane sprawozdanie ma w szczególności zawierać dane dotyczące liczby sporządzonych czynności notarialnych, dane dotyczące odprowadzonych podatków i opłat sądowych, w tym odprowadzonego podatku VAT, dane dotyczące działalności nadzorczej izb notarialnych i Krajowej Rady Notarialnej. Powyższa regulacja umożliwiłaby Ministrowi Sprawiedliwości skuteczniejszy nadzór nad wykonywaniem obowiązków względem notariuszy.

Z uwagi na brak przepisów pozwalających na wyegzekwowanie obowiązków notariuszy związanych ze szkoleniem aplikantów w art. 50 ustawy proponuje się wprowadzenie przepisu pozwalającego na pociągnięcie do odpowiedzialności dyscyplinarnej notariusza, który uchylałby się od nałożonego na niego obowiązku objęcia określonego aplikanta patronatem.

Jedną z podstawowych możliwości uzyskania statusu notariusza jest zdanie z wynikiem pozytywnym egzaminu wstępnego na aplikację, odbycie aplikacji etatowej lub pozaetatowej, zakończonej złożeniem egzaminu notarialnego oraz przepracowanie w charakterze asesora notarialnego co najmniej 2 lat.

Ustawa – Prawo o notariacie (art. 71 § 1) jednoznacznie określa, że aplikantem notarialnym może być osoba, która spełnia określone warunki (art. 11 pkt 1 – 3) i uzyskała pozytywną ocenę z egzaminu wstępnego na aplikację notarialną (art. 71 § 2).

Zgodnie z art. 71 § 4 ustawy, osobie spełniającej ustawowe warunki nie można odmówić wpisu na listę aplikantów.

Doświadczenia wynikające ze stosowania aktualnie obowiązujących przepisów wskazały na niedoskonałość regulacji, albowiem część osób, które uzyskały wpis na listę aplikantów, nie mogła rozpocząć aplikacji z powodu niewyznaczenia przez samorząd notarialny patronów. Z tej przyczyny konieczna jest nowelizacja ustawy w powyższym zakresie.

Należy zauważyć, że w kolejnych latach po 2005 r., kiedy nastąpiła reforma dostępu do zawodów zaufania publicznego, zainteresowanie aplikacją notarialną rosło.

Z egzaminu wstępnego na aplikację notarialną przeprowadzonego w 2009 r. wynik pozytywny uzyskało ponad 1000 osób. Z powodu tak wysokiej liczby w porównaniu do liczby notariuszy, których wówczas było ok. 2100, w większości rad izb notarialnych zaistniały trudności ze zorganizowaniem szkolenia i wyznaczeniem patrona dla wszystkich aplikantów, wpisanych na listy.

Aktualnie obowiązek wyznaczenia patrona przez radę izby notarialnej wynika z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie organizacji aplikacji notarialnej, wydanego na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 75 ustawy – Prawo o notariacie.

Doświadczenie po egzaminie w 2009 r. pokazało, że mechanizm zawarty w rozporządzeniu nie daje gwarancji wyznaczenia patronów dla wszystkich aplikantów.

Samorząd notarialny m.in. wskazywał, że nie ma przepisów, które nakładałyby na notariusza obowiązek objęcia aplikanta notarialnego patronatem.

W efekcie, pomimo podjęcia przez Ministra Sprawiedliwości bardzo wielu działań, w tym złożenia skarg do Sądu Najwyższego, wskutek których Sąd Najwyższy uchylił uchwały samorządu notarialnego jako sprzeczne z prawem, bez patronatu pozostaje nadal pewna grupa osób. Dla przykładu wskazać należy, że Minister Sprawiedliwości w ostatnim czasie wniósł do Sądu Najwyższego skargę na uchwałę jednej z izb, która w marcu 2012 r., tj. po 2,5 roku od wpisu na listę aplikantów notarialnych, które wskazywała na brak możliwości wyznaczenia z urzędu jednemu aplikantowi patrona. Na marginesie wskazać należy, że aktualna liczba aplikantów tej izby (z których 75% winno zakończyć aplikację 30 czerwca 2012 r.) stanowiła na dzień 1 czerwca 2012 r. około 35% liczby notariuszy tej izby.

Oceniając powyższe oraz mając na względzie treść art. 32 Konstytucji RP, z którego wynika, że wszyscy są wobec prawa równi i wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne, należy w ustawie wprowadzić mechanizmy gwarantujące wszystkim osobom, które zdały egzamin, możliwość rozpoczęcia szkolenia.

Podstawowym rozwiązaniem jest wprowadzenie do ustawy – Prawo o notariacie obowiązku notariusza sprawowania patronatu nad aplikantami niezatrudnionymi (tzw. aplikantami pozaetatowymi).

W celu zapewnienia skutecznego funkcjonowania powyższych rozwiązań, celowe jest zatem wprowadzenie w ustawie w art. 71 § 6 – 10 możliwości zobowiązania notariusza do objęcia patronatem raz na 2 lata i 6 miesięcy co najmniej jednego aplikanta notarialnego przez radę oraz wprowadzenie zastępczego wykonania obowiązku rady o wyznaczeniu patrona przez właściwego prezesa sądu apelacyjnego w przypadku beczynności rady. To łączy się z potrzebą wprowadzenia także przepisów o możliwości zwolnienia notariusza od tego obowiązku w uzasadnionych przypadkach przez prezesa sądu apelacyjnego. Ponadto wprowadzony został mechanizm zwalniania notariuszy z tego obowiązku, w przypadku kiedy mała liczba aplikantów nie pozwala na wykonanie obowiązku objęcia patronatu przez wszystkich notariuszy danej izby. O zwolnieniu notariuszy z tego obowiązku będzie występował wówczas prezes właściwej izby notarialnej.

W celu zapewnienia spójności systemowej w art. 71a ustawy ujęto regulację o wyznaczeniu patrona przez radę. Jak wskazano powyżej, obecnie te kwestie znajdują się w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości o organizacji aplikacji notarialnej. Należy wskazać, że za przeniesieniem regulacji dotyczących wyznaczenia patrona przez radę z rozporządzenia w sprawie organizacji aplikacji notarialnej do ustawy przemawia także to, że konstytucyjność tego rozporządzenia została zakwestionowana przez Krajową Radę Notarialną w uchwale nr VII/26/2010 z dnia 13 marca 2010 r. w sprawie złożenia wniosku do Trybunału Konstytucyjnego. We wniosku tym wskazano na brak prawidłowej delegacji do wydania ww. rozporządzenia w ustawie, dodatkowo zarzucając rozporządzeniu jego niezgodność z treścią ustawy. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego dnia 5 maja 2010 r. wnioskowi Krajowej Rady Notarialnej nadano bieg.

Na grunt ustawy proponuje się także przeniesienie przepisów o zadaniach notariuszy wobec aplikantów, nad którymi sprawują patronat lub których zatrudniają, oraz o sporządzaniu opinii dla aplikanta.

W celu wyeliminowania pojawiających się ze strony środowiska zawodowego notariuszy zarzutów dotyczących dopuszczenia przez projektowane przepisy do wykonywania czynności notarialnych osób, które nie mają praktycznego przygotowania do zawodu notariusza, przez co nie dają rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu notariusza, projekt wprowadza regulację określającą minimalny zakres praktycznego szkolenia zawodowego aplikanta, tj. minimalną liczbę projektów czynności notarialnych, jakie aplikant notarialny ma obowiązek sporządzić w toku aplikacji.

Proponuje się, by w całym okresie aplikacji było to co najmniej 50 aktów notarialnych oraz co najmniej po 10 innych czynności notarialnych określonych w art. 79 pkt 1a, 2, 4, 5, 7 i 8. Sporządzenie przez aplikanta takiej liczby czynności jest realne przy uwzględnieniu czasu trwania oraz charakteru aplikacji notarialnej. Analiza protokołów lustracji czynności notarialnych dokonywanych przez asesorów notarialnych wskazuje, że w czasie dwuletniej asesury asesor notarialny sporządza od ok. 500 do ok. 1000 aktów notarialnych. Asesura notarialna jest jednak formą stażu zawodowego w celu utrwalenia i pogłębienia wiedzy zdobytej w czasie aplikacji oraz sprawdzenia praktycznego przygotowania do wykonywania zawodu notariusza. Asesor koncentruje się zatem na praktycznych aspektach pracy notariusza. Aplikacja natomiast stanowi wcześniejszy etap – jest formą szkolenia polegającą na zaznajomieniu się z całokształtem pracy notariusza, w tym ze sposobem sporządzania czynności notarialnych. Stąd liczba czynności notarialnych wskazana w projektowanym art. 71 § 11 dostosowana jest do charakteru szkolenia i realna do wykonania w toku trwającej 2 lata i 6 miesięcy aplikacji notarialnej. Podkreślenia wymaga, iż przepis określa minimalną liczbę czynności notarialnych, których projekty aplikant ma obowiązek sporządzić i które podlegać będą ocenie. Nie ma przeszkód, by notariusz patron kierujący szkoleniem aplikanta, zlecił mu sporządzenie większej ilości projektów czynności notarialnych, jeżeli jest to celowe dla prawidłowego przygotowania aplikanta do wykonywania zawodu notariusza.

Z określeniem minimalnej liczby projektów czynności notarialnych, jakie aplikant ma obowiązek sporządzić w toku aplikacji, koresponduje przewidziany w projektowanym art. 71 § 12 obowiązek sporządzenia przez notariusza patrona opinii o aplikancie, do której dołącza on

projekty sporządzonych przez aplikanta projektów czynności notarialnych wraz z recenzjami co do poprawności ich wykonania.

Przewidziane w projekcie obowiązki notariusza patrona w zakresie szkolenia aplikanta oraz sporządzania opinii o nim są uzasadnione, albowiem to właśnie patron poprzez częsty kontakt z aplikantem będzie miał możliwość rzetelnej oceny jego przygotowania praktycznego.

Powyższe regulacje dotyczące obowiązkowego zakresu praktycznego szkolenia aplikanta notarialnego stanowiąc będą dla samorządu notarialnego istotny instrument umożliwiający przeprowadzenie szkolenia w taki sposób, by po jego zakończeniu oraz zdany egzaminie notarialnym egzaminowany aplikant nie był narażony na zarzut braku praktycznego przygotowania do wykonywania zawodu notariusza.

Przedstawiona wyżej argumentacja uzasadnia również wprowadzenie obowiązku sporządzania projektów czynności notarialnych przez aplikantów, którzy rozpoczęli już szkolenie, przy czym w tych przypadkach minimalna liczba tych czynności jest odpowiednio mniejsza i uzależniona od czasu pozostałego do zakończenia aplikacji notarialnej:

- aplikanci, którzy od dnia 1 stycznia 2013 r. rozpoczną drugi rok aplikacji notarialnej, będą mieli obowiązek sporządzenia co najmniej 30 projektów aktów notarialnych i co najmniej po 6 projektów czynności notarialnych, o których mowa w art. 79 pkt 1a, 2, 4, 5, 7 i 8,

- aplikanci, którzy od dnia 1 stycznia 2013 r. rozpoczną trzeci rok aplikacji notarialnej, będą mieli obowiązek sporządzenia co najmniej 10 projektów aktów notarialnych i co najmniej po 2 projekty czynności notarialnych, o których mowa w art. 79 pkt 1a, 2, 4, 5, 7 i 8.

Ponadto w dodanym art. 72b ustawy projektodawca zawarł przepisy dotyczące możliwości udzielenia przez radę izby notarialnej w uzasadnionych wypadkach, na okres 12 miesięcy, przerwy w odbywaniu aplikacji notarialnej, przy jednoczesnym braku obowiązku przez aplikanta ponoszenia w tym okresie opłaty za szkolenie. Doświadczenie i praktyka wskazują, że potrzeba takiej regulacji wynika z konieczności umożliwienia aplikantom z ważnych powodów zdrowotnych lub osobistych zachowania statusu aplikanta po wpisie przez radę na listę aplikantów. Aktualnie obowiązujące przepisy nie przewidują takiej możliwości, podczas gdy w toku 2,5-letniej aplikacji wydarzyć się mogą takie sytuacje, w których z przyczyn niezawinionych aplikant nie będzie mógł przez pewien czas odbywać aplikacji.

W dodanym art. 72c ustawy uregulowano podstawowe obowiązki aplikanta notarialnego. Aktualnie przepisy te są zawarte w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie organizacji aplikacji notarialnej.

Dodatkowo, w związku z potrzebą szerszego ujęcia w ustawie przepisów umożliwiających skreślenie z listy aplikantów notarialnych, zaproponowano wprowadzenie nowego art. 78a, przy jednoczesnym wprowadzeniu procedury odwoławczej od skreślenia.

Aktualnie ustawa – Prawo o notariacie w odniesieniu do aplikantów stanowi, że skreślenie z listy aplikantów jest wyłącznie karą dyscyplinarną, w sytuacji gdy aplikant dopuści się przewinienia zawodowego, w tym za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawnych albo uchybi powadze lub godności zawodu.

Powyższa regulacja nie uwzględnia możliwości skreślenia aplikanta notarialnego przez radę w innych okolicznościach, jak np. w przypadku prawomocnego skazania za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, w przypadku chociażby częściowego ubezwłasnowolnienia aplikanta, rezygnacji z odbywania aplikacji etc.

Dla porównania należy wskazać, że przepisy dotyczące skreślenia w podobnych przypadkach z listy aplikantów adwokackich, radcowskich i komorniczych zawarte są w ustawach: Prawo o adwokaturze, o radcach prawnych i o komornikach sądowych i egzekucji.

W przypadku odpowiedzialności dyscyplinarnej wprowadzono możliwość przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego wobec aplikanta, który nie wypełnia ustawowych obowiązków aplikanta.

W zakresie egzaminu notarialnego proponuje się w ustawie zniesienie formy testowej tego egzaminu. W świetle nowych regulacji egzamin notarialny będzie składał się z 3 części pisemnych. Pierwsza i druga część egzaminu notarialnego będą polegały na opracowaniu projektów aktów notarialnych na podstawie opisanych przypadków, natomiast trzecia część egzaminu polegać będzie na opracowaniu projektu odmowy dokonania czynności notarialnej lub uzasadnienia jej dopuszczalności bądź na opracowaniu projektu dokonania czynności notarialnej innej niż akt notarialny, a zatem łącznie wszystkie części egzaminu będą mogły objąć w pełni katalog czynności wykonywanych przez notariusza. Wobec zniesienia części testowej egzaminu, konieczna stała się także rezygnacja z tzw. egzaminu notarialnego uzupełniającego dla osób, które zdały egzamin sędziowski, adwokacki, radcowski czy prokuratorski.

Ponadto w celu usprawnienia prac zespołu zaproponowano zmianę jego quorum z pełnego składu do 5 członków, zapisując, że w przypadku takiej samej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego. Obecne regulacje co do pełnego składu zespołu niejednokrotnie utrudniały prowadzenie jakichkolwiek prac. Uregulowano również na poziomie ustawowym, że zespół sporządza zadania wraz z opisem istotnych zagadnień.

W projekcie zniesiony został również wymóg ogłaszania o egzaminach w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim. O egzaminach Minister Sprawiedliwości będzie ogłaszał w Biuletynie Informacji Publicznej. Wydaje się, że ta forma jest wystarczająca, zapewniająca każdemu zainteresowanemu możliwość zapoznania się z ogłoszeniem.

Dodatkowo, w celu wsparcia działalności gospodarczej, proponuje się ograniczenie możliwości korzystania z płatnego urlopu przed egzaminem notarialnym do jednego razu. Skorzystanie z tego uprawnienia będzie niezależne od zgody pracodawcy, a wysokość wynagrodzenia będzie wynosiła wówczas 80%.

Obecne regulacje są niekorzystne dla pracodawców, którzy niejednokrotnie co roku udzielają temu samemu pracownikowi urlopu w celu przygotowania się do egzaminu notarialnego, do którego można przystąpić nieograniczoną ilość razy.

Zgodnie z dotychczas obowiązującym art. 76 § 1 i 2 Prawa o notariacie, asesora notarialnego powołuje Minister Sprawiedliwości na wniosek osoby zainteresowanej, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby notarialnej. Asesorem notarialnym może być osoba, która zdała egzamin notarialny i przedstawi oświadczenie notariusza o gotowości zawarcia z nią umowy o pracę. Dopiero odbycie co najmniej 2-letniej asesury uprawnia do ubiegania się o powołania na stanowisko notariusza.

Warunkiem koniecznym do podjęcia przez Ministra Sprawiedliwości decyzji o powołaniu egzaminowanego aplikanta na stanowisko asesora notarialnego w danej izbie jest promesa zatrudnienia w kancelarii notarialnej. Jeżeli aplikant jej nie uzyska, ma zamkniętą drogę do zawodu notariusza. Obowiązujące przepisy nie przewidują żadnych instrumentów prawnych pozwalających na zobligowanie notariuszy do zatrudniania asesorów notarialnych. Brak regulacji umożliwiających realne zatrudnienie asesorom notarialnym oraz pozostawienie instytucji asesury notarialnej w niezmienionej postaci może skutkować zamknięciem przede wszystkim młodym prawnikom drogi do zawodu notariusza.

Na dzień 31 marca 2012 r. na stanowisku asesora notarialnego pracowało 517 osób. W 2009 r. egzamin na aplikację notarialną zdało 1071 osób, w 2010 r. zdało go 227 osób, a w 2011 r. 169 osób. Liczba aplikantów notarialnych na dzień 1 stycznia 2012 r. wyniosła ok. 1200 osób (na trzech latach aplikacji). Osoby te, po zdaniem egzaminie notarialnym, będą poszukiwały zatrudnienia w kancelariach notarialnych, które już w chwili obecnej są niechętnie zatrudnianiu asesorów.

Należy zauważyć, że w świetle obecnej regulacji asesor notarialny posiada kwalifikacje do dokonywania wszystkich czynności notarialnych, jednakże jest uprawniony do ich wykonywania, jedynie gdy zastępuje notariusza podczas jego nieobecności w kancelarii.

W projekcie proponuje się pozostawienie instytucji asesury notarialnej w niezmienionej formie. Jediną zmianą jest zwiększenie możliwości wykonywania przez asesorów czynności notarialnych (przewiduje to art. 22a przewidujący upoważnienie do wykonywania czynności notarialnych). Po dwóch latach zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy u notariusza asesor jest uprawniony do złożenia wniosku o powołanie na stanowisko notariusza.

Projekt przewiduje jednak uprawnienie dla osób, które złożyły egzamin notarialny (bądź po odbyciu aplikacji notarialnej, bądź też wymienionych w art. 12 § 2 Prawa o notariacie) do złożenia wniosku o powołanie na stanowisko notariusza. Minister Sprawiedliwości powołuje osobę po zdaniem egzaminie notarialnym na stanowisko notariusza jedynie na okres 3 lat. Przy takiej regulacji decyzja Ministra Sprawiedliwości stanowi podstawę do stałego wykonywania przez notariusza czynności notarialnych wyłącznie przez czas w niej wskazany (tj. 3 lat). Po upływie tego okresu notariusz z mocy prawa utraci uprawnienie do wykonywania czynności notarialnych.

Projektodawca zakłada, iż skoro egzamin notarialny polega na sprawdzeniu przygotowania prawniczego osoby przystępującej do egzaminu notarialnego do samodzielnego i należytego wykonywania zawodu notariusza, w tym wiedzy i umiejętności jej praktycznego zastosowania (art. 74 § 3 Prawa o notariacie), osoby, które zdały egzamin notarialny, posiadają niezbędną wiedzę i umiejętności do dokonywania czynności notarialnych. Stąd możliwość ubiegania się bezpośrednio po egzaminie o powołanie na stanowisko notariusza, ale także możliwość upoważnienia asesora notarialnego do wykonywania czynności notarialnych.

Podkreślić należy, iż to osobom zainteresowanym pozostawiono wybór drogi dochodzenia do zawodu notariusza – to, czy będą poszukiwały zatrudnienia i ubiegały się o powołania na stanowisko asesora, czy też o powołanie na stanowisko notariusza.

Powołanie zarówno na asesora notarialnego, jak i na notariusza na okres 3 lat nie jest dopuszczalne, jeżeli od chwili złożenia egzaminu notarialnego upłynął okres dłuższy niż 5 lat. Pozwoli to zapobiec powołaniom osób, które z uwagi na upływ czasu i brak kontaktu z praktyką notarialną mogły utracić wiedzę zdobytą w czasie aplikacji, przez co nie dają rękojmi prawidłowego wykonywania czynności notarialnych, czy to zastępując notariusza, czy prowadząc własną kancelarię.

Status notariusza powołanego na okres 3 lat nie będzie się różnił od statusu pozostałych notariuszy. Będzie miał on te same obowiązki, ale też korzystał z tych samych uprawnień (wyjątki zostały uregulowane w art. 10a § 7). Dotyczy to choćby kwestii złożenia ślubowania, uruchomienia i funkcjonowania kancelarii, ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, możliwości sporządzania aktów notarialnych poza siedzibą czy odpowiedzialności dyscyplinarnej. Będzie on także pełnoprawnym członkiem samorządu notarialnego. Natomiast notariusz powołany na 3 lata, z uwagi na charakter jego powołania, został zwolniony od obowiązków wynikających z art. 71 § 5 – 12 oraz nie uzyskał prawa do zatrudniania asesora notarialnego.

Założeniem projektu jest poddanie notariusza, który rozpoczyna wykonywanie czynności notarialnych bezpośrednio po egzaminie notarialnym, nadzorowi, by zagwarantować wysoki poziom świadczonych przez niego czynności notarialnych oraz zapewnić mu pomoc w wykonywaniu tych czynności.

Przepisy przewidują zwiększony nadzór nad działalnością notariusza powołanego na okres 3 lat poprzez wizytacje i lustracje przeprowadzane przez samorząd notarialny. Pierwszą wizytację rada właściwej izby notarialnej przeprowadza po 6 miesiącach od uruchomienia kancelarii notarialnej. Negatywna ocena tej wizytacji skutkować będzie poleceniem przez Ministra Sprawiedliwości, po kolejnych 6 miesiącach, przeprowadzenia lustracji w zakresie dostrzeżonych podczas wizytacji nieprawidłowości. Przewiduje się, że Minister Sprawiedliwości będzie mógł odstąpić od zlecenia lustracji, jeżeli znaczna ilość stwierdzonych nieprawidłowości będzie stanowiła rażącą i oczywistą obrazę przepisów prawa. Lustrację przeprowadza rada właściwej izby notarialnej, przy czym notariusz, który przeprowadzał wizytację tej kancelarii,

jest wyłączony od przeprowadzenia lustracji. Taka regulacja pozwoli na obiektywną ocenę pracy notariusza i zapobiegnie ewentualnym zarzutom braku obiektywizmu czy stronniczości.

Negatywny wynik wizytacji lub lustracji stanowić może podstawę odwołania notariusza przed upływem okresu, na jaki został powołany.

Notariusz powołany na okres 3 lat, już po upływie dwóch lat od chwili uruchomienia kancelarii notarialnej, może złożyć wniosek o powołanie na stanowisko notariusza. Po złożeniu takiego wniosku, w pierwszej kolejności Minister Sprawiedliwości zleci przeprowadzenie wizytacji pracy asesora notarialnego przez sędziego wizytatora. Protokół z wizytacji Minister Sprawiedliwości niezwłocznie doręcza zainteresowanemu notariuszowi, który w przypadku negatywnej oceny z wizytacji, w terminie 14 dni od doręczenia mu protokołu, może zgłosić pisemne zastrzeżenia.

Protokół z wizytacji przeprowadzonej przez prezesa sądu apelacyjnego Minister Sprawiedliwości przekazuje radzie właściwej izby notarialnej, zwracając się o wyrażenie opinii w przedmiocie wniosku o powołanie. W przypadku gdy kandydat na notariusza zgłosił pisemne zastrzeżenia do protokołu wizytacji, Minister Sprawiedliwości przekazuje radzie izby notarialnej także te zastrzeżenia. Rada wydaje opinię w terminie 60 dni od dnia otrzymania wniosku Ministra Sprawiedliwości. Niewyrażenie opinii w tym terminie uważane jest za wyrażenie opinii pozytywnej.

Ponadto, w celu zabezpieczenia interesów stron czynności notarialnych wprowadza się przepis, w myśl którego odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez asesora notarialnego przy wykonywaniu czynności notarialnych ponosi notariusz udzielający upoważnienia. Przewiduje się w tym zakresie stosowanie odpowiednio art. 49 ustawy – Prawo o notariacie.

Zmiana art. 90 § 1 Prawa o notariacie jest wynikiem konieczności uregulowania kwestii przekazywania aktów notarialnych i ksiąg notarialnych przez notariuszy, którzy zaprzestali prowadzenia kancelarii. Dotychczas kwestia ta nie była uregulowana na poziomie ustawy.

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami

Zawód: pośrednik w obrocie nieruchomościami, zarządca nieruchomości

Wprowadzane zmiany mają na celu ułatwienie dostępu do zawodu pośrednika i zarządcy

nieruchomości i zwiększenie ilości osób wykonujących te zawody. Obowiązujące aktualnie zasady nabywania uprawnień do wykonywania zawodów pośrednika w obrocie nieruchomościami i zarządcy nieruchomości stanowią istotną barierę dostępu do wykonywania obu zawodów. Dotyczy to praktyk zawodowych, a szczególnie przypadków wymagania opłat w zamian za możliwość ich odbywania. Zastrzeżenia budzi również komercyjny charakter usług szkoleniowych w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami, o czym świadczy wpływ nasycenia rynku w danym regionie na ceny oferowanych szkoleń.

Należy zauważyć, że regulacje dostępu do wymienionych zawodów chronią dobro ekonomiczne, które może być zabezpieczone przez prawo cywilne i ubezpieczenia, a zatem obecny poziom wymogów z punktu widzenia założeń, z jakich wychodzą twórcy projektu, jest nadmierny. Regulacja odnosi się też częściowo do zawodu rzeczoznawcy majątkowego.

Zmiany w przepisach dotyczących zawodu rzeczoznawcy majątkowego będą przedmiotem analizy w ramach prac nad kolejną ustawą z zakresu deregulacji dostępu do wykonywania zawodów, jednak przy zachowaniu zasady, że w interesie publicznym leży, aby osoby wykonujące działalność w zakresie szacowania nieruchomości legitymowały się umiejętnościami koniecznymi do prawidłowego wykonywania operatów szacunkowych. Rzeczoznawca majątkowy dokonuje bowiem wyceny nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, które są następnie przedmiotem obrotu. W związku z powyższym istotne jest, aby rzeczoznawca majątkowy posiadał bardzo dużą wiedzę merytoryczną oraz umiejętności w zakresie szacowania nieruchomości (wyrok TK z dnia 2 grudnia 2002 r. S 20/01, OTK-A 2002, nr 7, poz. 89).

W tym miejscu należy wskazać, że propozycja uchylecia w art. 177 ust. 3 wynika z uwzględnienia stanowiska Ministerstwa Spraw Zagranicznych, które poddało w wątpliwość zgodność powyższego przepisu z prawem Unii Europejskiej. Przepis ten nakłada bowiem na osobę nieposiadającą obywatelstwa polskiego, która ubiega się o nadanie uprawnień zawodowych w zakresie szacowania nieruchomości, dodatkowego wymogu wykazania się biegłą znajomością języka polskiego. Przepis ten budzi wątpliwości, ponieważ posiadanie obywatelstwa polskiego nie gwarantuje znajomości języka polskiego na odpowiednio wysokim poziomie. W praktyce może wystąpić sytuacja, w której osoba nieznająca języka polskiego zostanie wpisana do rejestru tylko dlatego, że posiada obywatelstwo polskie, podczas gdy inny obywatel państwa członkowskiego UE, znajdujący się w tej samej sytuacji, takiego wpisu nie uzyska.

W związku z powyższym przepis art. 177 ust. 3 może być odczytywany, jako dyskryminujący ze względu na obywatelstwo, co jest zakazane na gruncie prawa UE (art. 18 TFUE).

1) Pośrednik nieruchomości

Projekt zmian w tym zakresie przewiduje likwidację licencji pośrednika nieruchomości oraz zniesienie wymogów wykształcenia, studiów podyplomowych i praktyki zawodowej w zakresie pośrednictwa nieruchomości. Jedynymi wymogami wpisu do rejestru pozostanie pełna zdolność do czynności prawnych i niekaralność za ściśle określony katalog przestępstw, tj. za przestępstwo przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, za przestępstwo przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, za przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, za przestępstwo przeciwko mieniu, za przestępstwo przeciwko obrotowi gospodarczemu, za przestępstwo przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi lub za przestępstwo skarbowe. Wymóg niekaralności jest konieczny dla utrzymania podstawy odmowy wpisu dla osób ukaranych. Likwidowana jest odpowiedzialność zawodowa pośredników, inna niż sądowa. W projekcie wprowadza się obowiązek zamieszczenia przez pośrednika w umowie pośrednictwa oświadczenia o posiadaniu aktualnego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem czynności pośrednictwa w obrocie nieruchomościami.

Dodatkowo w projekcie proponuje się uzupełnienie treści art. 193 ust. 3 pkt 9 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Proponuje się rozszerzyć ww. przepis o obywateli Konfederacji Szwajcarskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Numerem dokumentu tożsamości mogą legitymować się również obywatele państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Konfederacji Szwajcarskiej. Umowy zawarte z tymi państwami przez Unię Europejską i jej państwa członkowskie zapewniają ich obywatelom prawo do swobodnego przepływu w ramach UE, dlatego powinni – podobnie jak obywatele Unii – mieć możliwość przedstawienia innego dokumentu niż dowód osobisty.

Proponowane zmiany mają na celu zniesienie istniejących barier dla konkurencyjności w przedmiotowym sektorze rynku pracy, a co za tym idzie obniżenie cen usług, jako istotnego progu dostępności. Z uwagi na wciąż niewykorzystany potencjał ekspansji przedmiotowego sektora usług – znaczna część ogółu transakcji na rynku nieruchomości odbywa się bez udziału pośredników – przewiduje się pozytywny wpływ zmian na sektor MSP – zwiększenie liczby podmiotów samodzielnie świadczących usługi pośrednika w obrocie nieruchomościami oraz

zwiększenie liczby klientów korzystających z pośrednictwa przy zakupie lub sprzedaży nieruchomości.

2) Zarządca nieruchomości

Analogicznie zmiany jak w przypadku pośrednika nieruchomości zostały zaproponowane w odniesieniu do zarządcy nieruchomości.

Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia

Zawody: pracownik ochrony fizycznej I stopnia, pracownik ochrony fizycznej II stopnia, pracownik zabezpieczenia technicznego I stopnia, pracownik zabezpieczenia technicznego II stopnia

Zaproponowane w ustawie zmiany polegają przede wszystkim na rezygnacji z licencji i zastąpieniu jej wpisem na odpowiednią listę oraz z podziału tych pracowników na stopnie, od których uzależnione były dotychczas specjalistyczne uprawnienia. Ze zniesieniem licencji jest ściśle związana rezygnacja z egzaminu. Egzamin zostaje zastąpiony szkoleniem.

Rezygnując z licencji (w tym drugiego stopnia), zrezygowano z wymogu posiadania co najmniej wykształcenia średniego w odniesieniu do pracowników ochrony. Wobec takiego rozwiązania dobór odpowiedniej kadry do wykonywania specjalistycznych zadań ochrony spoczywać będzie na przedsiębiorcy zatrudniającym danego pracownika. W innym przypadku, np. opracowania planu ochrony, zlecający wybierze kwalifikowanego pracownika ochrony, który zapewni że sporządzony plan zostanie niezwłocznie uzgodniony. O doborze takiego pracownika nie będzie decydowało wykształcenie, ale posiadane doświadczenie zawodowe oraz opinie innych zlecniodawców.

Wprowadzenie proponowanych zmian w znacznym stopniu ułatwi kandydatom dostęp do pracy w charakterze pracownika ochrony oraz zdobycia kwalifikacji niezbędnych do wykonywania czynności w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej. Wprowadzenie zmian w powyższym zakresie będzie niosło za sobą konieczność wzmożenia kontroli państwa nad przedsiębiorcami wykonującymi działalność gospodarczą w zakresie usług ochrony osób i mienia. Wprowadzone zostają zatem nowe zasady kontroli działalności gospodarczej wykonywanej przez przedsiębiorców w zakresie ochrony osób i mienia. Zwolnienie

państwa z obowiązku weryfikacji osób dopuszczonych do wykonywania zadań ochrony z wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego i broni palnej i przekazanie tego uprawnienia koncesjonowanym przedsiębiorcom musi iść w parze ze zwiększeniem kontroli (i nadzoru) państwa dotyczącej wykonywania działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia. Ponadto wprowadzenie przepisu zatrudniania w charakterze pracowników ochrony osób nie karanych za popełnienie przestępstw umyślnych oraz obowiązek zawierania przez przedsiębiorców umów OC z jednej strony spowoduje wzrost bezpieczeństwa chronionego mienia, z drugiej zaś zapewni poszkodowanemu obywatelowi rekompensatę za nieuprawnione działania pracownika ochrony. Ponadto przepisy szczególne nakładają na przedsiębiorców wykonujących usługi ochrony osób i mienia obowiązki takie, jak: prowadzenie określonej przepisami prawa dokumentacji (w tym dotyczącej zastosowania wobec obywatela środków przymusu bezpośredniego i broni palnej), zawierania umów w formie pisemnej. Szybka i sprawna kontrola, która będzie możliwa bez uprzedniego zawiadomienia przedsiębiorcy o fakcie zamiaru jej podjęcia, oraz brak możliwości wniesienia sprzeciwu przez przedsiębiorcę co do podjętych czynności kontrolnych, jak i możliwości jej przeprowadzenia podczas trwania czynności kontrolnych innego organu, pozwoli w sposób rzetelny ustalić stan faktyczny dotyczący działalności przedsiębiorcy i zastosować wobec przedsiębiorców naruszających swoją działalnością bezpieczeństwo obywateli i chronionego przez nich mienia przewidzianych prawem sankcji administracyjnych. Zaproponowane wyłączenia wynikają ze specyfiki świadczonych usług przy równoczesnym poszerzeniu dostępu do wykonywania zawodu pracownika ochrony. Możliwość stosowania takich środków, jak: ujęcie, legitymowanie, stosowanie środków przymusu bezpośredniego (paralizatory elektryczne, pałki, kajdanki, ręczne miotacze gazu i inne) oraz broni palnej przez pracowników ochrony wobec obywateli musi podlegać skutecznej kontroli państwa. Swoboda wykonywania tego rodzaju działalności została już ograniczona poprzez obowiązek uzyskania koncesji, konsekwentnie zatem powinna ona być kontrolowana na odmiennych zasadach niż wolna działalność gospodarcza także z tego powodu, że są to usługi bezpośrednio ingerujące w podstawowe prawa obywatelskie. Pracownik ochrony ma prawo do naruszenia nietykalności cielesnej obywatela, pozbawienia go wolności, a także użycia takich środków, które mogą skutkować utratą jego zdrowia i życia.

Należy podkreślić, że w przypadku naruszenia prawa przez przedsiębiorcę ustawowe zadania organu koncesyjnego do podjęcia skutecznych działań zmierzających do wyjaśnienia

sprawy mogą zostać skutecznie sparaliżowane poprzez wniesienie sprzeciwu wobec podjętych czynności kontrolnych. Wniesiony sprzeciw nawet niezasadny skutecznie sparaliżuje wykonanie przez organ kontroli działań sprawdzających. Zakaz podejmowania w tym samym czasie więcej niż jednej kontroli, zważywszy na przedstawione powyżej argumenty oraz fakt, iż organem upoważnionym do kontroli tej działalności jest wyłącznie Minister Spraw Wewnętrznych, działający poprzez upoważnionych pracowników lub funkcjonariuszy, należy także uznać za niezasadny. Tym samym należy podkreślić, że ze względu na specyfikę kontroli polegającą na sprawdzeniu, czy działalność gospodarcza wykonywana w zakresie ochrony osób i mienia nie zagraża bezpieczeństwu i obronności państwa i bezpieczeństwu obywateli, takie uprawnienie organu koncesyjnego wydaje się zasadne.

Ponadto wprowadzenie przepisu umożliwiającego żądania przez organ koncesyjny udzielania przez instytucje państwowe, samorządowe i społeczne informacji będących w ich posiadaniu, mających związek z naruszaniem przez przedsiębiorców przepisów prawa, w znacznym stopniu usprawni zbieranie informacji w tym zakresie przez organ koncesyjny, a co za tym idzie, także poprawi się bezpieczeństwo obywateli. Jednym z podstawowych obowiązków organu koncesyjnego zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej jest czuwanie, aby działalność wykonywana na podstawie koncesji nie stwarzała zagrożenia bezpieczeństwa państwa i obywateli, co może być podstawą do wydania z urzędu decyzji w sprawie cofnięcia koncesji. Projektowany przepis umożliwia organowi koncesyjnemu zbadanie kwestii, czy doszło do naruszenia prawa w taki sposób, że stanowić to może przesłankę do cofnięcia koncesji.

Proponowane zmiany ułatwiają dostęp do wykonywania zawodu pracownika ochrony oraz pracownika zabezpieczenia technicznego, zachowując konieczną gwarancję nadzoru państwa nad wykonywaniem przedmiotowej działalności. W wyniku deregulacji przewiduje się wzrost zatrudnienia w przedmiotowym sektorze rynku pracy, bez szkody dla jakości świadczonych usług i bezpieczeństwa publicznego. Zwiększy się również odpowiedzialność pracodawców w zakresie szkolenia i weryfikacji przygotowania do wykonywania zawodu. Z uwagi na liczebność przedmiotowej grupy zawodowej, rezygnacja z licencji przyniesie znaczące oszczędności organizacyjno-finansowe po stronie sektora publicznego.

W ramach uzgodnień międzyresortowych do projektu ustawy o ochronie osób i mienia wpłynęło szereg uwag, które uznane jako zasadne, wpłynęły na kształt proponowanych

rozwiązań. I tak przeredagowano art. 17. Zaproponowane zmiany związane są z koniecznością uporządkowania zapisów dotyczących danych, jakie ma zawierać wniosek. W przedłożonym projekcie wniosek ma zawierać zaświadczenie, dlatego też zastąpiono wymóg przedłożenia zaświadczenia informacją, a kopię zaświadczenia dołączono do wykazu wymaganych dokumentów. Ponadto precyzyjnie wskazano, że w skład osób uprawnionych do reprezentacji przedsiębiorcy innego niż osoba fizyczna nie mogą wchodzić osoby karane za popełnienie przestępstw umyślnych. W art. 19 doprecyzowano zapisy dotyczące obowiązków przedsiębiorców, w szczególności dotyczących sprawowania nadzoru nad wykonywaniem zadań ochrony przez pracowników ochrony oraz wskazano obowiązkową weryfikację pracowników oraz osób reprezentujących przedsiębiorcę pod kątem karalności.

Ponadto zmiany w rozdziale 6 – Środki ochrony fizycznej osób i mienia oraz prawa i obowiązki pracownika ochrony wynikają bezpośrednio z propozycji rezygnacji z obowiązku posiadania przez kwalifikowanego pracownika ochrony fizycznej dopuszczenia do broni. Rezygnacja z tego obowiązku z jednej strony w jeszcze większym stopniu ułatwi dostęp do wykonywania tego zawodu, z drugiej zaś w sposób precyzyjny określi prawa i obowiązki pracownika ochrony. Pozostawienie zapisu nakładającego na pracownika ochrony obowiązek uzyskania dopuszczenia do posiadania broni stałoby w sprzeczności z przepisami ustawy o broni i amunicji, które jednoznacznie stanowią, że o takie dopuszczenie może ubiegać się jedynie pracownik zatrudniony przez przedsiębiorcę posiadającego status specjalistycznej uzbrojonej formacji ochronnej.

Rozwiązanie zawarte w art. 26 ust. 3 pkt 1 ustawy związane jest z dopuszczeniem do wykonywania zawodu kwalifikowanego pracownika ochrony obywateli również innych państw. Dyspozycja wskazanego powyżej artykułu jest rozwiązaniem na wzór art. 5 ustawy o służbie cywilnej. Wskazać należy, iż ustawa o ochronie osób i mienia nie wprowadza ograniczeń dla obywateli innych państw w kwestii wykonywania przez nich zadań pracownika ochrony niewymagających wpisu na listę kwalifikowanych pracowników ochrony – takim pracownikiem ochrony może być obywatel każdego państwa mogący legalnie podjąć pracę. Wpis na listę kwalifikowanych pracowników ochrony pozwala natomiast na wykonywanie zadań na obszarach podlegających obowiązkowej ochronie. Obszary podlegające obowiązkowej ochronie są to obszary mające istotne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa oraz ochrony interesu gospodarczego. Z uwagi na powyższe, osoby wykonujące zadania na tych obszarach muszą

podlegać weryfikacji. Istotnym elementem tej weryfikacji jest opinia z miejsca ich zamieszkania, która obrazuje m.in. przestrzeganie przez nich przepisów prawa. Bez takiej opinii niemożliwe jest stwierdzenie, iż pracownik ochrony daje gwarancję na wykonywanie ochrony obiektów podlegających obowiązkowej ochronie w sposób niezagrażający bezpieczeństwu państwa. Uzyskanie przez właściwe organy stosownych opinii o danym obywatelu możliwe jest jedynie na obszarze wskazanym w art. 26 ust. 3 pkt 1 projektu ustawy, a więc tylko obywatele wskazanych państw mogą ubiegać się o wpis na listę kwalifikowanych pracowników ochrony. Obywatele innych państw mogą natomiast wykonywać zadania pracownika ochrony w zakresach niewymagających wpisu na listę. Ograniczenia wprowadzone dyspozycją art. 26 ust. 3 pkt 1 są mniejsze niż ograniczenia wprowadzone dyspozycją art. 5 ust. 2 ustawy o służbie cywilnej, bowiem ustawa o służbie cywilnej w ogóle nie dopuszcza cudzoziemców do pracy polegającej na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa. Ustawa o ochronie osób i mienia natomiast w tym obszarze dopuszcza zatrudnianie określonej grupy cudzoziemców.

Zmiana zaproponowana w art. 26 ust. 7 wskazuje, że osoba ubiegająca się o wpis na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej ma obowiązek jedynie złożyć oświadczenie, że ma pełną zdolność do czynności prawnych, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne i nie toczy się przeciwko niej postępowanie karne o takie przestępstwo. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia klauzuli wskazującej, że jest świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Klauzule tej treści zostały wprowadzone do systemu prawnego ustawą z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 106, poz. 622, z późn. zm.).

Określono także zasady wykreślenia z listy kwalifikowanych pracowników ochrony. Za przesłankę do wykreślenia uznano toczenie się przeciwko pracownikowi postępowania karnego za przestępstwo umyślne. Mimo obowiązującej zasady domniemania niewinności fakt prowadzenia postępowania karnego uniemożliwia dopuszczenie pracownika ochrony do możliwości stosowania środków przymusu bezpośredniego i broni. Wykreślenie z listy nie przekreśla możliwości zatrudnienia tej osoby jako pracownika ochrony niekwalifikowanego, tj. w obszarze ochrony, gdzie nie występuje konieczność pracy z bronią oraz bez możliwości stosowania środków przymusu bezpośredniego. Obszar ochrony osób i mienia – gdzie ustawa wymaga zatrudnienia pracowników kwalifikowanych – jest mocno ograniczony. Zdecydowana

większość zadań ochrony mienia nie wymaga kwalifikacji, zatem na czas trwającego postępowania pracownik byłby „przesuwany” z obszaru kwalifikowanej ochrony na obszar, gdzie wpis na listę pracowników kwalifikowanych nie jest konieczny, co ze względu na szczególny charakter pracy jest uzasadnione.

Zmiana dotycząca nowo dodawanego art. 38a ma na celu umożliwienie żądania przede wszystkim przez funkcjonariuszy Policji udzielenia pomocy przez pracowników ochrony. W obecnym stanie prawnym brak jest jednoznacznej regulacji pozwalającej na takie zachowanie i jednocześnie zwalniającej pracowników ochrony z wykonywania powierzonych zadań.

Pozostałe zmiany, jak np. w art. 50 i 50b, są zmianami *stricte* legislacyjnymi polegającymi na zamianie niektórych wyrazów lub dodaniu nowych w celu doprecyzowania pod względem językowym brzmień tych artykułów.

W tym miejscu należy dodatkowo wyjaśnić wątpliwość zgłoszoną w trakcie uzgodnień międzyresortowych przez Ministra Spraw Zagranicznych. Kwalifikowani pracownicy ochrony fizycznej mają uprawnienia do wykonywania tych samych czynności, powinni mieć ten sam zakres i częstotliwość badań niezależnie od podstawy wykonywania pracy. Jest to specyficzna grupa zawodowa, więc zakres badań lekarskich i psychologicznych powinien być dostosowany do zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa występujących w miejscu pracy.

Okresowe badania lekarskie, zgodnie z art. 32 ust. 1 projektu ustawy, będą przeprowadzane co 3 lata lub w okresach krótszych w przypadkach określonych w art. 32 ust. 2, natomiast zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz. U. Nr 69, poz. 332, z późn. zm.) przeprowadzane są w większości co 3 – 4 lata. Ze względu na fakt, że w myśl art. 229 Kodeksu pracy pracodawca nie może dopuścić do pracy pracownika bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku – wymóg taki projektuje się wprowadzić w odniesieniu do pracowników ochrony fizycznej zatrudnionych na podstawie umowy o pracę (art. 33a ust. 4).

W świetle projektowanych przepisów pracownicy ochrony fizycznej mają zapewnioną odpowiednią profilaktyczną ochronę zdrowia oraz odpowiednie przedsięwzięcia z zakresu profilaktycznej ochrony zdrowia realizowane w regularnych odstępach czasu.

Ze zmianami w ustawie o ochronie osób i mienia związana jest nowelizacja ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji. Jest to zmiana dostosowawcza wynikająca z jednej strony z likwidacji licencji pracowników ochrony, a drugiej strony z przyjęcia założenia, że pracownicy ochrony będą ubiegać się o pozwolenie na broń na zasadach ogólnych, określonych w tej ustawie, z wyjątkiem przepisów odnoszących się do orzeczeń o stanie zdrowia osoby ubiegającej się o pozwolenie. W tym przypadku pracownik ochrony będzie musiał uzyskać takie orzeczenie wydane w trybie ustawy o ochronie osób i mienia.

Podobny charakter dostosowawczy mają zaproponowane zmiany w ustawie z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze oraz w ustawie z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych. Wynikają one z likwidacji licencji pracownika ochrony i zastąpienia jej wpisem na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej.

Również taki charakter mają zmiany w ustawie z dnia 19 października 1990 r. o Straży Granicznej.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych

Zawody (uprawnienia): przewodnik turystyczny miejski, przewodnik turystyczny terenowy, przewodnik turystyczny górski, międzynarodowy przewodnik wysokogórski, pilot wycieczek

W aktualnie obowiązującym stanie prawnym wynikającym z rozdziału IV ustawy zawody zarówno pilota wycieczek, jak i przewodnika turystycznego, są zawodami regulowanymi. Ustawa określa rodzaje uprawnień przewodnika turystycznego, zadania pilota wycieczek i przewodnika turystycznego oraz wymagania, które musi spełnić kandydat ubiegający się o nadanie tych uprawnień. Zgodnie z ustawą do zadań przewodnika turystycznego należy oprowadzanie turystów lub odwiedzających, udzielanie fachowej i aktualnej informacji o kraju, odwiedzanych miejscowościach, obszarach i obiektach, sprawowanie opieki nad turystami lub odwiedzającymi w zakresie wynikającym z umowy, a podczas prowadzenia turystów w górach troska o ich bezpieczeństwo, w szczególności podczas wyjść wymagających odpowiednich technik i specjalistycznego sprzętu, a do zadań pilota wycieczek należy czuwanie, w imieniu organizatora turystyki, nad sposobem świadczenia usług na rzecz klientów, przyjmowanie od nich zgłoszeń dotyczących związanych z tym uchybień, sprawowanie nad klientami opieki w zakresie

wynikającym z umowy, wskazywanie lokalnych atrakcji oraz przekazywanie podstawowych informacji dotyczących odwiedzanego kraju i miejsca.

Zgodnie z dotychczas obowiązującą ustawą uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek otrzymuje osoba, która: ukończyła 18 lat, ukończyła szkołę średnią, posiada stan zdrowia umożliwiający wykonywanie zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, nie była karana za przestępstwa umyślne lub inne popełnione w związku z wykonywaniem zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek i odbyła szkolenie teoretyczne i praktyczne oraz zdała egzamin na przewodnika turystycznego lub na pilota wycieczek.

Ustawa szczegółowo określa zasady nadawania uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek oraz uzyskiwania wpisów do rejestrów organizatorów szkoleń dla kandydatów na pilotów wycieczek i przewodników turystycznych oraz zasady przeprowadzania kontroli osób posiadających ww. uprawnienia oraz zasady przeprowadzania kontroli podmiotów szkolących kandydatów na pilotów wycieczek i przewodników turystycznych, a także przesłanki cofania lub zawieszania tych uprawnień. Ustawa precyzuje zakresy uprawnień pilota wycieczek i poszczególnych rodzajów uprawnień przewodników turystycznych. W aktualnie obowiązującym stanie prawnym są określone także procedury dotyczące przeprowadzania egzaminów dla kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, jak również procedury dotyczące przeprowadzania przez komisje powołane przez marszałków województw egzaminów z języków obcych potwierdzających ich znajomość u przewodników turystycznych i pilotów wycieczek. Ustawa określa także inne formy potwierdzania znajomości języków u przewodników turystycznych i pilotów wycieczek.

Podstawowe różnice między dotychczasowym a proponowanym stanem prawnym w zakresie regulacji to:

- 1) zniesienie, w stosunku do osób wykonujących zadania przewodników turystycznych terenowych i miejskich oraz pilotów wycieczek, obowiązku uzyskania odpowiednich uprawnień;
- 2) zniesienie, w stosunku do osób wykonujących zadania przewodników turystycznych terenowych i miejskich oraz pilotów wycieczek, obowiązku odbycia szkolenia teoretycznego i praktycznego;

- 3) ograniczenie wymogów kwalifikacyjnych w stosunku do przewodników turystycznych terenowych i miejskich oraz pilotów wycieczek do obowiązku pełnoletniości, posiadania wykształcenia średniego oraz niekaralności;
- 4) zniesienie obowiązku wpisu do rejestrów organizatorów szkoleń prowadzonych przez marszałków województw podmiotów szkolących osoby, które chcą wykonywać zadania przewodnika turystycznego miejskiego i terenowego i pilota wycieczek, przy pozostawieniu tego obowiązku w stosunku do podmiotów szkolących osoby, które zamierzają uzyskać uprawnienia przewodnika górskiego;
- 5) zniesienie kontroli osób wykonujących zadania przewodnika turystycznego miejskiego i terenowego oraz zniesienie kontroli podmiotów szkolących osoby, które chcą wykonywać zadania przewodnika turystycznego miejskiego i terenowego;
- 6) likwidacja obligatoryjnych minimalnych programów szkoleń dla podmiotów szkolących osoby, które chcą wykonywać zadania przewodnika turystycznego miejskiego i terenowego;
- 7) w sposób zupełny dereguluje się określone dotychczas w ustawie przepisy odnoszące się do międzynarodowych przewodników wysokogórskich; w projekcie wskazuje się jedynie, że „zadania polegające na prowadzeniu i szkoleniu turystów podczas wyjść wspinaczkowych i alpinistycznych oraz zjazdów narciarskich i snowboardowych w szczególności poza zorganizowanymi terenami turystycznymi i narciarskimi, a także podczas pokonywania stromych koryt rwących potoków górskich i wodospadów przy użyciu technik alpinistycznych bez sprzętu pływającego (canyoning) mogą wykonywać przewodnicy górscy, którzy przeszli uzupełniające szkolenie do prowadzenia wycieczek w warunkach wysokogórskich oraz osoby legitymujące się certyfikatem UIAGM.”. Tym samym kontrola takich osób, przez uprawnione w ustawie organy, będzie się ograniczała do sprawdzenia dokumentu potwierdzającego ukończenie uzupełniającego szkolenia do prowadzenia wycieczek w warunkach wysokogórskich lub certyfikatu UIAGM.

Aktualnie obowiązujące rozwiązania prawne powodują, że zawody przewodnika turystycznego oraz pilota wycieczek są jednymi z najbardziej zamkniętych zawodów regulowanych, do których dostęp wiąże się z długą i kosztowną dla potencjalnych kandydatów procedurą kwalifikacyjną. Powoduje to ograniczenie dopływu osób kompetentnych do zawodu, uniemożliwia osobom posiadającym konieczną wiedzę okazyjne wykonywanie zawodu, a w niektórych przypadkach sankcjonuje karnie oprowadzanie grupy znajomych gości po rodzinnym mieście.

Proponowane zmiany spowodują obniżenie kosztów (finansowych i czasowych) dostępu do wykonywania przedmiotowych zawodów, znaczne poszerzenie grupy potencjalnych usługodawców i w rezultacie zwiększenie oferty usług z nimi związanych. Przewidywanym skutkiem jest zwiększenie udziału w rynku osób młodych – studentów i absolwentów, a w konsekwencji zwiększenie poziomu innowacyjności w tym sektorze. Projektodawca opowiada się za pełnym prawem turysty do wyboru osoby, której powierza zadanie pilotowania, oprowadzania i zapoznania ze zwiedzanym miejscem, w tym do wyboru usług osoby, której kwalifikacje zawodowe nie są w żaden sposób udokumentowane.

Na podstawie przepisu przejściowego ewidencje uprawnień przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, nadanych przed dniem wejścia w życie ustawy, pomimo iż zawierają już tylko dane o charakterze archiwalnym, są nadal utrzymywane w celu umożliwienia realizacji zadań marszałków województw dotyczących wydawania duplikatów legitymacji potwierdzających posiadanie kwalifikacji przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, a także dla oceny dynamiki, kierunków oraz prognoz zmian na rynku usług przewodnickich i pilockich.

W związku z projektowanym zniesieniem uprawnień przewodnika turystycznego terenowego i miejskiego oraz pilota wycieczek zniesiony zostanie także obowiązek odbycia szkoleń dla osób chcących wykonywać zawód przewodnika turystycznego terenowego i miejskiego oraz zawód pilota wycieczek. Należy przypuszczać, iż nowa regulacja spowoduje znaczący spadek zapotrzebowania na takie szkolenia, a tym samym wiele firm szkolących będzie musiało ograniczyć swoją działalność lub ulegnie likwidacji. Kandydaci na przewodników turystycznych miejskich i terenowych oraz na pilotów wycieczek, w aktualnym stanie prawnym przystąpili do szkoleń, mając na celu nabycie państwowych uprawnień. Szkolenia te wymagają dużych nakładów finansowych i czasowych ze strony uczestników. Koszt szkolenia waha się między 1 tys. zł (pilot wycieczek) a 2 tys. zł (przewodnik miejski), zaś zajęcia odbywają się przeważnie kilka razy w tygodniu (szkolenie teoretyczne) oraz w każdy bądź co drugi weekend (szkolenie praktyczne), i trwają z reguły ok. 6 – 8 miesięcy. Poniesienie kosztów finansowych i czasowych przez kandydatów na przewodników miejskich i terenowych oraz na pilotów wycieczek, które nie pociągnie za sobą możliwości nabycia przedmiotowych uprawnień, może skutkować zarzutami w stosunku do autora projektu jako wywołującego realną stratę w budżetach małych przedsiębiorstw – jednoosobowych działalności gospodarczych z zakresu pilotażu i przewodnictwa. Podobny zarzut może zaistnieć ze strony organizatorów szkoleń,

którzy dla rozpoczęcia szkolenia musieli ponieść rzeczywiste koszty – zatrudnienia kadry wykładowców i instruktorów, wynajęcia sal itp. Organizatorzy szkoleń oferowali bowiem kandydatom na przewodników miejskich i terenowych oraz pilotów wycieczek odbycie szkolenia zakończonego wydaniem zaświadczenia uprawniającego do ubiegania się o nadanie państwowych uprawnień. Zniesienie możliwości nabycia ww. uprawnień może skutkować żądaniami zwrotu poniesionych kosztów przez kandydatów na przewodników miejskich i terenowych oraz pilotów wycieczek, a także przez organizatorów szkoleń, skierowanych do Skarbu Państwa. Umożliwienie zakończenia szkoleń osobom, które rozpoczęły je wcześniej, oraz umożliwienie przystąpienia do procedury nabycia ww. uprawnień na dotychczasowych zasadach, poprzez wydłużenie *vacatio legis* dla wejścia w życie ww. przepisów spowoduje łagodne przejście pomiędzy starym i nowym stanem prawnym, a jednocześnie nie stoi w sprzeczności z ideą deregulacji.

W związku z powyższym celowym jest przesunięcie terminu wejścia w życie zmian w ustawie o usługach turystycznych oraz w ustawie – Kodeks wykroczeń w ramach projektu ustawy o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów – do dnia 1 stycznia 2014 r. (albo 1 rok od dnia ogłoszenia ustawy, ponieważ nie wiadomo, jak długo potrwa proces legislacyjny w parlamencie i kiedy ustawa zostanie uchwalona).

Deregulacja uprawnień przewodników turystycznych oraz pilotów wycieczek wymusza zmiany w ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń. Sankcje kodeksu odnoszące się obecnie do wykonywania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek bez stosownych uprawnień ograniczone zostają do zadań przewodnika górskiego oraz do prowadzenia szkoleń dla kandydatów na tego przewodnika bez wymaganego rejestru szkoleń. Podobne ograniczenie będzie dotyczyło wprowadzenia konsumenta w błąd co do posiadania powyższych uprawnień.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji

Zawód: komornik (aplikant komorniczy)

Zaproponowane w ustawie zmiany mają na celu zwiększenie dostępu do zawodu komornika i wiążą się z koniecznością dostosowania zasad zdawania egzaminu konkursowego na

aplikację komorniczą do innych egzaminów wstępnych na aplikację przez dostosowanie liczby punktów warunkujących pozytywną ocenę z egzaminu (podniesienie pułapu punktowego z 90 do 100). W celu ujednoczenia zasad zdawania tego egzaminu i innych egzaminów na aplikację (adwokacką, radcowską i notarialną) wprowadzono ogłaszanie przygotowanego przez zespół i zatwierzonego przez Ministra Sprawiedliwości wykazu tytułów aktów prawnych, z których wybrane stanowić będą podstawę opracowania pytań testowych na egzamin konkursowy na aplikację komorniczą. Ponadto skróceniu ulega z pięciu do trzech lat wymóg dotyczący „stosowania prawa”, w odniesieniu do osób uprawnionych do zdawania egzaminu komorniczego bez aplikacji komorniczej, analogicznie zresztą jak w ustawie – Prawo o notariacie. Poszerzono katalog stanowisk, dzięki którym można nabyć uprawnienie do powołania na komornika sądowego. W projektowanych rozwiązaniach zrezygnowano także z obowiązkowych badań psychologicznych dla kandydatów na komorników.

Dodatkowo w projekcie proponuje się rezygnację z zamieszczania ogłoszeń o egzaminach w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim i pozostawienie obowiązku zamieszczania ich tylko w Biuletynie Informacji Publicznej. Taka forma wydaje się być wystarczającym źródłem informacji, dodatkowo zapewni zmniejszenie wydatków budżetu państwa. Zmieniony został również przepis co do terminu ogłoszenia o egzaminie konkursowym i komornicznym. Minister Sprawiedliwości będzie ogłaszał o egzaminie na co najmniej 90 dni przed terminem każdego z tych egzaminów.

Ponadto w wyniku likwidacji części ustnej egzaminu komorniczego zmieniony został jego kształt oraz system oceniania. Zamiast przyznawania punktów za poszczególne zadania, egzaminatorzy będą wystawiać oceny. Aby otrzymać wynik pozytywny z egzaminu komorniczego, konieczne będzie otrzymanie ocen pozytywnych z obu zadań pisemnych. Taka skala ocen jest czytelniejsza zarówno dla egzaminatorów, jak i dla zdających, a poza tym ujednocza sposób zdawania egzaminu komorniczego i system jego oceny z innymi egzaminami zawodowymi (adwokackim, radcowskim i notarialnym). Zmianie uległy terminy dotyczące przekazywania listy aplikantów, którzy ukończyli aplikację komorniczą, oraz zamieszczania ogłoszenia o egzaminie komornicznym. W związku z likwidacją części ustnej egzaminu komorniczego konieczne były zmiany przepisów mówiących o przygotowaniu i przeprowadzeniu tego egzaminu. Wprowadzono również na wzór innych egzaminów prawniczych możliwość

odwołania się od uchwały o wyniku egzaminu komorniczego do komisji egzaminacyjnej II stopnia przy Ministrze Sprawiedliwości.

Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury

Zawód: urzędnik sądowy i prokuratury

Szczególne role i zadania wyznaczone w demokratycznym społeczeństwie organom sprawującym wymiar sprawiedliwości nakazują takie ukształtowanie ich struktur oraz zasad funkcjonowania, aby powierzone prawem zadania realizowały sprawnie i obiektywnie, a przy tym w pełni profesjonalnie. Ważnym elementem wpływającym na realizację założonego w takim kształcie modelu sądownictwa jest obsada personelu administracyjnego sądów (pracownicy sądów). Wychodząc naprzeciw potrzebom praktyki i postulatom zgłaszanym zarówno przez przedstawicieli związków zawodowych, samych pracowników, jak i prawników-praktyków (sędziów, w tym prezesów sądów), zakłada się rezygnację z ustawowego wymogu, by wszyscy urzędnicy sądowi posiadali wykształcenie wyższe pierwszego stopnia. Tym samym dopuszcza się możliwość zatrudniania w sądach na stanowiskach wspomagających pracę pionu orzeczniczego osób z wykształceniem średnim (wraz ze zdaniem egzaminem dojrzałości). Pozwoli to, zwłaszcza w większych ośrodkach miejskich, zachować swobodę doboru personelu bez zakłócania bieżącego toku pracy instytucji (wymóg posiadania wyższego wykształcenia na najniższych stanowiskach, szczególnie w pionie orzeczniczym, spowodował perturbacje w naborze pracowników – brak było pożądanej liczby chętnych z wymaganym wykształceniem wyższym). Należy zaznaczyć, że właściwe przygotowanie do wykonywania obowiązków oraz weryfikację przydatności do pracy na stanowiskach wspomagających w sądach pracę pionu orzeczniczego zapewnia odbycie stażu urzędniczego. Niemniej jednak dotychczasowe doświadczenia i formułowane na ich podstawie postulaty prezesów sądów wskazują, że obecne rozwiązanie, zakładające staż urzędniczy trwający aż 12 miesięcy, także wymaga zmiany. W ocenie prezesów sądów 6-miesięczny okres stażu urzędniczego (zakończony egzaminem), w trakcie którego pracownik wykonuje powierzone obowiązki pod opieką doświadczonego pracownika sądu oraz odbywa zajęcia teoretyczne, byłby wystarczający. Odpowiadając zatem i na te postulaty, przewidziano stosowne skrócenie przewidzianego w ustawie o pracownikach sądów i prokuratury stażu urzędniczego.

Zaproponowane wyżej zmiany w ustawie o pracownikach sądów i prokuratur powodują konieczność dokonania zmian w art. 2 ustawy z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy o pracownikach sądów i prokuratury. Uchylony zostaje obowiązek nałożony na urzędników sądów i prokuratur dotyczący ukończenia studiów pierwszego stopnia i uzyskania tytułu zawodowego w okresie 10 lat od dnia wejścia w życie wyżej powołanej ustawy, a przypadku urzędników, którzy ukończyli 40. rok życia i posiadają 15-letni staż pracy w sądzie lub prokuraturze, obowiązek ukończenia studium zawodowego w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Uchylenie powyższych obowiązków powoduje bezprzedmiotowość przepisu dotyczącego rozwiązania stosunku pracy z urzędnikiem, który się z nich nie wywiązał, stąd też konieczność uchylenia ust. 3. Ponadto uchyla się upoważnienie do wydania aktu wykonawczego dotyczącego organizacji i programu studium zawodowego dla urzędników.

Ponadto powstała potrzeba dodania przepisu przejściowego (art. 37 ust. 2) do projektu ustawy, odnoszącego się do ewentualnego, trwającego na dzień wejścia w życie tej ustawy studium zawodowego, organizowanego przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury na podstawie zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2010 r. w sprawie studium zawodowego jako cyklicznej formy doskonalenia zawodowego urzędników sądów i prokuratury (Dz. Urz. MS 2011, Nr 1, poz. 5), które utraci moc z chwilą wejścia w życie ustawy „deregulacyjnej”. Z tego powodu urzędnicy będący uczestnikami tej formy doskonalenia zawodowego powinni mieć możliwość dokończenia cyklu szkolenia.

Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej

Zawód: mechanik statkowy żeglugi śródlądowej, przewoźnik żeglugi śródlądowej, sternotorzysta żeglugi śródlądowej, szyper żeglugi śródlądowej, obserwator radarowy żeglugi śródlądowej, marynarz motorzysta żeglugi śródlądowej

Deregulacja zawodów w żegludze śródlądowej wiąże się z koniecznością dokonania zmian w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej.

Przepis art. 36 wymienionej ustawy zawiera upoważnienie dla ministra właściwego do spraw transportu do wydania rozporządzenia ustalającego okres praktyki pływania na statkach żeglugi śródlądowej w charakterze członka załogi, niezbędny do uzyskania patentów oraz

świadectw w żegludze śródlądowej. Jednocześnie przepisy art. 36 określają maksymalny czas praktyki potrzebnej do uzyskania patentu do 48 miesięcy, zaś do uzyskania świadectwa do 21 miesięcy.

Efekty deregulacji zawodów w żegludze śródlądowej wystąpią po zmianie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych i składu załóg statków żeglugi śródlądowej (Dz. U. Nr 50, poz. 427, z późn. zm.), które w szczegółowy sposób określa wymagania niezbędne do uzyskania odpowiednich patentów i świadectw w żegludze śródlądowej.

Należy także wskazać, że deregulacja zawodu marynarza żeglugi śródlądowej wpłynie pośrednio na deregulację pozostałych zawodów w żegludze śródlądowej, tj.:

- 1) starszego marynarza żeglugi śródlądowej;
- 2) bosmana żeglugi śródlądowej;
- 3) sternika żeglugi śródlądowej

przez skrócenie całkowitej długości praktyki pływania.

Proponowana deregulacja ma na celu wyeliminowanie rozwiązań prawnych, które nie znajdują uzasadnienia w aktualnej sytuacji przedmiotowego sektora rynku pracy, a stanowią istotne ograniczenie w jego potencjalnym rozwoju.

Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych

Zawód: detektyw

Proponuje się, by dla uzyskania licencji detektywa nie istniał obowiązek zdawania państwowego egzaminu. W to miejsce wprowadza się wymóg odbycia obowiązkowego szkolenia dla wykonujących zawód. Utrzymuje się zarazem wymóg niekaralności, zdolności psychicznej, wywiadu policyjnego oraz wpis do rejestru detektywów. Wprowadzenie proponowanych zmian w znacznym stopniu ułatwi kandydatom dostęp do pracy w charakterze detektywa oraz zdobycia kwalifikacji niezbędnych do wykonywania czynności związanych z usługami detektywistycznymi.

Wprowadzenie zmian w powyższym zakresie będzie niosło za sobą konieczność wzmożenia kontroli państwa nad przedsiębiorcami wykonującymi działalność gospodarczą w zakresie usług detektywistycznych. Wprowadza się zatem możliwość kontrolowania przedsiębiorców działających na podstawie prowadzonego przezeń rejestru działalności regulowanej bez obowiązku zawiadamiania wcześniej o fakcie podjęcia kontroli, z uwagi na szczególny charakter usług, jakimi są usługi detektywistyczne. Detektyw w czasie wykonywania zawodu bardzo często ma dostęp do danych osobowych dotyczących obywateli RP czy też np. osób poszukiwanych, a zatem w przypadku braku sprawnego nadzoru nad przedsiębiorcami wykonującymi działalność w zakresie usług detektywistycznych może spowodować sytuację, w której powyższe dane mogą zostać wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem. Ponadto przepisy szczególne nakładają na przedsiębiorców wykonujących usługi detektywistyczne takie obowiązki, jak prowadzenie określonej przepisami prawa dokumentacji, zawierania umów w formie pisemnej czy zawarcia obowiązkowej polisy ubezpieczeniowej w związku z wykonywanym szczególnego rodzaju działalnością, jakimi są usługi detektywistyczne. Sprawna kontrola, która będzie możliwa bez uprzedniego zawiadamiania przedsiębiorcy o fakcie podjęcia kontroli przez organ prowadzący rejestr oraz brak możliwości wniesienia sprzeciwu przez przedsiębiorcę co do podjętych czynności kontrolnych, jak i możliwości jej przeprowadzenia podczas trwania czynności kontrolnych innego organu, pozwoli wyeliminować z rynku podmioty, które nie wykonują powyższych obowiązków, a tym samym rażąco naruszają przepisy dotyczące wykonywania usług detektywistycznych.

Zaproponowane wyłączenia wynikają ze specyfiki świadczonych usług, przy równoczesnym poszerzeniu dostępu do wykonywania zawodu detektywa. Możliwość przetwarzania danych osobowych bez zgody osoby, której dane dotyczą, oraz uzyskiwanie informacji, danych dotyczących stanu majątkowego, sytuacji rodzinnej, prowadzonej działalności zawodowej i gospodarczej obywateli musi podlegać skutecznej kontroli państwa. W przypadku naruszenia prawa przez przedsiębiorcę organ rejestrowy jest zobligowany do podjęcia skutecznych działań zmierzających do wyjaśnienia sprawy. Działania organu kontrolnego mogą zostać skutecznie sparaliżowane poprzez wniesienie nawet nieuprawnionego sprzeciwu wobec podjętych czynności. Specyfika tego rodzaju działalności związana z zapewnieniem bezpieczeństwa państwa oraz jego obywateli w pełni uzasadnia to wyłączenie.

Nałożenie obowiązków informacyjnych na detektywa i Komendy Wojewódzkie Policji ma na celu zapewnienie kompletności i aktualności danych objętych rejestrem detektywów prowadzonym przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, które są niezbędne w przypadku prowadzonych ewentualnie postępowań administracyjnych.

Proponowane zmiany ułatwiają dostęp do wykonywania zawodu detektywa, wzmacniając jednocześnie konieczny nadzór państwa nad wykonywaniem przedmiotowej działalności. W wyniku deregulacji przewiduje się zwiększenie liczby potencjalnych członków tej grupy zawodowej oraz nieznaczny wzrost zatrudnienia w przedmiotowym sektorze rynku pracy, bez szkody dla jakości świadczonych usług i bezpieczeństwa publicznego.

Ponadto w toku uzgodnień międzyresortowych uznano za konieczne nadanie nowego brzmienia art. 35 ust. 1 ustawy o usługach detektywistycznych, tak aby osoba trwale zamieszkała poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej także mogła starać się o uzyskanie licencji detektywa.

Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym

Zawód: taksówkarz

Proponowana zmiana przewiduje zniesienie obowiązku ukończenia szkolenia z zakresu transportu drogowego taksówką, potwierdzonego zdaniem egzaminem, w gminach liczących nie więcej niż 100 tysięcy mieszkańców. W przypadku gmin liczących powyżej 100 tysięcy mieszkańców projekt ustawy wprowadza decentralizację polegającą na przekazaniu kompetencji regulacyjnych w zakresie przeprowadzenia szkolenia i egzaminu dla kandydatów na taksówkarzy z naczelnego organu administracji rządowej – ministra właściwego do spraw transportu – na organy stanowiące jednostki samorządu terytorialnego. Ponadto proponowane rozwiązania wprowadzają fakultatywność w zakresie podejmowania uchwał przez rady gmin liczących powyżej 100 tysięcy mieszkańców, zarówno w zakresie szkolenia, jak i egzaminowania.

Ostatecznie rezygnuje się z rozwiązania polegającego na zastąpieniu licencji udzielanej w drodze decyzji administracyjnej wpisem do rejestru prowadzonego przez radę gminy. W dalszym ciągu dokumentem uprawniającym do wykonywania transportu drogowego taksówką osobową będzie stosowna licencja. Zwolnienie z obowiązku uzyskania licencji wiązałoby się z brakiem delegacji dla organu licencyjnego do przeprowadzania kontroli czy też

w uzasadnionych przypadkach cofnięcia licencji. Biorąc pod uwagę bezpieczeństwo potencjalnych usługobiorców, takie rozwiązanie wydaje się nazbyt ryzykowne.

Ponadto proponuje się rezygnację z dokumentowania 5-letniej praktyki w zakresie transportu drogowego taksówką. Dotychczasowa praktyka wykazała, iż jest to rozwiązanie niefortunne i w praktyce, z uwagi na uznaniowość organu, kontrowersyjne. Ponadto ze względu na to, iż istotnym warunkiem przy wykonywaniu transportu taksówką osobową jest znajomość topografii, dokumentowanie 5-letniej praktyki, niekiedy w czasie bardzo odległym, jest niecelowe. Z tego samego powodu doprecyzowano zapis, iż obowiązek zdania egzaminu ma mieć miejsce przed komisją egzaminacyjną, której ramy działania określa właściwa miejscowo rada gminy. Z punktu widzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego należy przyjąć za słuszną tezę, że kierowca taksówki posiadający prawo jazdy kategorii B uzyskał odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia pojazdu oraz stosuje je, dbając o bezpieczeństwo własne i pasażerów w stopniu równym. W zakresie umiejętności związanych z prowadzeniem pojazdu nie jest zasadne wymaganie od kierowcy taksówki kwalifikacji wyższych niż dotyczących ochrony życia i zdrowia jego samego jako kierowcy pojazdu.

Projekt doprecyzowuje, iż w przypadku zawieszenia wykonywania transportu drogowego taksówką przedsiębiorca zwraca do organu licencję. Dotychczasowy zapis art. 14a zawierał bowiem niejasny zapis, z tego względu, iż stanowił wyłącznie o wypisach z licencji. Licencja na wykonywanie transportu drogowego taksówką ma natomiast, w przeciwieństwie do innych rodzajów licencji, charakter przedmiotowo-podmiotowy.

Wprowadza się ponadto dodatkowe uprawnienie dla organu udzielającego licencji czy też zezwolenia. Organy udzielające licencji lub zezwolenia w zakresie krajowego transportu drogowego osób będą uprawnione na obszarze ich właściwości miejscowej i podczas wykonywania przewozu do kontroli prawidłowości pobierania opłat za przewóz osób oraz przestrzegania przepisów prawa miejscowego przez wykonujących na tym obszarze przewóz drogowy. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości i potwierdzenia ich istnienia w wyniku ponownej kontroli, organ będzie posiadał uprawnienie do cofnięcia licencji (zezwolenia).

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Zawód: doradca zawodowy, pośrednik pracy, specjalista do spraw rozwoju zawodowego, specjalista do spraw programów, lider klubu pracy, doradca EURES, asystent EURES

Proponowane zmiany wynikają z konieczności usunięcia ograniczeń w dostępie do stanowisk, na których realizowane są zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej w urzędach pracy i w jednostkach Ochotniczych Hufców Pracy oraz ujednoczenia i uproszczenia zapisów w stosunku do grup pracowników tych instytucji wskazanych w art. 91 pkt 1 – 6 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

1) Doradca zawodowy

W tym przypadku zostaną zniesione licencje i wymogi m.in. wykształcenia wyższego, ukończenia studiów, których program obejmował przygotowanie w zakresie doradztwa personalnego lub poradnictwa zawodowego albo wykształcenia wyższego i posiadania co najmniej rocznego doświadczenia zawodowego w pracy na stanowisku doradcy personalnego lub zawodowego w publicznych służbach zatrudnienia lub agencjach zatrudnienia. Zniesione zostają również stopnie zawodowe (doradca zawodowy – stażysta, doradca zawodowy, doradca zawodowy I stopnia, doradca zawodowy II stopnia).

2) Pośrednik pracy

W odniesieniu do zawodu pośrednika pracy zniesione zostaną licencje, wymogi i stopnie zawodowe (pośrednik pracy – stażysta, pośrednik pracy, pośrednik pracy I stopnia, pośrednik pracy II stopnia).

3) Specjalista ds. rozwoju zawodowego

W tym zakresie projekt przewiduje zniesienie wymogów i stopni zawodowych. Obecnie osoba taka musi posiadać pełną zdolność do czynności prawnych; nie być skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe; posiadać wykształcenie wyższe oraz wykonywać zadania przez okres co najmniej 12 miesięcy w publicznych służbach zatrudnienia.

4) Specjalista ds. programów

Zniesione zostają wymogi i stopnie zawodowe. Obecnie osoba taka musi posiadać pełną zdolność do czynności prawnych; nie być skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe; posiadać wykształcenie wyższe oraz wykonywać zadania przez okres co najmniej 12 miesięcy w publicznych służbach zatrudnienia.

5) Lider klubów pracy

Zniesione zostaną wymogi i stopnie zawodowe. Obecnie osoba taka musi posiadać pełną zdolność do czynności prawnych; nie być skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe; posiadać co najmniej średnie wykształcenie; wykonywać zadania na stanowisku lidera klubu pracy – stażysty przez okres co najmniej 12 miesięcy w publicznych służbach zatrudnienia lub w Ochotniczych Hufcach Pracy; posiadać obywatelstwo polskie lub wykazać się znajomością języka polskiego wystarczającą do wykonywania zadań.

6) Doradca EURES

Ww. grupa zawodowa poddana zostanie dereglamentacji. Doradca EURES jest pracownikiem wojewódzkiego urzędu pracy stanowiącego jednostkę organizacyjną samorządu województwa. Do pracowników tego urzędu, w tym doradców EURES, stosuje się przepisy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458, z późn. zm.). Ponieważ osoba zajmująca stanowisko doradcy EURES zobowiązana jest spełniać wymogi określone przez Komisję Europejską (Karta EURES, Dz. Urz. UE C 311 z 16.11.2010) wymogi te określone zostaną w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 37 ww. ustawy.

7) Asystent EURES

Ww. grupa zawodowa poddana zostanie dereglamentacji. Asystent EURES jest pracownikiem wojewódzkiego urzędu pracy stanowiącego jednostkę organizacyjną samorządu województwa. Do pracowników tego urzędu, w tym do asystentów EURES, stosuje się przepisy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458, z późn. zm.).

Wprowadzane zmiany skutkują także koniecznością wydania przepisów szczegółowych dotyczących rozwoju zawodowego pracowników i możliwości ich awansu zawodowego.

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym

Zawody: dyplomowany bibliotekarz, dyplomowany pracownik dokumentacji i informacji naukowej

Projektowana zmiana przenosi na pracodawców kompetencje dotyczące określania warunków, jakie powinien spełniać kandydat do pracy, formy i trybu postępowania kwalifikacyjnego czy warunków awansowania. Likwidacja wymagań odnośnie do stażu, skróci okres między ukończeniem studiów a możliwością podjęcia pracy w bibliotece uczelnianej na stanowiskach objętych obecnie regulacjami ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Proponowane rozwiązanie powinno być zachętą dla wydziałów uczelni prowadzących studia z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, a także innych kierunków związanych z historią i archiwistyką, które ściśle współpracują z bibliotekami uczelnianymi, by w procesie dostosowywania programów studiów do wymogów związanych z wdrożeniem Krajowych Ram Kwalifikacji w większym stopniu uwzględniły praktykę związaną z pracą biblioteczną lub informacją naukową, archiwalną lub muzealną. W trosce o zachowanie akademickiego prestiżu dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej, nowelizacja ustawy nakłada na uczelnie obowiązek określenia w statutach uczelni dodatkowych kwalifikacji oczekiwanych od kandydatów do zawodu.

Jednocześnie w celu zapewnienia spójności w zakresie zawodu bibliotekarza dyplomowanego, niezbędna jest zmiana art. 29 w ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach. Celem uregulowania stanowisk bibliotekarzy dyplomowanych w ustawie o bibliotekach było utrzymanie podobnych wymogów kwalifikacyjnych bibliotekarzy dyplomowanych zatrudnionych w różnych typach bibliotek, w tym w bibliotekach naukowych, a także utrzymanie prestiżu stanowiska naukowego w bibliotekach publicznych. Jednakże analiza stanu prawnego wykazała konieczność nowelizacji art. 29 tej ustawy, ponieważ biblioteki publiczne, poza bibliotekami naukowymi, ze względu na ich charakter i specyfikę działalności, nie wymagają jednak kwalifikacji zawodowych związanych z działalnością badawczą, publikacyjną czy dydaktyczną. Utrzymanie regulacji stanowisk bibliotekarzy dyplomowanych w ustawie o bibliotekach, w związku z obniżeniem wymogów kwalifikacyjnych na stanowiskach bibliotekarzy dyplomowanych w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym, tym bardziej

przystało być zasadne. Ponadto projektowana zmiana przenosi na pracodawców kompetencje dotyczące potwierdzania kwalifikacji pracownika.

Ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji syndyka

Zawód: syndyk

Projektowane w ustawie zmiany polegają na rezygnacji z wymogu uzyskania zaświadczenia z Rejestru Dłużników Niewypłacalnych przez kandydatów na syndyków oraz odstąpieniu od obowiązku przedstawiania przez nich zaświadczeń: lekarskiego i psychologicznego. Projektowane rozwiązania umożliwiają jednak Ministrowi Sprawiedliwości zasięganie z Krajowego Rejestru Sądowego informacji, czy osoba ubiegająca się o licencję syndyka jest wpisana do rejestru dłużników niewypłacalnych.

Ponadto – w celu likwidowania barier – zrezygnowano z obligatoryjnego zawieszenia licencji syndyka w przypadku wniesienia przeciw osobie posiadającej licencję subsydiarnego aktu oskarżenia, wprowadzając możliwość dokonania takiego zawieszenia przez Ministra Sprawiedliwości.

Obecnie w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace nad nowelizacją ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, w trakcie których zostaną ponownie rozważone zasady nabywania uprawnień syndyka.

Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie

Zawody: trener klasy drugiej, trener klasy pierwszej, trener klasy mistrzowskiej, instruktor sportu

Istota deregulacji (dereglamentacji) polega na oddaniu rynkowi danych usług uprawnień do określenia wymogów kwalifikacyjnych dla osób świadczących daną usługę. W przypadku trenera i instruktora sportu założeniem jest, by funkcję taką przejęły polskie związki sportowe, ustanawiając autonomiczne systemy licencyjne oparte na kluczu kompetencji i umiejętności niezbędnych do prowadzenia szkolenia w danym sporcie. Wówczas od sposobu ukształtowania systemów licencyjnych przez polskie związki sportowe zależeć będzie jakość szkolenia oraz rzeczywista dostępność zawodów trenera i instruktora sportu. Wymogi kwalifikacyjne określone

w sposób zbyt wymagający będą bowiem skutkować ciągłym ograniczeniem dostępu do zawodu, natomiast określone w sposób zbyt liberalny mogą prowadzić do obniżenia jakości szkolenia w danym sporcie. Nie należy zapominać też o tym, że w niektórych sportach (np. w piłce nożnej) wykształcono już niezależne ramy kwalifikacji dla trenerów czy instruktorów (np. system licencji trenerskich PZPN i UEFA). Jest to gwarancja dostosowania procesu szkolenia trenerów do faktycznych oczekiwań ze strony pracodawców.

Należy też pamiętać, w związku z przedmiotem regulacji ustawy o sporcie, że obowiązkiem trenersko-instruktorskim w zakresie prowadzenia zajęć zorganizowanych w zakresie sportu są objęte wyłącznie związki sportowe oraz kluby sportowe uczestniczące we współzawodnictwie organizowanym przez polski związek sportowy. Oznacza to, że w obecnym brzmieniu ustawy obowiązek ten nie dotyczy klubów i zajęć w zakresie sportu prowadzonych poza współzawodnictwem sportowym organizowanym przez polski związek sportowy (w tym np. licznych szkół sztuk walki), co jest równoznaczne z faktem, że nie zostaną one również objęte projektowanymi zmianami.

Projektowana regulacja uchyla wymogi kwalifikacyjne dotyczące zawodów trenera i instruktora sportu. Zgodnie z ustawą o sporcie trenerem lub instruktorem sportu mogła zostać osoba, która ukończyła specjalistyczny kurs w danym sporcie i zdała egzamin końcowy lub ukończyła studia wyższe w obszarze kształcenia umożliwiającym uzyskanie specjalistycznej wiedzy i umiejętności trenerskich lub instruktorskich, posiadała wykształcenie na poziomie co najmniej średnim (instruktor sportu) lub co najmniej świadectwo dojrzałości (trener). Ustanowienie barier wykonywania zawodu trenera oraz instruktora sportu na podstawie obowiązujących obecnie przepisów ustawy o sporcie nie spełnia kryterium ochrony interesu publicznego. Jest natomiast ograniczeniem konkurencji i zbędnym utrudnieniem dla kandydatów do tych zawodów.

Projektowana ustawa określa, iż trenerem lub instruktorem sportu w sportach, w których działają polskie związki sportowe, może być osoba, która ukończyła 18 lat, posiada co najmniej wykształcenie średnie, wykonuje zadania trenera lub instruktora sportu, określone w dalszych postanowieniach ustawy, posiada wiedzę, doświadczenie i umiejętności do wykonywania zadań trenera lub instruktora sportu oraz nie była skazana za przestępstwa enumeratywnie wymienione w art. 41 ustawy o sporcie. Do zadań trenera lub instruktora sportu należy zaś prowadzenie zorganizowanych zajęć w zakresie sportu w związku sportowym oraz

w klubie sportowym uczestniczącym we współzawodnictwie organizowanym przez polski związek sportowy oraz przekazywanie aktualnej wiedzy teoretycznej i praktycznej z zakresu treningu sportowego i współzawodnictwa sportowego w danym sporcie.

Projektowane rozwiązania spowodują, że dostęp do zawodów trenera oraz instruktora sportu będzie łatwiejszy. Zredukują również obciążenia administracyjne przez likwidację procedury ubiegania się o uzyskanie zgody ministra właściwego do spraw kultury fizycznej na prowadzenie specjalistycznych kursów trenerów i instruktorów sportu. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, uchylonymi projektowaną regulacją, prowadzenie tych kursów wymagało uzyskania zgody ministra właściwego do spraw kultury fizycznej. W celu zwiększenia bezpieczeństwa osób uczestniczących w różnego rodzaju aktywności sportowej do projektu ustawy wprowadzono w tym zakresie obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej trenerów, instruktorów sportu lub podmiotów zatrudniających wyżej wymienione osoby.

Ze zmianami w ustawie o sporcie związana jest zmiana w ustawie z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. Ma ona charakter dostosowawczy, wynikający z rezygnacji z wymogów posiadania określonych, ustawowych kwalifikacji zawodowych trenera oraz instruktora sportu.

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami

Zawody: instruktor nauki jazdy, egzaminator osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem i osób poddawanych kontrolnemu sprawdzaniu kwalifikacji

Przedmiotowa zmiana ma na celu zniesienie wymogu wykształcenia (dotychczas obowiązywał wymóg co najmniej średniego wykształcenia) w odniesieniu do instruktorów nauki jazdy oraz skrócenie okresu posiadania prawa jazdy wymaganego od instruktora uprawnionego do ubiegania się o uzyskanie uprawnienia do kierowania określoną kategorią pojazdów. Przedmiotowa zmiana wynika z faktu, iż dyrektywa 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie praw jazdy nie określa wymogów dotyczących instruktora nauki jazdy, pozostawiając tym samym możliwość swobodnego decydowania o kryteriach dopuszczenia do wykonywania zawodu przez ustawodawcę krajowego.

W związku z powyższym, dla zawodu instruktora określono minimalne wymagania niezbędne do odpowiedzialnego, bezpiecznego i efektywnego prowadzenia nauki jazdy osób ubiegających się o uprawnienie do kierowania pojazdami. Przyjęto założenie, że nie jest niezbędnym wymogiem legitymowanie się przez instruktora nauki jazdy wykształceniem średnim, gdyż takie wykształcenie nie wpływa na jakość szkolenia przyszłych kierowców. Szkolenie kierowców w aspekcie praktycznym opiera się przede wszystkim na umiejętnościach i doświadczeniu zawodowym instruktora zdobytych w związku z samodzielnym prowadzeniem przez niego pojazdów, a przede wszystkim podczas praktycznego szkolenia i pracy z kandydatami na kierowców. Wydaje się więc w pełni uzasadnione otwarcie tego zawodu dla kierowców zawodowych posiadających np. wykształcenie zawodowe, zwłaszcza że i tak będą oni w dalszym ciągu zobowiązani do zdania stosownego egzaminu.

Analogiczne zmiany dotyczą także zawodu egzaminatora. Załącznik nr IV do dyrektywy 2006/126/WE, określający minimalne standardy obowiązujące osoby przeprowadzające praktyczne egzaminy z kierowania pojazdem, w pkt 2 reguluje ogólne warunki stawiane egzaminatorom. Istnieje w nim rozróżnienie na osoby przeprowadzające egzamin na prawo jazdy kategorii B oraz osoby przeprowadzające egzamin na prawo jazdy innych kategorii. Natomiast nie ma analogicznego rozróżnienia na gruncie obowiązującego obecnie polskiego prawa, co skutkuje m. in. tym, że egzaminator musi legitymować się co najmniej 6-letnim okresem posiadania prawa jazdy kategorii B, podczas gdy w załączniku nr IV w pkt 2.1 lit. a wskazano jedynie okres 3 lat. Ponadto w załączniku nr IV w pkt 2.1 lit. d oraz w pkt 2.2 lit. d przez odesłanie do decyzji Rady 85/368/EWG z dnia 16 lipca 1985 r. w sprawie porównywania kwalifikacji wynikających z kształcenia zawodowego między państwami członkowskimi Wspólnoty Europejskiej, określono wykształcenie zawodowe egzaminatorów na poziomie 3. Załącznik do ww. decyzji stanowi, że na poziomie 3 nie jest wymagane nawet wykształcenie średnie, a wykształcenie wyższe to poziom 5. Dlatego też, w celu zlikwidowania nadregulacji, ustawa przewiduje wprowadzenie zamiast wykształcenia wyższego jedynie wykształcenia średniego oraz skracania okres posiadania prawa jazdy kategorii B.

W związku z powyższym, dla zawodu egzaminatora określono minimalne wymagania zgodnie z ww. dyrektywą 2006/126/WE.

Ze zmianami w ustawie o kierujących pojazdami związana jest nowelizacja ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym. Przedmiotowa ustawa obecnie reguluje status instruktora nauki jazdy i egzaminatora, jednakże z dniem 19 stycznia 2013 r. przestanie obowiązywać. Ustawodawca dąży jednak do wprowadzenia jak najszybszych zmian o charakterze deregulacyjnym w obowiązujących prawie, co czyni zasadnym podjęcie stosownych zmian legislacyjnych.

W wyniku proponowanych zmian odpowiedzialność za standard wykonywania wspomnianych zawodów spoczywać będzie na pracodawcy, a nie na organach administracji publicznej, których kompetencje w tej dziedzinie są rozwiązaniem archaicznym, a zarazem kosztownym.

Uznawanie kwalifikacji zawodowych w Unii Europejskiej

W kontekście wpływu proponowanych zmian na możliwość wykonywania zawodu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej należy podkreślić, że deregulacja zawodów objętych projektem ustawy nie ograniczy wolności świadczenia usług transgranicznych. Warunkiem korzystania z tej swobody jest prowadzenie działalności w państwie siedziby w sposób zgodny z prawem oraz brak prawomocnie orzeczonego zakazu lub ograniczenia w wykonywaniu zawodu.

Działalność w zakresie świadczenia usług transgranicznych, mająca charakter okazjonalny i tymczasowy, regulowana jest w Unii Europejskiej bardzo liberalnie. Odnoszą się do niej przepisy m.in. dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. EU 2006 L 371/36) oraz dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz. Urz. EU L 255 z 30.09.2005, z późn. zm, str. 22).

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 16 dyrektywy z dnia 12 grudnia 2006 r. państwa zobowiązane są do uznania prawa usługodawców do świadczenia usług w państwie członkowskim innym niż to, w którym prowadzą przedsiębiorstwo, oraz zapewnienia możliwości swobodnego podjęcia i prowadzenia działalności na swoim terytorium. Świadczenie usług ma miejsce tylko w razie przeniesienia się usługodawcy na terytorium państwa przyjmującego

w celu tymczasowego i okazjonalnego wykonywania zawodu. Element czasowy stanowi podstawowe kryterium pozwalające na odróżnienie świadczenia usług transgranicznych od stałego wykonywania danego zawodu.

Dyrektywa z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych sankcjonuje wspólnotowe rozróżnienie pomiędzy prowadzeniem działalności stałej w ramach swobody przedsiębiorczości a świadczeniem usług. Podkreślić należy, że dotyczy ona zniesienia barier związanych jedynie z kwalifikacjami zawodowymi, a jej postanowienia pozostają bez wpływu na zakres innych dozwolonych ograniczeń, które mogą być nakładane przez poszczególne państwa na usługodawców świadczących usługi transgraniczne.

Do osoby, która posiada prawo wykonywania zawodu w jednym z państw członkowskich Unii Europejskiej (państwo siedziby), w razie przeniesienia się do innego państwa (przyjmującego) w celu tymczasowego i okazjonalnego wykonywania zawodu znajduje zastosowanie uproszczona procedura. Co do zasady w stosunku do niej nie znajdują zastosowania przepisy stosowane w przypadku osób zamierzających w sposób stały i ciągły wykonywać zawód na terytorium tego państwa. Państwa członkowskie nie mogą ograniczać swobodnego świadczenia usług poprzez nakładanie dodatkowych wymogów dotyczących kwalifikacji zawodowych, o ile dana osoba prowadzi zgodnie z prawem działalność w państwie siedziby. Oznacza to, że prowadzący stałą działalność w innym państwie może korzystać z tej swobody bez konieczności uzyskiwania stosownych zezwoleń, dokonywania dodatkowej rejestracji czy też poddania się procedurze uznania kwalifikacji. Uproszczone przepisy dyrektywy 2005/36/WE dotyczące kwalifikacji zawodowych mają zastosowanie do wszystkich objętych nią zawodów, zarówno w przypadku osób pracujących na własny rachunek, jak i wobec pracowników najemnych.

Podkreślić należy, że zarówno w przypadku czasowego wykonywania zawodu w formie świadczenia usług, jak i prowadzenia stałej praktyki, usługodawca jest zobowiązany do przestrzegania obowiązujących w państwie przyjmującym zasad wykonywania zawodu, w tym w szczególności dotyczących etyki zawodowej. Usługodawca, który świadczy usługi na terenie państwa przyjmującego, podlega obowiązującym w nim przepisom dotyczącym wykonywania zawodu, mającym charakter zawodowy, ustawowy lub administracyjny, które regulują kwestie bezpośrednio związane z kwalifikacjami zawodowymi, takie jak definicja zawodu, używanie

tytułów zawodowych, związane z ochroną i bezpieczeństwem konsumentów, jak również przepisom dyscyplinarnym.

Wprowadzane przedmiotowym projektem ustawy zmiany w omówionych wyżej poszczególnych ustawach wymuszają wprowadzenie szeregu przepisów przejściowych, które odnoszą się do:

- 1) zachowania w mocy, przez określony czas, dotychczasowych przepisów wykonawczych wydanych do ustaw zmienianych niniejszą ustawą;
- 2) zachowania w mocy uprawnień i kwalifikacji uprawniających do wykonywania określonych funkcji i zawodów, zdobytych na podstawie dotychczasowych przepisów;
- 3) przeprowadzenia egzaminów adwokackiego, radcowskiego i notarialnego w latach 2013 – 2015 r.;
- 4) wszczętych i niezakończonych postępowań z tytułu odpowiedzialności zawodowej zarządców nieruchomości oraz pośredników w obrocie nieruchomościami oraz zasad dokonywania wpisów do odpowiednich rejestrów osób, które na podstawie dotychczasowych przepisów zostały ukarane odpowiednimi karami dyscyplinarnymi;
- 5) kosztów prowadzenia ponoszonych przez Skarb Państwa postępowań dyscyplinarnych. Na koszty składają się m.in. wynagrodzenia dla członków komisji odpowiedzialności zawodowej oraz zwrot kosztów podróży. Tym samym konieczne jest wprowadzenie przepisu umożliwiającego Ministerstwu Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej uregulowanie kwestii finansowych z zakresu postępowań wyjaśniających w 2014 r. Szacuje się, że okres 3 miesięcy będzie wystarczający do wypłaty wszystkich należności członkom Komisji.
- 6) dokonywania wpisów do centralnych rejestrów pośredników w obrocie nieruchomościami oraz zarządców nieruchomości, osób które do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy uzyskały licencje zawodowe w obu powyższych zakresach;
- 7) zamknięcia prowadzonych dotychczas rejestrów pośredników w obrocie nieruchomościami oraz zarządców nieruchomości;

- 8) do dokonywania wpisów na listy kwalifikowanych pracowników ochrony lub zabezpieczenia technicznego osób, które posiadają w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stosowne licencje zawodowe;
- 9) postępowań w sprawach nadania uprawnień przewodnika górskiego oraz powołania na stanowisko komornika wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 10) czasu trwania stażu urzędniczego rozpoczętego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 11) utraty mocy wpisów do rejestrów organizatorów szkoleń dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek (z wyjątkiem wpisów organizatorów szkoleń dla przewodników turystycznych górskich);
- 12) ewidencji uprawnień przewodników turystycznych i pilotów wycieczek nadanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 13) zachowania przez okres 6 miesięcy prawa do dodatku do wynagrodzenia otrzymywanego przez doradcę zawodowego, pośrednika pracy, specjalistę do spraw rozwoju zawodowego, specjalistę do spraw programów, lidera klubu pracy, doradcę EURES, asystenta EURES;
- 14) sposobu zakończenia postępowań w sprawie nadania licencji zawodowych pośrednika pracy lub doradcy zawodowego wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Przewiduje się, że ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem zmian odnoszących się do ustawy – Kodeks wykroczeń, ustawy o gospodarce nieruchomościami, ustawy o ochronie osób i mienia, ustawy o usługach turystycznych oraz ustawy o usługach detektywistycznych wraz z odpowiednimi przepisami przejściowymi, które wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2014 r.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r.

w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 596).

Projekt ustawy nie wymaga uzyskania opinii, dokonania konsultacji czy też uzgodnienia, o których mowa w § 12a uchwały nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.)

Zgodnie z wymogiem art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), projekt ustawy został zamieszczony na stronie podmiotowej BIP Rządowego Centrum Legislacji, a dodatkowo na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości. Zainteresowanie pracami nad projektem przedmiotowej ustawy zgłosiły następujące podmioty: Polska Izba Pośredników Ubezpieczeniowych i Finansowych, Stowarzyszenie Pracodawców i Pracowników Firm Bukmacherskich, TELE-VAN Jerzy Spychała, Katarzyna Kałużyńska, Barbara Bieniek, Justyna Kutrzeba, Wojciech Huk, Anna Kiesell, Marta Kostyk, Monika Brylińska, Zofia Babicka-Klecor. Wykaz podmiotów wraz z formularzami zgłoszenia zainteresowania pracami, zgodnie z przepisami ustawy o działalności lobbingsowej, został umieszczony na stronie BIP Ministerstwa Sprawiedliwości.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia nowelizacji

Celem projektu ustawy jest zmiana ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów w Polsce, polegająca na częściowej lub całkowitej deregulacji niektórych zawodów w zakresie ułatwienia w ich wykonywaniu.

2. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje ustawa

Osoby wykonujące obecnie i planujące rozpoczęcie wykonywania zawodu, organizacje zrzeszające posiadających dane kwalifikacje, przedsiębiorcy i organy zatrudniający osoby wykonujące dany zawód, organizacje konsumentów, notariusz (dodatkowo osoby uzyskujące uprawnienia do nabycia uprawnień na podstawie stażu wykonywania innej działalności), komornik (dodatkowo osoby uzyskujące uprawnienia do nabycia uprawnień na podstawie stażu wykonywania innej działalności), syndyk (dodatkowo osoby uzyskujące uprawnienia do nabycia uprawnień na podstawie stażu wykonywania innej działalności), adwokat (dodatkowo osoby uzyskujące uprawnienia do nabycia uprawnień na podstawie stażu wykonywania innej działalności), radca prawny (dodatkowo osoby uzyskujące uprawnienia do nabycia uprawnień na podstawie stażu wykonywania innej działalności), urzędnik sądowy i prokuratury, pośrednik w obrocie nieruchomościami (dodatkowo osoby wykonujące czynności licencjonowanych agentów), zarządca nieruchomości (dodatkowo osoby wykonujące czynności licencjonowanych agentów), pośrednik pracy, doradca zawodowy, specjalista ds. rozwoju zawodowego, specjalista ds. programów, lider klubów pracy, doradca EURES, asystent EURES, geodeta w zakresie geodezyjnych pomiarów podstawowych, geodeta w zakresie redakcji map, geodeta w zakresie fotogrametrii i teledetekcji, pracownik ochrony fizycznej I stopnia, pracownik ochrony fizycznej II stopnia, pracownik zabezpieczenia technicznego I stopnia, pracownik zabezpieczenia technicznego II stopnia, detektyw, trener I klasy, trener II klasy, trener klasy mistrzowskiej, instruktor sportu, przewodnik turystyczny miejski, przewodnik turystyczny terenowy, przewodnik turystyczny górski, międzynarodowy przewodnik wysokogórski, międzynarodowy pilot wycieczek, bibliotekarz, egzaminator osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem, instruktor nauki jazdy.

3. Konsultacje społeczne

Organizacje zgłoszone do konsultacji społecznych: Forum Związków Zawodowych, Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Business Centre Club, Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowa Izba Gospodarcza, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan, Komisja Krajowa Wolnego Związku Zawodowego „Sierpień 80”, Zarząd Krajowy Wolnego Związku Zawodowego „Sierpień 80”, Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność 80”, Związek Zawodowy „Kontra”, Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”, Rada Szkolnictwa Wyższego i Nauki Związku Nauczycielstwa Polskiego, Związek Rzemiosła Polskiego, Parlament Studentów RP, Zrzeszenie Studentów Polskich, Niezależne Zrzeszenie Studentów, Konferencja Episkopatu Polski, Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Sekretariat Górnictwa i Energetyki, Sekcja Krajowa Geologiczno-Wiertnicza, Związek Zawodowy Górników w Polsce, Związek Zawodowy Ratowników Górniczych w Polsce, Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Miedziowego, Związek Zawodowy Pracowników Dołowych, Związek Zawodowy Maszynistów Wyciągowych Kopalń w Polsce, Porozumienie Związków Zawodowych Górnictwa, Związek Zawodowy Pracowników Zakładów Przeróbki Mechanicznej Węgla w Polsce „Przeróbka”, Związek Zawodowy Jedności Górniczej, Związek Zawodowy Pracowników Technicznych i Administracji „Dozór” KGHM Polska Miedź S.A., Federacja Związków Zawodowych Górnictwa Węgla Brunatnego, Ogólnopolski Związek Zawodowy Górnictwa Naftowego i Gazownictwa, Porozumienie Związków Zawodowych „KADRA”, Polskie Towarzystwo Legislacji, Stowarzyszenie Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowa Rada Komornicza, Stowarzyszenie Syndyków Polskich, Krajowa Izba

Syndyków, Krajowa Rada Notarialna, Krajowa Rada Radców Prawnych, Naczelna Rada Adwokacka, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszenie Sędziów „Themis”, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Asystentów Sędziów, Związek Zawodowy Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej, NSZZ Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej, Międzyzakładowa Organizacja Związkowa NSZZ „Solidarność” Pracowników Sądownictwa, Związek Zawodowy Prokuratorów i Pracowników Prokuratury RP, Stowarzyszenie Prokuratorów „Ad Vocem”, Stowarzyszenie Prokuratorów RP – Biuro Zarządu Głównego, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Zawodowych Mediatorów, Wyższa Szkoła Gospodarowania Nieruchomościami w Warszawie – Wydział Ekonomii, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie – Katedra Inwestycji i Nieruchomości, Uniwersytet Śląski w Katowicach – Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie – Wydział Geodezji i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Łódzki – Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Katedra Inwestycji Nieruchomości, Politechnika Warszawska – Wydział Geodezji i Kartografii oraz Wydział Budownictwa, Uniwersytet Gdański – Wydział Zarządzania, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie – Wydział Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych, Polska Izba Rzecznawstwa Majątkowego, Ogólnopolska Izba Gospodarki Nieruchomościami, Konfederacja Budownictwa i Nieruchomości, Polska Konfederacja Rynku Nieruchomości, Krajowa Izba Gospodarcza Komitet ds. Nieruchomości, Polska Federacja Stowarzyszeń Rzecznawców Majątkowych, Polska Federacja Rynku Nieruchomości, Polska Federacja Organizacji Zarządców i Administratorów Nieruchomości, Polska Federacja Stowarzyszeń Zawodów Nieruchomościowych, Polska Federacja Zarządców Nieruchomości, Federacja Gospodarki Nieruchomościami, Federacja Porozumienie Polskiego Rynku Nieruchomości, Polskie Towarzystwo Rzecznawców Majątkowych, Stowarzyszenie Ekspertów i Doradców Rynku Nieruchomości „POLONIA”, Polskie Stowarzyszenie Doradców Rynku Nieruchomości, Północno-Wschodnie Stowarzyszenie Rzecznawców Majątkowych, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, Związek Rzemiosła Polskiego, Związek Powiatów Polskich, Związek Polskich Armatorów Śródlądowych, Odratrans S.A., Technikum żeglugi śródlądowej w Nakle n/Notecią, Technikum żeglugi śródlądowej w Kędzierzynie-Koźlu, Akademia Morska w Gdyni, Akademia Morska w Szczecinie, Geodezyjna Izba Gospodarcza, Stowarzyszenie Geodetów Polskich, Stowarzyszenie Kartografów Polskich, Krajowy Związek Pracodawców Firm Geodezyjno-Kartograficznych, Polska Izba Ochrony Osób i Mienia, Polski Związek

Pracodawców „Ochrona”, Polska Izba Systemów Alarmowych, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Zabezpieczeń Technicznych i Zarządzania Bezpieczeństwem „POLALARM”, Ogólnopolski Związek Zawodowy Pracowników Ochrony, Polskie Stowarzyszenie Licencjonowanych Detektywów, Stowarzyszenie Detektywów Polskich, Aeroklub Polski, Polski Związek Akrobatyki Sportowej, Polski Związek Alpinizmu, Polski Związek Badmintonu, Polski Związek Baseballu i Softballu, Polski Związek Biathlonu, Polski Związek Bilardowy, Polski Związek Bokserski, Polski Związek Brydża Sportowego, Polski Związek Curlingu, Polski Związek Gimnastyczny, Polski Związek Golfa, Polski Związek Hokeja na Lodzie, Polski Związek Hokeja na Trawie, Polski Związek Jeździecki, Polski Związek Judo, Polski Związek Ju-Jitsu, Polski Związek Kajakowy, Polski Związek Karate, Polski Związek Karate Fudokan, Polski Związek Karate Tradycyjnego, Polski Związek Kendo, Polski Związek Kick-boxingu, Polski Związek Kolarski, Polski Związek Koszykówki, Polski Związek Kręglarski, Polski Związek Kulturytyki, Fitness i Trójboju Siłowego, Polski Związek Lekkiej Atletyki, Polski Związek Łuczniczy, Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego, Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego, Polski Związek Motorowodny i Narciarstwa Wodnego, Polski Związek Motorowy, Polski Związek Narciarski, Polski Związek Orientacji Sportowej, Polski Związek Pięcioboju Nowoczesnego, Polski Związek Piłki Nożnej, Polski Związek Piłki Siatkowej, Polski Związek Płetwonurkowania, Polski Związek Pływacki, Polski Związek Podnoszenia Ciężarów, Polski Związek Radioorientacji Sportowej, Polski Związek Rugby, Polski Związek Skibobowy, Polski Związek Snookera i Bilarda Angielskiego, Polski Związek Snowboardu, Polski Związek Sportów Saneczkowych, Polski Związek Sportów Wrotkarskich, Polski Związek Sportu Psich Zaprzęgów, Polski Związek Strzelectwa Sportowego, Polski Związek Sumo, Polski Związek Szachowy, Polski Związek Stermierczy, Polski Związek Taekwon-do, Polski Związek Taekwondo Olimpijskiego, Polski Związek Tańca Sportowego, Polski Związek Tenisa Stołowego, Polski Związek Tenisowy, Polski Związek Towarzystw Wioślarskich, Polski Związek Triathlonu, Polski Związek Unihokeja, Polski Związek Warcabowy, Polski Związek Wędkarski, Polski Związek Wushu, Polski Związek Zapaśniczy, Polski Związek Żeglarski, Związek Piłki Ręcznej w Polsce, Polski Komitet Olimpijski, Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie, Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie, Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach, Instytut Sportu, Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej, Związek Miast

Polskich, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Unia Metropolii Polskich, Unia Miasteczek Polskich, Związek Powiatów Polskich, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Polska Federacja Pilotażu i Przewodnictwa, Centrum Przewodnictwa Tatrzańskiego, Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, Organizacja Turystyczna „Szlak Jagielloński”, Porozumienie Stowarzyszeń Przewodnickich w Krakowie, Polskie Stowarzyszenie Przewodników Wysokogórskich, Wielkopolskie Stowarzyszenie Przewodników Turystycznych, Dolnośląskie Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek Zagranicznych, Stowarzyszenie Pilotów i Przewodników Turystyki Kulturowej, Stowarzyszenie Przewodników Turystycznych w Krakowie, Izba Gospodarcza Hotelarstwa Polskiego, Polska Izba Hotelarstwa, Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”, Fundacja „Polish Prestige Hotels”, Stowarzyszenie Zarządców Obiektów Rekreacyjno-Turystycznych SZORT, Małopolska Izba Hotelarska Gremium, Stowarzyszenie „Konferencje i Kongresy w Polsce”, Polska Federacja Campingu i Caravaningu, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych, Polska Izba Turystyki Młodzieżowej, Polska Izba Turystyki, Polskie Stacje Narciarskie i Turystyczne, Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP, Polskie Stowarzyszenie Turystyki, Forum Turystyki Regionów, Forum Regionalnych Organizacji Turystycznych, Izba Turystyki RP, Unia Uzdrowisk Polskich, Warszawska Izba Turystyki, Polski Związek Organizatorów Turystyki, Polskie Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek Zagranicznych w Warszawie, Warszawskie Stowarzyszenie Przewodników im. Adama Jarzębskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego – Departament Promocji i Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego – Departament Infrastruktury Społecznej, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego – Departament Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego – Departament Turystyki, Sportu i Promocji, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego – Departament Kultury, Promocji i Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego – Departament Kultury, Sportu i Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego – Departament Promocji, Turystyki i Sportu, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego – Departament Edukacji, Sportu i Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego – Departament Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego – Wydział Turystyki i Sportu, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego – Departament Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego – Departament Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego –

Departament Sportu i Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego – Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego – Departament Spraw Społecznych, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Departament Rozwoju Przedsiębiorczości, B.P. Guide Sernice, Warszawski Oddział Przewodników WOP PTTK, Biura Podróży „ORION”, B.P. „TRAKT”, BP Furnel Travel, Uczelnia Warszawska im. Marii Skłodowskiej-Curie, Oddział Miejski – PTTK Radom, EDUSTAR Centrum Szkoleń i Doradztwa, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, PTTK Oddział Gdańsk, PTTK Oddział Gdynia, Pomorskie Centrum Pilotażu i Przewodnictwa, PTTK Oddział Słupsk, Spółdzielnia Pracy OŚWIATA – Ośrodek Kształcenia i Turystyki, Dolnośląskie Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek Zagranicznych, Poznański Travel Biuro Turystyczne Andrzej Poznański, PTTK Oddział Wrocławski, Porozumienie Oddziałów PTTK Województwa Dolnośląskiego, PTTK Oddział Sudety Zachodnie, Edward Hruszowiec WIELKA UCIECZKA, Bartłomiej Krygicz GEODA, JAGATOUR H. Prus, G. Prus, S. Prus, A. Świetlik-Prus, Oddział Miejski PTTK w Lublinie, Biuro Podróży i Turystyki „Almatur” Sp. z o.o., Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Oświatowców Polskich Oddział Terenowy, Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza w Lublinie, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich – Stowarzyszenie w Rzeszowie, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – oddział w Rzeszowie, Biuro Turystyczne Logostour w Rzeszowie, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – oddział w Sanoku, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – oddział w Przemyślu, Uniwersytet Rzeszowski Wydział Wychowania Fizycznego, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie, Państwowa Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Techniczna w Jarosławiu, Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska, Instytut Historii w Przemyślu, Oddział Akademicki PTTK przy Akademii Techniczno-Humanistycznej, Śląska Izba Turystyki, Górnośląski Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, Index – Biuro Podróży Wojciech Więcek, Spółka Komandytowa, MMK Biuro Handlowo-Usługowe, PTTK Oddział Chorzów, PTTK Oddział Międzyuczelniany, Przedsiębiorstwo Wielobranżowe, Biuro Podróży „Poland Travel” Piotr Wiktorko, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, Biuro Turystyki ZNP LogosTour Sp. z o. o. Oddział Olsztyński, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział Ziemi Elbląskiej w Elblągu, Centrum Szkolenia Zawodowego UNIWERS, Oddział Warmińsko-Mazurski Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Olsztynie, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział Ziemi Elbląskiej w Elblągu, Towarzystwo Przyjaciół Łodzi,

Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi, Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek w Łodzi, Regionalna Agencja Turystyki – Grand Tour, Filia Uniwersytetu Łódzkiego w Tomaszowie Mazowieckim na kierunku Turystyka i Rekreacja, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Łodzi, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi, Instytut Geografii Miast i Turyzmu Uniwersytetu Łódzkiego, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Łodzi, Agencja Turystyczna „Nowator” s.j. Czesław Mirosław Płoński, Łucja Płońska, PTTK Oddział w Suwałkach, PTTK Regionalny Oddział w Białymstoku, Centrum Edukacji Edusfera.pl Krzysztof Matys, Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Turystyki Sp. z o. o., Oddział Regionalny Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Uniwersytet Szczeciński, Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Turystyczna, PTTK Oddział im. Jana Frankowskiego, Przedsiębiorstwo Upowszechniania Postępu Technicznego i Organizacji „ATUT” Sp. z o.o. Biuro Turystyki „ATUT”, Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek, Koło Przewodników im. Marcellego Mottego przy Oddziale Poznańskim PTTK, Kultour.pl Organizator Turystyki Kulturowej i Edukacyjnej Armin Mikos, Oddział Zielonogórski PTTK, Oddział PTTK „Powiatu Żarskiego”, Lubuska Szkoła Pedagogiczno-Krajoznawcza, Lubuskie Stowarzyszenie Przewodników Turystycznych „Przewodnik Lubuski”, Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego, Ogólnopolska Sieć Szkół Policealnych AWANGARDA, Ligia Pawelec, PTTK Oddział Świętokrzyski w Kielcach, Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości w Kielcach, Wszechnica Świętokrzyska, Biuro Usług Turystycznych ADALBERT, PTTK Oddział im. A. Patkowskiego w Sandomierzu, Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa w Kielcach, Biuro Turystyczno-Usługowe „Horyzont”, Eliza Silniewicz Oświata Ośrodek Szkoleniowy Oświata Travel, Instytut Turystyki Krajów Biblijnych Wyższej Szkoły Teologiczno-Humanistycznej w Podkowie Leśnej Punkt Konsultacyjny w Nysie, Marek Skrzydło Biuro Turystyczno-Marketingowe „Marek”, Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna, Agencja Usług Przewodnickich i Turystycznych „RENEANS”, Akademickie Koło Przewodników Tatrzańskich w Krakowie Przy Oddziale Akademickim PTTK, Artur Ragan prowadzący działalność pod nazwą Studenckie Biuro Turystyczne Gaudeamus, Biuro Podróży „Hubertus Tour”, Centrum Szkolenia „Atut”, Krakowska Izba Turystyki, Przemysław Borowski prowadzący działalność pod nazwą S.A.S. TRAVEL Przemysław Borowski, PTTK – Oddział Krakowski im. Ks. Karola Wojtyły, Stowarzyszenie Oświatowe „ZAMEK KRÓLEWSKI W KRAKOWIE”, Stowarzyszenie Przewodników Tatrzańskich im. Klemensa Bachledy w Zakopanem, Studenckie Koło Przewodników Górskich przy Oddziale Akademickim PTTK, Dolnośląska Organizacja Turystyczna, Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna, Lubelska

Regionalna Organizacja Turystyczna, Lubuska Regionalna Organizacja Turystyczna, Małopolska Organizacja Turystyczna, Mazowiecka Regionalna Organizacja Turystyczna, Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna, Podkarpacka Regionalna Organizacja Turystyczna, Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna, Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna, Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego, Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego, Śląska Organizacja Turystyczna, Warmińsko-Mazurska Regionalna Organizacja Turystyczna, Wielkopolska Organizacja Turystyczna, Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna, Babiogórski Park Narodowy, Białowiecki Park Narodowy, Biebrzański Park Narodowy, Bieszczadzki Park Narodowy, Park Narodowy Bory Tucholskie, Drawieński Park Narodowy, Gorczański Park Narodowy, Park Narodowy Gór Stołowych, Kampinoski Park Narodowy, Karkonoski Park Narodowy, Magurski Park Narodowy, Narwiański Park Narodowy, Ojcowski Park Narodowy, Pieniński Park Narodowy, Poleski Park Narodowy, Roztoczański Park Narodowy, Słowiński Park Narodowy, Świętokrzyski Park Narodowy, Tatrzański Park Narodowy, Park Narodowy Ujście Warty, Wielkopolski Park Narodowy, Wigierski Park Narodowy, Woliński Park Narodowy, Federacja Konsumentów, Stowarzyszenie Konsumentów Polskich, Europejskie Centrum Konsumentckie, Stowarzyszenie Gmin Górniczych w Polsce, Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, Forum Przemysłu Wydobywczego, Porozumienie Pracodawców Przemysłu Wydobywczego (Związku Pracodawców Górnictwa Węgla Kamiennego), Związek Pracodawców Polska Miedź, Polskie Stowarzyszenie Górnictwa Solnego, Związek Pracodawców Porozumienie Producentów Węgla Brunatnego, Polski Związek Producentów Kruszyw, Stowarzyszenie Kopalń Odkrywkowych, Stowarzyszenie Producentów Cementu, Regionalne Stowarzyszenia Przedsiębiorców Wydobywających Kopaliny Pospolite, Stowarzyszenie Kierowników Ruchu Zakładów Górniczych, Krajowy Związek Pracodawców Branży Geologicznej, Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencja Rektorów Polskich Uczelni Technicznych, Konferencja Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych, Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie, Politechnika Śląska, Politechnika Wrocławska, Uniwersytet Śląski – Wydział Nauk o Ziemi, Uczelnia Zawodowa Zagłębia Miedziowego, Główny Instytut Górnictwa, Polska Akademia Nauk – Instytut Geofizyki oraz Instytut Mechaniki Górotworu, Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowego Instytutu Badawczego, Instytut Nafty i Gazu, Instytut Techniki Górniczej KOMAG, Instytut Technik Innowacyjnych EMAG, „Poltegor-Instytut” Instytut

Górnictwa Odkrywkowego, Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego, Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego S.A. w Bytomiu, Jednostka Ratownictwa Górniczo-Hutniczego w Lubinie, Ratownicza Stacja Górnictwa Otworowego w Krakowie, Jednostka Ratownictwa Górniczego sp. z o.o. w Tarnobrzegu, Górnicza Izba Przemysłowo-Handlowa, Zarząd Główny Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa, Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Służby BHP, Polskie Towarzystwo Geologiczne, Naczelna Organizacja Techniczna, Bractwo Gwarków Związku Górnośląskiego, Polska Izba Gospodarcza „Ekorozwój”, Forum Odbiorców Energii Elektrycznej i Gazu, Stowarzyszenie Przemysłu Wapienniczego, Polska Akademia Nauk, Polska Akademia Umiejętności, Komitet Polityki Naukowej, Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Narodowe Centrum Nauki, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polska Komisja Akredytacyjna, Rada Główna Instytutów Badawczych, Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencja Rektorów Zawodowych Szkół Polskich, Konferencja Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych, Rada Młodych Naukowców, Krajowa Reprezentacja Doktorantów, Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów, Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej, Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich Przewodniczący Konferencji – Dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Polska Izba Gospodarcza Ośrodków Szkolenia Kierowców, Ogólnopolska Izba Gospodarcza Ośrodków Szkolenia Kierowców, Krajowe Stowarzyszenie Dyrektorów Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego, Krajowe Stowarzyszenie Egzaminatorów Kandydatów na Kierowców i Kierowców, Polski Związek Motorowy – Zarząd Główny, Liga Obrony Kraju, Instytut Transportu Samochodowego, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Przewoźników Drogowych, Kierowców Zawodowych i Ośrodków Szkolących Kierowców „Kierowca.pl”, Krajowa Agencja Poszanowania Energii, Stowarzyszenie Szefów Wydziałów Komunikacji, Polska Federacja Stowarzyszeń Szkół Kierowców, Niezależny Związek Zawodowy Kierowców, NSZZ Kierowców i Pracowników Zaplecza Technicznego Motoryzacji, Ogólnopolski Związek Zawodowy Pracowników Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego, Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Poland, AEGEE Europejskie Forum Studentów Warszawa, AIESEC Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości SGGW w Warszawie, Fundacja Studenckie Forum Business Centre Club (Biuro Zarządu), Akademickie Stowarzyszenie Katolickie „Soli Deo”, IAAS Polska –

SGGW Warszawa, Stowarzyszenie IAESTE Polska, Związek Młodzieży Wiejskiej „WICP”, Akademika Fundacja Studentów i Absolwentów AGH w Krakowie, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości „Innowatik” Krakowskiej Szkoły Wyższej w Krakowie, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy SGH, Stowarzyszenie Inicjatywa Młodych, BEST (Board of European Students of Technology), Akcja Społeczna Wolne Przewodnictwo.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych bardzo wiele wymienionych wyżej podmiotów wyraziło swoją opinię na temat przedmiotowego projektu ustawy. Ze względu na zakres i charakter tych opinii oraz uwag zostały one ujęte i omówione w tabelarycznym zestawieniu, stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszego OSR.

4. Analiza prawno-porównawcza rozwiązań stosowanych w krajach Unii Europejskiej

W związku ze wzorami dobrych praktyk (best practices) stosowanych przez organizacje odpowiedzialne za ocenę projektów regulacji²⁸ oraz argumentacją wielokrotnie podnoszoną w toku konsultacji społecznych, zdecydowano się przeprowadzić analizę prawno-porównawczą w zakresie regulacji dostępu do wybranych zawodów w wybranych krajach Unii Europejskiej. Ze względu na zakres i objętość opracowania zostało ono ujęte w tabelarycznym zestawieniu, stanowiącym załącznik nr 2 do niniejszego OSR.

5. Skutki społeczno-gospodarcze oraz finansowe ustawy

5.1. Wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie projektowanej regulacji może spowodować pomniejszenie wpływów z tytułu różnych opłat pobieranych w procesie dopuszczania do wykonywania zawodu. Należy jednak podkreślić, że deregulacja pozwoli także na oszczędności w wielu jednostkach administracji publicznej (związane z likwidacją komisji egzaminacyjnych, obowiązków wydawania decyzji itd.).

W związku z ograniczoną dostępnością odpowiednich danych, nie jest możliwe dokonanie wiarygodnej prognozy wpływu opiniowanej ustawy na sektor finansów publicznych. Można jednak stwierdzić, że w skali budżetu państwa konsekwencje proponowanych zmian będą

²⁸ Np.: przez Holenderski ACTAL.

zaniedbywalnie małe.

5.2. Wpływ na rynek pracy

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z marca 2012 r. stopa rejestrowanego bezrobocia wyniosła 13,3%. Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby młode, w tym 21% ogółu zarejestrowanych było w wieku do 24 lat, a kolejne 29,4% miało od 25 do 34 lat. Według danych Eurostatu ogłoszonych w styczniu 2012 r. stopa bezrobocia młodych poniżej 25 roku życia wynosiła w Polsce aż 27,7%²⁹. Oczekuje się, że deregulacja dostępu do określonych zawodów doprowadzi do rozszerzenia możliwości zawodowych obywateli i prawdopodobnego spadku bezrobocia.

Z uwagi na znaczną heterogeniczność podmiotów, na które oddziałuje ustawa zdecydowano się wyróżnić 17 rynków i analizować je niezależnie.

a) Deregulacja dostępu do zawodu adwokata i radcy prawnego

Zakres proponowanych zmian

Adwokaci:

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyści dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania danego zawodu i inne korzyści społeczne
Ukończenie wyższych studiów prawniczych i uzyskanie tytułu magistra prawa lub zagranicznych studiów prawniczych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej.	Brak zmian	
Ukończenie 3-letniej aplikacji adwokackiej prowadzonej przez samorząd adwokacki.	Brak zmian	
Złożenie egzaminu adwokackiego obejmującego część testową oraz zadania z zakresu prawa karnego, cywilnego, gospodarczego i administracyjnego.	Likwidacja części testowej egzaminu adwokackiego; wprowadzenie możliwości rozwiązania zadania z zakresu prawa rodzinnego; wprowadzenie zadania z zakresu zasad wykonywania zawodu.	Skuteczniejsza weryfikacja przydatności do zawodu adwokata.
Uprawnieni do wpisu na listę	Poszerzenie możliwości uzyskania	- zwiększenie

²⁹ Dane EUROSTAT dostępne w otwartej bazie pod następującym adresem internetowym: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

adwokatów bez wymogu odbycia aplikacji adwokackiej i złożenia egzaminu adwokackiego: - profesorowie i doktorowie habilitowani nauk prawnych; - osoby, które co najmniej trzy lata zajmowały stanowisko radcy lub starszego radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa; - osoby, które zajmowały stanowisko sędziego, prokuratora lub wykonywały zawód radcy prawnego albo notariusza; - osoby, które zdały egzamin sędziowski lub prokuratorski po dniu 1 stycznia 1991 r. oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów, łącznie przez okres co najmniej 3 lat: zajmowały stanowisko asesora sądowego, asesora prokuratorskiego, referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, aplikanta sądowego, aplikanta prokuratorskiego, aplikanta sądowo-prokuratorskiego, asystenta sędziego, asystenta prokuratora lub wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej; - osoby, które posiadają stopień naukowy doktora nauk prawnych oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów, łącznie przez okres co najmniej 3 lat zajmowały stanowiska j.w.	wpisu na listę adwokatów bez wymogu odbycia aplikacji adwokackiej i złożenia egzaminu adwokackiego poprzez przyznanie tego uprawnienia: - osobom, które przynajmniej przez trzy lata wykonywały zawód komornika; - osobom, które zdały egzamin sędziowski lub prokuratorski po dniu 1 stycznia 1991 r. oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów, łącznie przez okres co najmniej 3 lat zatrudnione były w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego lub zatrudnione były w urzędach organów władzy publicznej lub państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw i rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego; - osobom, które posiadają stopień naukowy doktora nauk prawnych oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów, łącznie przez okres co najmniej 3 lat były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonującym wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw i rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego.	elastyczności przepływu pomiędzy poszczególnymi zawodami prawniczymi; - zwiększenie liczby osób wykonujących zawód adwokata i konkurencji między nimi.
Uprawnieni do przystąpienia do egzaminu adwokackiego bez konieczności odbywania aplikacji: - doktorzy nauk prawnych; - osoby, które przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu zatrudnione były na stanowisku referendarza sądowego, starszego	Przyspieszenie możliwości przystąpienia do egzaminu adwokackiego oraz poszerzenie kategorii uprawnionych podmiotów poprzez: - skrócenie do 3 lat w okresie 6 lat okresów stosowania prawa wymaganych do dopuszczenia do egzaminu adwokackiego bez odbywania aplikacji adwokackiej;	- przyspieszenie możliwości uzyskania zawodu adwokata przez osoby spełniające pozostałe wymogi ustawowe; - zwiększenie elastyczności przepływu pomiędzy poszczególnymi

referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora; - osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawnych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 10 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy - Prawo o adwokaturze, lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej; - osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawnych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 10 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz tych urzędów; - osoby, które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski lub notarialny; - osoby, które zajmują stanowisko radcy lub starszego radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.	- przyznanie uprawnienia do przystąpienia do egzaminu adwokackiego osobom, które po ukończeniu aplikacji legislacyjnej przez okres co najmniej 3 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw i rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego; - przyznanie uprawnienia do przystąpienia do egzaminu adwokackiego osobom, które przez okres 3 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat zatrudnione były w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego; - przyznanie uprawnienia do przystąpienia do egzaminu adwokackiego osobom, które zdały egzamin komorniczy.	zawodami prawniczymi; - zwiększenie liczby osób wykonujących zawód adwokata i konkurencji między nimi.

Radca prawny:

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Ukończenie wyższych studiów prawnych i uzyskanie tytułu magistra prawa lub zagranicznych studiów prawnych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej.	Brak zmian	
Ukończenie 3-letniej aplikacji radcowskiej prowadzonej przez samorząd radcowski.	Brak zmian	
Złożenie egzaminu radcowskiego.	Likwidacja części testowej egzaminu radcowskiego, wprowadzenie zadania z zakresu	Skuteczniejsza weryfikacja przydatności do zawodu radcy

	zasad wykonywania zawodu radcy prawnego.	prawnego.
Uprawnieni do wpisu na listę radców prawnych bez wymogu odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego: - profesorowie i doktorowie habilitowani nauk prawnych; - osoby, które co najmniej 3 lata zajmowały stanowisko radcy lub starszego radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa; - osoby, które zajmowały stanowisko sędziego, prokuratora lub wykonywały zawód radcy prawnego albo notariusza; - osoby, które zdały egzamin sędziowski lub prokuratorski po dniu 1 stycznia 1991 r. oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów, łącznie przez okres co najmniej 3 lat: zajmowały stanowisko asesora sądowego, asesora prokuratorskiego, referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, aplikanta sądowego, aplikanta prokuratorskiego, aplikanta sądowo-prokuratorskiego, asystenta sędziego, asystenta prokuratora lub wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej; - osoby, które posiadają stopień naukowy doktora nauk prawnych oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów, łącznie przez okres co najmniej 3 lat zajmowały stanowiska j.w.	Poszerzenie możliwości uzyskania wpisu na listę radców prawnych bez wymogu odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego poprzez przyznanie tego uprawnienia: - osobom, które przynajmniej przez 3 lata wykonywały zawód komornika; - osobom, które zdały egzamin sędziowski lub prokuratorski po dniu 1 stycznia 1991 r. lub notarialny po dniu 22 kwietnia 1991 r. oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę radców prawnych, łącznie przez okres co najmniej 3 lat: - zatrudnione były na stanowisku referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, asystenta prokuratora, asystenta sędziego lub zatrudnione były w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego; - były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw i rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego; - osobom, które posiadają stopień naukowy doktora nauk prawnych oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę radców prawnych, łącznie przez okres co najmniej 3 lat były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw i rozporządzeń lub aktów prawa	- zwiększenie elastyczności przepływu pomiędzy poszczególnymi zawodami prawniczymi; - zwiększenie liczby osób wykonujących zawód radcy prawnego i konkurencji między nimi.

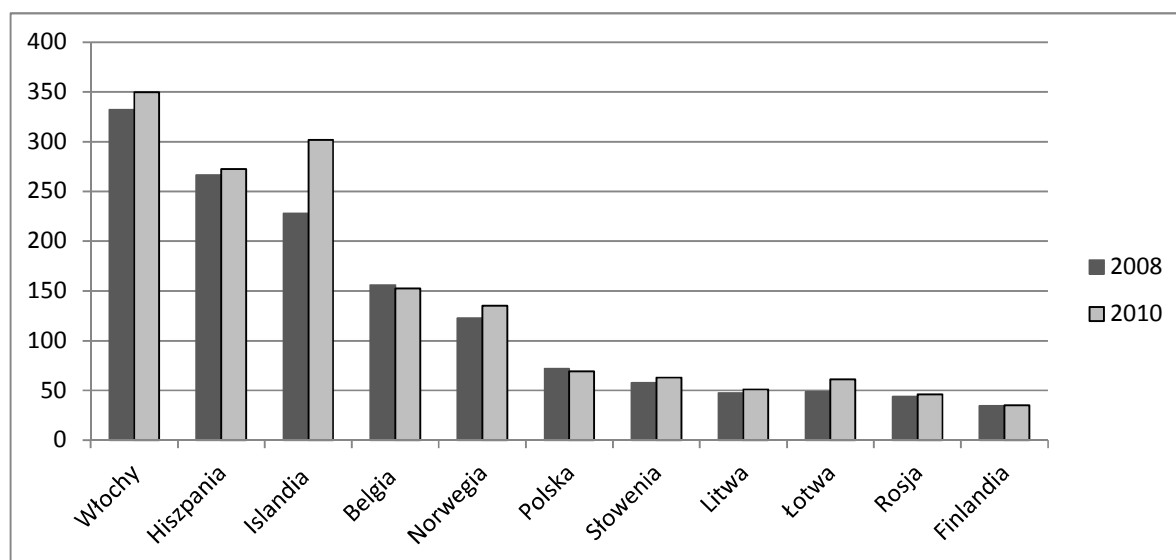
Uprawnieni do przystąpienia do egzaminu radcowskiego bez konieczności odbywania aplikacji: - doktorzy nauk prawnych; - osoby, które przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu zatrudnione były na stanowisku referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora; - osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 10 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r., lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej; - osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 10 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz tych urzędów; - osoby, które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski lub notarialny; - osoby, które zajmują stanowisko radcy lub starszego radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.	miejscowego. Przyspieszenie możliwości przystąpienia do egzaminu radcowskiego oraz poszerzenie kategorii uprawnionych podmiotów poprzez: - skrócenie do 3 lat w okresie 6 lat okresów stosowania prawa wymaganych do dopuszczenia do egzaminu radcowskiego bez odbywania aplikacji radcowskiej; - przyznanie uprawnienia do przystąpienia do egzaminu radcowskiego osobom, które po ukończeniu aplikacji legislacyjnej przez okres co najmniej 3 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw i rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego; - przyznanie uprawnienia do przystąpienia do egzaminu radcowskiego osobom, które przez okres 3 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat wykonywały w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego; - przyznanie uprawnienia do przystąpienia do egzaminu radcowskiego osobom, które zdały egzamin komorniczy.	- przyspieszenie możliwości uzyskania zawodu radcy prawnego przez osoby spełniające pozostałe wymogi ustawowe; - zwiększenie elastyczności przepływu pomiędzy poszczególnymi zawodami prawniczymi; - zwiększenie liczby osób wykonujących zawód adwokata i konkurencji między nimi.

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Według danych Ministerstwa Sprawiedliwości (na dzień 31 grudnia 2011 r.) liczba adwokatów w Polsce wynosiła 12 559 osób, z czego 10 246 było aktywnych zawodowo. Z kolei liczba radców prawnych wynosiła 27 531 osób, przy 20 430 aktywnych zawodowo.

Uwzględnienie liczebności obu wymienionych grup umożliwia dokonanie analizy porównawczej w obrębie państw Rady Europy. Poniższy wykres przedstawia porównanie liczby adwokatów i radców prawnych (lub ich odpowiedników w danym systemie prawnym) w wybranych krajach Rady Europy.

Liczba adwokatów i radców prawnych na 100.000 mieszkańców³⁰

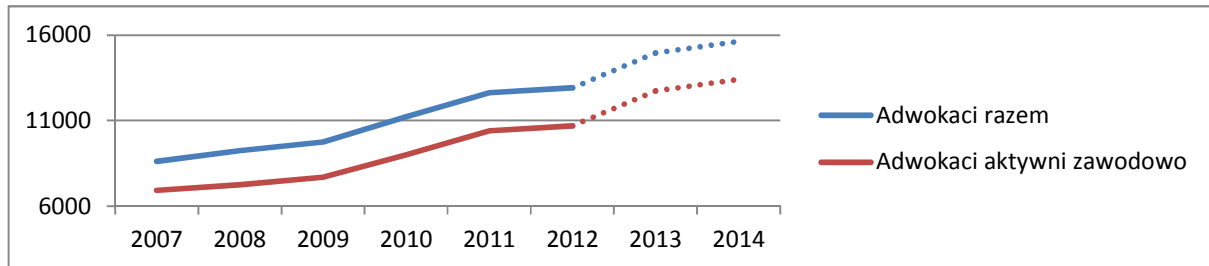
Źródło: Badanie CEPEJ, 2010; niepublikowane dane zgromadzone w ramach badania CEPEJ 2012

W następstwie podjętych przez poprzednie rządy działań zmierzających do otwarcia dostępu do zawodów adwokata i radcy prawnego, wprowadzonych w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2009 r. Nr 37, poz. 286), już w 2009 r. nastąpił istotny wzrost liczby osób uprawnionych do uzyskania wpisu na listy adwokatów lub radców prawnych bez konieczności odbycia właściwej aplikacji lub złożenia egzaminu. Dane statystyczne dotyczące liczby kandydatów, którzy w latach 2009 – 2011 ubiegali się o prawo wykonywania zawodu adwokata i radcy prawnego bez konieczności odbycia odpowiedniej aplikacji, przedstawione są w tabeli poniżej.

	w latach				Łącznie
	2009	2010	2011	2012 (do 20 czerwca)	
Liczba złożonych wniosków o wpis na listę: adwokatów	563	439	385	127	1 514
radców prawnych	690	369	321	53	1 433

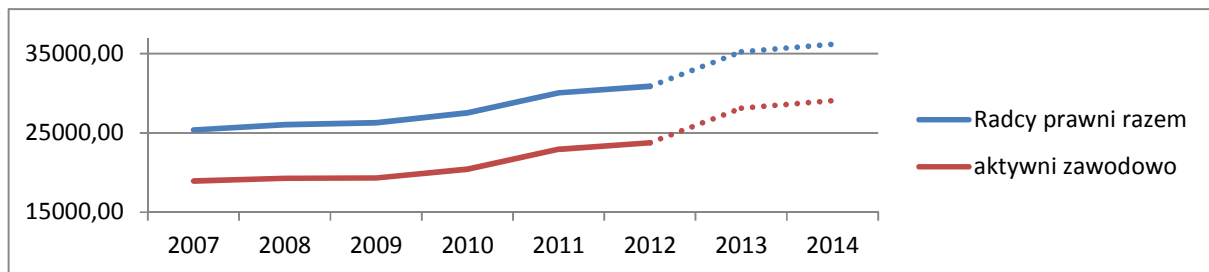
³⁰ Dane pochodzą z badania CEPEJ edycja 2010 (oparta na danych z 2008 roku) oraz danych zebranych w trakcie badania CEPEJ edycja 2012.

Należy oczekiwać, że dalsza deregulacja dostępu do zawodu adwokata podtrzyma tendencję zwiększenia liczby adwokatów w Polsce (patrz rys. poniżej).

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości.

Analogiczne zmiany nastąpiły na rynku usług radców prawnych³¹:

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości.

Istotne jest także dokonanie rozróżnienia dwóch kanałów³² oddziaływania proponowanych zmian na liczbę osób wykonujących zawód adwokata i radcy prawnego:

- 1) skrócenie ścieżki dostępu do zawodu dla absolwentów wydziałów prawa;
- 2) zwiększenie mobilności poziomej w obrębie zawodów prawniczych (ułatwienie przedstawicielom innych zawodów prawniczych równoczesnego wykonywania zawodów adwokata i radcy prawnego).

W wyniku proponowanych zmian dojdzie do dalszego zwiększenia liczby osób wykonujących zawód adwokata lub radcy prawnego, co przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy dla osób z wyższym wykształceniem prawniczym. Powstawanie nowych kancelarii

³¹ Projekcja w oparciu o liczebność poszczególnych roczników aplikantów, przy założeniu 70-procentowej zdawalności egzaminu.

³² Realizujących odmienne cele szczegółowe, ale przyczyniające się do osiągnięcia głównego celu deregulacji zawodów prawniczych, jakim jest zwiększenie dostępu ludności do tych usług (także poprzez obniżenie ich cen i rozszerzenie wachlarza oferowanej obsługi prawnej).

prawnych spowoduje konieczność zatrudnienia personelu pomocniczego, co może przyczynić się do zmniejszenia poziomu bezrobocia, zwłaszcza wśród absolwentów wydziałów prawa.

W 2012 r. do egzaminów zawodowych (egzaminady adwokacki i radcowski: 28 – 31 sierpnia 2012 r.) przystąpi ok. 1 790 osób – do egzaminu radcowskiego oraz ok. 690 osób – do egzaminu adwokackiego. Osoby, które otrzymają pozytywne wyniki tych egzaminów, będą mogły, odpowiednio, złożyć wnioski o wpis na listę adwokatów czy radców prawnych.

W 2013 r. łącznie do przystąpienia do tych egzaminów adwokackich, radcowskich i notarialnych będzie uprawnionych ok. 8 000 aplikantów, w roku 2014 – ok. 3 500 aplikantów, a w roku 2015 – ok. 5 000 aplikantów. Osoby, które otrzymają wynik pozytywny tych egzaminów, będą mogły następnie, odpowiednio, złożyć wnioski o wpis na listę adwokatów czy radców prawnych lub będą mogły ubiegać się o powołanie na stanowisko asesora notarialnego.

b) Deregulacja dostępu do zawodu notariusza

Zakres proponowanych zmian

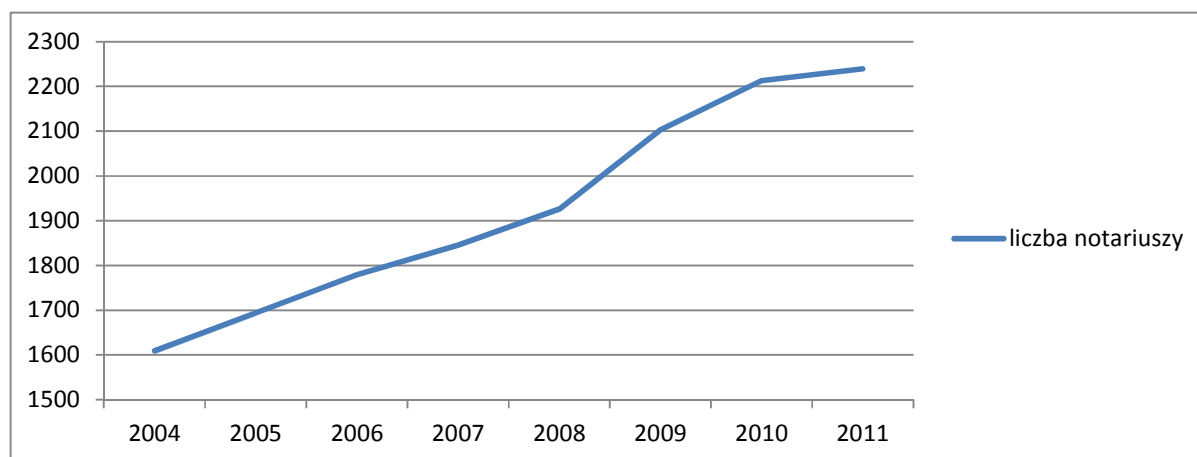
Aktualne wymogi	Proponowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Ukończenie wyższych studiów prawnych i uzyskanie tytułu magistra prawa lub zagranicznych studiów prawnych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej.	Bez zmian	
Obywatelstwo polskie.	Zniesienie zasady obywatelstwa polskiego jako warunku powołania na notariusza wobec obywateli Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz Konfederacji Szwajcarskiej.	Dostosowanie polskiego prawa do wymogów Unii Europejskiej.
Ukończenie 2,5 rocznej aplikacji notarialnej prowadzonej przez samorząd notarialny.	Bez zmian	
Warunkiem odbywania aplikacji notarialnej jest zatrudnienie przez notariusza lub radę izby notarialnej albo posiadanie patrona.	Wprowadzenie obowiązku objęcia patronatem aplikanta notarialnego przez notariusza oraz wprowadzenie zastępczego wykonania obowiązku rady o wyznaczeniu patrona przez właściwego prezesa sądu apelacyjnego w przypadku	Zabezpieczenie realizacji uprawnień do szkolenia osobie, która z pozytywnym wynikiem zdała egzamin wstępny i została wpisana na listę aplikantów notarialnych.

	bezczyrności rady; wprowadzenie przepisu pozwalającego na pociągnięcie do odpowiedzialności dyscyplinarnej notariusza uchylającego się od nałożonego na niego obowiązku objęcia określonego aplikanta patronatem.	
Złożenie egzaminu notarialnego składającego się z trzech części pisemnych, w tym testowej oraz dwóch części obejmujących zadania.	Likwidacja części testowej egzaminu notarialnego; trzy części egzaminu o charakterze praktycznym.	Skuteczniejsza weryfikacja przydatności do zawodu notariusza.
Uprawnieni do przystąpienia do egzaminu notarialnego bez wymogu odbycia aplikacji notarialnej: - doktorzy nauk prawnych; - osoby, które przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu zatrudnione były na stanowisku referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora; - osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 10 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z czynnościami wykonywanymi przez notariusza w kancelarii notarialnej, na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej; - osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 10 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz tych urzędów; - osoby, które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski, adwokacki lub radcowski w zakresie, w którym ustawowo określony przedmiot zdanego przez	Przyspieszenie możliwości przystąpienia do egzaminu notarialnego oraz poszerzenie kategorii uprawnionych podmiotów poprzez: - skrócenie do 3 lat w okresie 6 lat okresów stosowania prawa wymaganych do dopuszczenia do egzaminu notarialnego bez odbywania aplikacji notarialnej; - przyznanie uprawnienia do przystąpienia do egzaminu notarialnego osobom, które po ukończeniu aplikacji legislacyjnej przez okres co najmniej 3 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw i rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego; - przyznanie uprawnienia do przystąpienia do egzaminu notarialnego osobom, które przez okres 3 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat wykonywały w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego; - przyznanie uprawnienia do przystąpienia do egzaminu notarialnego osobom, które zdały	- przyspieszenie możliwości powołania na notariusza osób spełniających wymogi ustawowe; - zwiększenie elastyczności przepływu pomiędzy poszczególnymi zawodami prawniczymi; - zwiększenie liczby osób wykonujących zawód notariusza i konkurencji między nimi.

nich egzaminu jest różny od zakresu prawa wymaganego dla potrzeb egzaminu notarialnego; - osoby, które zajmują stanowisko radcy lub starszego radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.	egzamin komorniczy.	
Warunkiem powołania asesora notarialnego jest zatrudnienie w kancelarii notarialnej z upoważnieniem do dokonywania czynności notarialnych wyraźnie wskazanych w ustawie.	Wprowadzenie możliwości powoływania notariusza na okres trzech lat.	- zagwarantowanie możliwości wykonywania zawodu notariusza osobom po zdanych egzaminie notarialnym, niezatrudnionym przez notariusza; - zwiększenie liczby osób wykonujących zawód notariusza i konkurencji między nimi

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Według danych Ministerstwa Sprawiedliwości na dzień 31 marca 2012 r. liczba notariuszy w Polsce wynosiła 2 287. Ponadto w kraju pracowało 518 asesorów notarialnych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości

W wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2009 r. Nr 37, poz. 286) znacznie poszerzyły się możliwości powołania na listę notariuszy (z czego w szczególności skorzystały osoby, które zdały egzamin sędziowski albo radcowski). Projekt ustawy o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów poszerza katalog tych osób o kolejne kategorie, tj. o legislatorów – z uwagi na posiadaną wiedzę i rodzaj wykonywanych przez te osoby czynności, które w ocenie projektodawcy uprawniają te osoby do

zwolnienia z wymogu odbycia stosownej aplikacji. Dane statystyczne dotyczące wniosków o powołanie na notariusza przedstawione są w tabeli poniżej.

Liczba wniosków o powołanie na notariusza	w latach:			Łącznie
	2009	2010	2011	
Ogółem	187	119	168	474
w tym:				
po egzaminie	85	38	109	232
bez egzaminu	102	81	59	242
w podziale na kategorie osób:				
asesor notarialny	85	38	109	232
sędzia	38	33	14	85
adwokat	16	11	9	36
radca prawny	44	35	32	111
prokurator	4	2	4	10
profesor nauk prawnych	0	0	0	0

Dane zawarte w wierszu „po egzaminie” obejmują zarówno wnioski o powołanie na notariusza osób, które odbyły aplikację, jak i osób, które nie odbyły aplikacji. Wskazanie liczby osób, które nie odbyły aplikacji, a zdały egzamin, wymagałoby badania poszczególnych akt i nie jest możliwe do wykonania w krótkim terminie. Szacunkowo można jednak przyjąć, że takich przypadków jest ok. 5% w skali roku.

Podsumowując, z danych wynika, że w latach 2009 – 2011 wnioski o powołanie na notariusza złożyły 242 osoby, które zwolnione były od zdawania egzaminu notarialnego, oraz 232 osoby, które zdały egzamin notarialny. Po proponowanych zmianach można oczekiwać około 10-procentowego wzrostu liczby wniosków o powołanie na notariusza osób, które są zwolnione od złożenia egzaminu notarialnego oraz około 30-procentowego wzrostu liczby osób składających wnioski po złożeniu egzaminu notarialnego (w tym bez odbycia aplikacji o około 15%). Przytoczone tutaj wartości mają jednak charakter hipotetyczny.

W ostatnim okresie coraz silniejsza była również tendencja ograniczania kognicji sądów i przekazywania spraw niespornych innym organom. Rozwiązanie takie stanowi realizację konstytucyjnej zasady pomocniczości, zgodnie z którą państwo powinno bezpośrednio angażować się jedynie w sytuacji, gdy skuteczna i efektywna realizacja określonego zadania nie jest możliwa na niższym poziomie. Przejawem takiego podejścia są m.in. zmiany w prawie, które

prowadzą do poszerzenia kompetencji notariuszy, takie jak poświadczenie dziedziczenia ustawowego czy testamentowego, z wyłączeniem dziedziczenia na podstawie testamentów szczególnych. Takie rozwiązanie z jednej strony przyczynia się do ograniczenia kognicji sądów, a tym samym zmniejszenia kosztów funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, a z drugiej strony pobudza popyt na usługi notariuszy.

Z uwagi na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, poszerzeniu ulega kategoria czynności prawnych, dla których dokonania konieczny jest udział notariusza, w tym w celu sporządzenia ich w formie aktu notarialnego. Tendencja ta jest szczególnie widoczna w regulacjach Kodeksu spółek handlowych, gdzie w wyniku wprowadzanych zmian większość czynności istotnych dla funkcjonowania spółki, zwłaszcza akcyjnej, wymaga udziału notariusza. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego z kolei wynika, iż w 2010 r. liczba spółek handlowych wzrosła o 6,8% (w 2009 r. o 5,5%), w tym spółek kapitałowych (o 6,7%) i spółek osobowych (o 7,6%). W spółkach osobowych największy wzrost zanotowano w liczbie spółek komandytowo-akcyjnych (o 47,1%), komandytowych (o 28,7%). Wśród spółek kapitałowych liczba spółek z ograniczoną odpowiedzialnością wzrosła o 6,8%, zaś spółek akcyjnych o 3,9%³³. Wzrost liczby spółek prawa handlowego powoduje coraz większe zapotrzebowanie na usługi świadczone przez notariuszy.

Powyższe względy przemawiają za stwierdzeniem, iż koniecznym jest zwiększenie liczby notariuszy w celu zagwarantowania bezpieczeństwa obrotu prawnego i obrotu gospodarczego.

Zarówno umożliwienie działalności asesorum notarialnym w ramach ich własnych kancelarii, jak i planowane przyspieszenie możliwości ubiegania się o status notariusza dla osób wykonujących inne zawody prawnicze bądź posiadających tytuł naukowy wpłynie na sytuację na rynku pracy przez zwiększenie jego elastyczności. Wprowadzane zmiany przyczynią się więc do tworzenia nowych miejsc pracy.

W roku bieżącym do egzaminu notarialnego (który odbędzie się w dn. 4 – 6 września 2012 r.) przystąpi ponad 1 000 osób. Osoby, które otrzymają pozytywne wyniki będą mogły ubiegać się o powołanie na stanowisko asesora notarialnego. W 2013 r. do przystąpienia do egzaminów zawodowych (adwokackiego, radcowskiego i notarialnego) uprawnionych będzie łącznie ok. 8 000 aplikantów, a w roku 2014 – ok. 3 500 aplikantów. Osoby, które otrzymają wynik pozytywny z tych egzaminów, będą mogły następnie, odpowiednio, złożyć wnioski o wpis na

³³ http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/POZ_Zmiany_strukturalne.pdf

listę adwokatów czy radców prawnych lub będą mogły ubiegać się o powołanie na stanowisko asesora notarialnego.

Bardzo istotne znaczenie dla rynku pracy jak też dla dostępności usług prawniczych, będzie miało wprowadzenie możliwości powoływania notariusza na okres trzech lat. Zgodnie z dyspozycją art. 76 ust. 2 ustawy – Prawo o notariacie asesorem notarialnym może być osoba, która zdała egzamin notarialny i przedstawi oświadczenie notariusza o gotowości zawarcia z nią umowy o pracę. Oznacza to, że co do zasady nie można być asesorem notarialnym, pozostając bez zatrudnienia u notariusza prowadzącego kancelarię notarialną.

Obowiązujące do tej pory przepisy nie przewidują żadnych instrumentów prawnych umożliwiających realne zatrudnienie asesorom notarialnym. Brak regulacji umożliwiających realne zatrudnienie asesorom notarialnym oraz pozostawienie instytucji asesury notarialnej w niezmienionej postaci może skutkować zamknięciem przede wszystkim młodym prawnikom drogi do zawodu notariusza. Wielokrotnie zdarzało się bowiem, że osoby, które zdały egzamin notarialny miały trudności z rozpoczęciem asesury notarialnej z uwagi na brak promesy zatrudnienia w kancelarii notarialnej. W ten sposób możliwe było skuteczne blokowanie ich dalszego rozwoju zawodowego.

Według stanu na dzień dzisiejszy na listę asesorów notarialnych wpisane są 554 osoby zatrudnione w kancelarii notarialnej, przy czym w stosunku do dwóch osób zostało wszczęte postępowanie o odwołanie ze stanowiska z uwagi na rozwiązanie umowy o pracę tych osób. Dodatkowo wskazać należy, że np. w 2011 r. egzamin notarialny zdało łącznie 247 osób, z których 26 osób nie złożyło wniosku o powołanie na stanowisko asesora notarialnego. Należy przypuszczać, że właśnie ta grupa osób, jak i również część asesorów notarialnych posiadających zatrudnienie (tej grupy określić nie można), może pretendować do powołania na okres trzech lat.

Analiza danych historycznych wskazuje, że w latach 2008 – 2011 przeciętny roczny przyrost liczby notariuszy wynosił 100 osób. Jak wspomniano powyżej, w 2012 r. do egzaminu notarialnego przystąpi ponad 1 000 osób. Przy założeniu podobnego odsetka zdających jak w latach poprzednich można spodziewać się, że ok. 700 osób po zdaniu egzaminu z września 2012 r. będzie starało się o powołanie na asesora notarialnego. Byłaby to liczba osób o ok. 1/4 większa niż liczba wszystkich obecnych asesorów notarialnych. Oczekiwany następstwem tak dużego wzrostu liczby osób zdających egzamin notarialny z wynikiem pozytywnym byłyby, przy obecnym kształcie rynku notarialnego i w dotychczasowym stanie prawnym, trudności

z uzyskaniem przez te osoby promesy zatrudnienia w kancelarii notarialnej i, tym samym, wpisu na listę asesorów notarialnych. Dzięki wprowadzeniu możliwości powołania notariusza na trzy lata istotnie poszerzy się dostępność czynności notarialnych. Osoby uprawnione do odbywania asesury notarialnej będą mogły to robić bez konieczności zatrudnienia przez notariusza. Podkreślić należy, iż osoby te dają rękojmię należytego wykonywania ciężących na nich obowiązków, ponieważ niezbędną wiedzę i umiejętności nabyły w trakcie odbywania aplikacji notarialnej, co zostało potwierdzone pozytywnie zdanym egzaminem.

c) Deregulacja dostępu do zawodu komornika

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Proponowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Obywatelstwo polskie; korzystanie z pełni praw cywilnych i obywatelskich; nieskazitelny charakter; ukończenie wyższych studiów prawnych w Rzeczypospolitej Polskiej (tytuł magistra prawa) lub zagranicznych studiów prawnych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej; ukończenie 25 lat; przedstawienie zaświadczenia z badań psychologicznych.	Rezygnacja z obowiązkowych badań psychologicznych kandydatów na komorników.	Likwidacja obciążeń administracyjnych (ok. 150 zł) ²³ .
Zdanie egzaminu konkursowego wstępnego na aplikację.	Zmiany punktacji egzaminu konkursowego poprzez dostosowanie do zasad obowiązujących na egzaminach na inne aplikacje.	Wprowadzenie czytelnych zasad dokonywania oceny.
Uprawnienie do przystąpienia do egzaminu komorniczego bez odbycia aplikacji komorniczej dla: - osób, które po ukończeniu wyższych studiów prawnych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu komorniczego wykonywały w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej,	Skrócenie z 5 do 3 lat wymaganego okresu stosowania prawa, który uprawnia do zdawania egzaminu komorniczego bez aplikacji komorniczej.	Przyspieszenie o pół roku możliwości rozpoczęcia wykonywania zawodu.

²³ http://motorex.strefa.pl/motorex/index.php?option=com_content&view=article&id=57&Itemid=66

jawnej, partnerskiej, komandytowej, o której mowa w art. 4a ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze, lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o której mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego; - osób, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu komorniczego wykonywały w kancelarii notarialnej, na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z czynnościami wykonywanymi przez notariusza; - osób, które przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu komorniczego zatrudnione były na stanowisku asystenta sędziego.		
Zdanie egzaminu komorniczego obejmującego część ustną i pisemną.	Likwidacja części ustnej egzaminu komorniczego; zmiana zasad oceny części pisemnej – w miejsce punktów wprowadza się oceny.	Skala ocen czytelniejsza dla egzaminatorów, jak i dla zdających; ujednolicenie sposobu zdawania egzaminu komorniczego i systemu jego oceny z innymi egzaminami zawodowymi (adwokackim, radcowskim i notarialnym); możliwość odwołania się od uchwały o wyniku egzaminu komorniczego do komisji egzaminacyjnej II stopnia przy Ministrze Sprawiedliwości.
Uprawnieni do rozpoczęcia asesury komorniczej bez wymogu odbycia aplikacji komorniczej oraz złożenia egzaminu komorniczego: - osoby, które ukończyły aplikację sądową, prokuratorską, adwokacką, radcowską lub notarialną i zdały wymagany	Przyspieszenie możliwości rozpoczęcia asesury komorniczej oraz poszerzenie kategorii uprawnionych podmiotów poprzez: - skrócenie do 3 lat w okresie 6 lat okresów stosowania prawa wymaganych do dopuszczenia do asesury komorniczej bez egzaminu	- przyspieszenie możliwości uzyskania zawodu komornika przez osoby spełniające pozostałe wymogi ustawowe; - zwiększenie elastyczności przepływu pomiędzy poszczególnymi zawodami prawniczymi;

egzamin, - osoby, które w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o powołanie na stanowisko asesora komorniczego pracowały co najmniej 5 lat na stanowisku referendarza sądowego.	komorniczego i aplikacji komorniczej, - przyznanie uprawnienia do odbycia asesury notarialnej bez aplikacji komorniczej i egzaminu komorniczego starszemu referendarzowi sądowemu, aplikantowi sądowemu, aplikantowi prokuratorskiemu, aplikantowi sądowo-prokuratorskiemu, asystentowi sędziego, asystentowi prokuratora oraz osobom, które zatrudnione były w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego.	- zwiększenie liczby osób wykonujących zawód komornika i konkurencji między nimi, a w konsekwencji wzrost skuteczności postępowań egzekucyjnych.
Uprawnieni do przystąpienia do egzaminu komorniczego bez wymogu odbycia aplikacji komorniczej: - osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu komorniczego wykonywały w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego; - osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu komorniczego wykonywały w kancelarii notarialnej, na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej,	Przyspieszenie możliwości przystąpienia do egzaminu komorniczego bez wymogu odbycia aplikacji: - skrócenie do 3 lat w okresie 6 lat okresów stosowania prawa wymaganych do dopuszczenia do egzaminu komorniczego bez aplikacji komorniczej.	- przyspieszenie możliwości rozpoczęcia asesury komorniczej przez osoby spełniające pozostałe wymogi ustawowe; - zwiększenie elastyczności przepływu pomiędzy poszczególnymi zawodami prawniczymi; - w dalszej perspektywie zwiększenie liczby osób wykonujących zawód komornika i konkurencji między nimi.

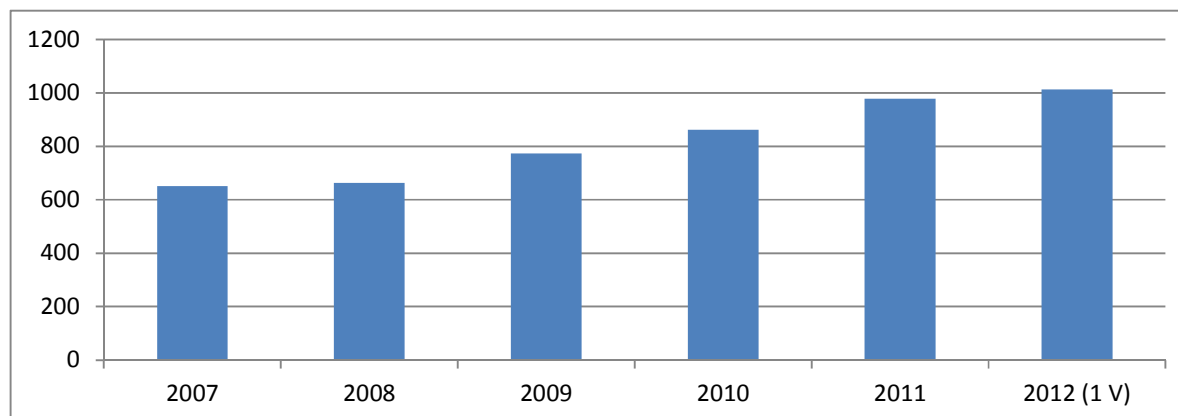
wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z czynnościami wykonywanymi przez notariusza; - osoby, które przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu komorniczego zatrudnione były na stanowisku asystenta sędziego.		
Uprawnieni do powołania na stanowisko komornika bez wymogu odbycia aplikacji komorniczej, złożenia egzaminu komorniczego oraz odbycia asesury komorniczej: sędziowie, prokuratorzy, adwokaci, radcowie prawni, notariusze, starsi radcowie Prokuratorii Generalnej oraz osoby posiadające stopień doktora nauk prawnych.	Poszerzenie katalogu stanowisk, dzięki którym można uzyskać stanowisko komornika bez wymogu odbycia aplikacji komorniczej, złożenia egzaminu komorniczego oraz odbycia asesury komorniczej o radców Prokuratorii Generalnej.	- poszerzenie dostępu do zawodu komornika; - zwiększenie elastyczności przepływu pomiędzy poszczególnymi zawodami prawniczymi; - zwiększenie liczby osób wykonujących zawód komornika i konkurencji między nimi skutkującej poprawą skuteczności egzekucji.
Złożenie egzaminu komorniczego.	Likwidacja części ustnej egzaminu komorniczego; zmiana zasad oceny części pisemnej – w miejsce punktów wprowadza się oceny.	Skala ocen czytelniejsza dla egzaminatorów, jak i dla zdających; ujednoczenie sposobu zdawania egzaminu komorniczego i systemu jego oceny z innymi egzaminami zawodowymi (adwokackim, radcowskim i notarialnym); możliwość odwołania się od uchwały o wyniku egzaminu komorniczego do komisji egzaminacyjnej II stopnia przy Ministrze Sprawiedliwości.

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

W wyniku wejścia w życie w dniu 28 grudnia 2007 r. noweli ustawy o komornikach sądowych i egzekucji podjęto intensywne prace zmierzające do zwiększenia liczby działających w Polsce komorników. W 2011 r. egzamin komorniczy zdało 26 osób, a w 2012 r. – 69 osób. W 2013 r. do przystąpienia do egzaminu komorniczego będzie uprawnionych ok. 400 aplikantów, zaś w 2014 r. – ok. 550 aplikantów. Osoby, które otrzymają wynik pozytywny z egzaminu, będą mogły następnie ubiegać się o powołanie na stanowisko asesora komorniczego. Nie jest natomiast możliwe wskazanie liczby osób, które będą uprawnione do zdawania egzaminów zawodowych z innych tytułów niż ukończenie aplikacji oraz do wpisu na listy, czyli liczby osób uprawnionych po wprowadzeniu nowelizacji.

Według stanu na dzień 1 maja 2012 r. w kraju działa ponad 1000 kancelarii komorniczych i prowadzone są prace zmierzające do utworzenia kolejnych wolnych stanowisk komorniczych.

Wzrost liczby komorników w Polsce w latach 2007 – 2012

Zródło: Ministerstwo Sprawiedliwości.

Zmiana sposobu organizacji egzaminów konkursowych i komorniczych może wpłynąć na zwiększenie zainteresowania aplikacją komorniczą ze strony absolwentów prawa i administracji. Ponadto istotne znaczenie dla zwiększenia zainteresowania zawodem komornika będzie miało poszerzenie katalogu zawodów pozwalających na uzyskanie stanowiska komornika bez konieczności odbywania aplikacji komorniczej. Efektem proponowanych zmian będzie większa liczba osób uzyskujących uprawnienia do powołania na stanowisko komornika, co przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności na rynku tych usług.

d) Deregulacja dostępu do zawodu syndyka

Zakres proponowanych zmian

Aktualne wymogi	Proponowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Ukończenie studiów wyższych i uzyskanie tytułu magistra (bądź równorzędnego w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym) – bez określonego profilu.	Bez zmian	
Wymóg uzyskania zaświadczenia RDN (Rejestr Dłużników	Zniesienie obowiązku.	Oszczędność dla osoby przystępującej do egzaminu na

Niewypłacalnych); przedstawienie zaświadczeń lekarskiego i psychologicznego.		syndyka (ok. 15 zł) ³⁴ .
Praktyka obejmująca 3 lata zarządzania majątkiem upadłego przedsiębiorstwa lub jego wyodrębnioną częścią w okresie 15 lat przed dniem złożenia wniosku o wydanie licencji syndyka.	Bez zmian.	
Zdanie egzaminu przeprowadzanego przez Ministra Sprawiedliwości [opłata w wysokości równoważności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w roku przeprowadzenia egzaminu ³⁵ .]	Bez zmian.	Oszczędność dla osoby przystępującej do egzaminu na syndyka ok. 370 zł ³⁷ .

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Po wejściu w życie ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji syndyka (Dz. U. z 2007 r. Nr 123, poz. 850) zawód syndyka stał się zawodem regulowanym i został zaliczony do katalogu wolnych zawodów, wykonywanych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Na podstawie uzyskanej licencji syndycy są uprawnieni do zawodowego prowadzenia spraw i postępowań związanych z działaniami naprawczymi i restrukturyzacyjnymi w stosunku do przedsiębiorstw oraz oddłużeniowymi w stosunku do osób fizycznych. Funkcje syndyka licencjonowanego jako zawodu dotyczą szerszego pola działań (jak tymczasowy nadzorca sądowy, nadzorca sądowy, zarządca czy zarządca przymusowy w postępowaniach układowych i naprawczych, ale i jako doradca restrukturyzacyjny czy pełnomocnik procesowy uczestników postępowań upadłościowych), a nie tylko w jednej znanej dotąd funkcji syndyka-likwidatora w postępowaniu upadłościowym z opcją likwidacyjną. Syndycy licencjonowani wykonują swój zawód w ramach kancelarii syndyków. Według danych Ministerstwa Sprawiedliwości na dzień 30 kwietnia 2012 r. zawód syndyka wykonuje 547 osób.

Z uwagi na charakter proponowanych zmian (zmniejszenie obciążeń administracyjnych)

³⁴ <http://bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/okrajowy-rejestr-sadowy/oplaty-obowiazujace-w-postepowaniu-rejestrowym/>

³⁵ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 marca 2011 r. w sprawie egzaminu dla osób ubiegających się o licencję syndyka oraz opłaty egzaminacyjnej (Dz. U. z 2011 r. Nr 47, poz. 243).

³⁷ Przy założeniu wynagrodzenia minimalnego w wysokości 1500 zł.

należy spodziewać się wzrostu liczby osób zainteresowanych przystąpieniem do egzaminu i wykonywaniem zawodu syndyka.

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania danego zawodu i inne korzyści społeczne
Pełna zdolność do czynności prawnych; nieposzlakowana opinia; brak karalności za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe; przeciwko której nie jest prowadzone postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe; stan zdrowia pozwalający na zatrudnienie na określonym stanowisku; odbyty staż urzędniczy w sądzie lub w prokuraturze.	Brak zmian.	
Ukończone studia wyższe.	Zniesienie obowiązku.	Łatwiejszy dostęp do zawodu urzędnika sądowego i prokuratury.
12 miesięczny staż urzędniczy.	Skrócenie stażu z 12 do 6 miesięcy.	Szybsze uzyskanie stabilnego zatrudnienia.

e) Deregulacja dostępu do zawodu urzędnika sądowego i prokuratury

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania danego zawodu i inne korzyści społeczne
Pełna zdolność do czynności prawnych; nieposzlakowana opinia; brak karalności za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe; przeciwko której nie jest prowadzone postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe; stan zdrowia pozwalający na zatrudnienie na określonym stanowisku; odbyty staż urzędniczy w sądzie lub w prokuraturze.	Brak zmian.	
Ukończone studia wyższe.	Zniesienie obowiązku.	Łatwiejszy dostęp do zawodu urzędnika

		sądowego i prokuratury.
12 miesięczny staż urzędniczy.	Skrócenie stażu z 12 do 6 miesięcy.	Szybsze uzyskanie stabilnego zatrudnienia.

Wpływ postulowanych zmian na rynek pracy

Według danych Ministerstwa Sprawiedliwości na dzień 31 grudnia 2011 r. liczba urzędników sądowych wynosi 27 342³⁸. Sądy powszechne są ograniczone ustalonymi centralnie limitami etatów urzędniczych, w związku z czym postulowane zmiany będą miały ograniczony wpływ na rynek pracy, sprowadzający się do otwarcia go dla osób ze średnim wykształceniem.

Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury, realizując obowiązek wynikający z art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2007 r. Nr 102, poz. 690) do chwili obecnej przeprowadziła jedenaście edycji studium zawodowego dla urzędników sądów, zaś dwunasta edycja jest w toku. W każdej edycji uczestniczyło ok. 100 osób. Koszty związane z organizacją i prowadzeniem studium ponosi Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury, zaś koszty dojazdu, zakwaterowania i wyżywienia – uczestnicy studium. Pracownicy sądów i prokuratur, na których ciążył obowiązek uzupełnienia wykształcenia, w zdecydowanej większości we własnym zakresie i na własny koszt podejmują naukę celem ukończenia studiów pierwszego stopnia i uzyskania tytułu zawodowego.

- f) Deregulacja dostępu do zawodu pośrednika w obrocie nieruchomościami i zarządcy nieruchomości

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Studia wyższe (I lub II stopnia) + studia podyplomowe w zakresie zarządzania nieruchomościami/pośrednictwa w obrocie nieruchomościami, alternatywnie studia wyższe, których program uwzględnia co najmniej minimalne wymagania programowe dla studiów podyplomowych w zakresie zarządzania nieruchomościami/pośrednictwa w obrocie nieruchomościami. Pełna zdolność do czynności prawnych i niekaralność za	Likwidacja licencji oraz zniesienie wymogu posiadania wyższego wykształcenia oraz ukończenia studiów podyplomowych. Inne wymagania bez zmian.	Przyspieszenie wejścia do zawodu o 2 do 5 lat (w zależności od wykształcenia posiadanego przez kandydata), oszczędność ok. 3 500 ³⁹ zł – koszt studiów podyplomowych.

³⁸ W przeliczeniu na pełne etaty.

³⁹ Patrz np.: <http://www.spon.sggw.pl/>

ściśle określony katalog przestępstw. Obowiązek zamieszczenia przez zarządcę/pośrednika w umowie oświadczenia o posiadaniu aktualnego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem działalności.		
Odbycie co najmniej 6-miesięcznej i nie krótszej niż 200 godzin praktyki zawodowej w zakresie zarządzania nieruchomościami. Dokumentami potwierdzającymi odbycie praktyki zawodowej są: wypełniony przez kandydata dziennik praktyki zawodowej podpisany przez prowadzącego praktykę zawodową oraz organizatora praktyki oraz w przypadku ubiegającego się o wpis do rejestru zarządców, samodzielnie sporządzony przez kandydata plan zarządzania, o którym mowa w § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lutego 2008 r. w sprawie nadawania uprawnień i licencji zawodowych (Dz. U. Nr 31, poz. 189, z późn. zm.) potwierdzony przez organizatora praktyki zawodowej.	Likwidacja obowiązku	Przyspieszenie możliwości wykonywania zawodu o minimum 6 miesięcy (koszt alternatywny netto tego czasu szacowany za pomocą minimalnego wynagrodzenia wynosi ok. 7 000 zł) ⁴⁰ . Ponadto, oszczędność kwoty co najmniej rzędu 2 000 - 2 500 zł jaką zmuszony jest uiścić uczestnik praktyki ⁴¹ .
Egzamin państwowy nie jest przeprowadzany. Postępowanie kwalifikacyjne jednoetapowe bez udziału kandydata. W trakcie postępowania kwalifikacyjnego Państwowa Komisja Kwalifikacyjna stwierdza wyłącznie, czy kandydat spełnia wymogi określone w art. 187 ustawy o gospodarce nieruchomościami.	Likwidacja obowiązku	Oszczędność 400 zł opłaty za postępowanie kwalifikacyjne. W przypadku gdy kandydat wnioskował o ponowne rozpatrzenie sprawy w trybie art. 127 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego (np. na skutek niewłaściwego wypełnienia dziennika praktyk), wysokość opłaty za postępowanie kwalifikacyjne wynosiła 450 zł ⁴² .

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Dane zgromadzone przez Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej wskazują, że na terenie Polski 16 298 osób posiada uprawnienia do wykonywania zawodu pośrednika w obrocie nieruchomościami, zaś 20 379 osób jest uprawnionych do wykonywania zawodu zarządcy nieruchomości.

⁴⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2012 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 192, poz. 1141).

⁴¹ Patrz np. http://www.lebiedz.com.pl/praktyki_zawodowe_dla_posrednikow;
[http://szkolenia.idm.waw.pl/praktyki/posrednictwo-nieruchomosci/.](http://szkolenia.idm.waw.pl/praktyki/posrednictwo-nieruchomosci/)

⁴² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 22 czerwca 2010 r. w sprawie opłaty za postępowanie kwalifikacyjne oraz wysokości wynagrodzenia członków Państwowej Komisji Kwalifikacyjnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 752).

Opłaty wnoszone przez osoby ubiegające się o licencje pośrednika w obrocie nieruchomościami oraz licencje zarządcy nieruchomości stanowią dochody budżetu państwa. Wysokość opłat za przeprowadzenie postępowań kwalifikacyjnych dla kandydatów do tych zawodów określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 22 czerwca 2010 r. w sprawie opłaty za postępowanie kwalifikacyjne oraz wysokości wynagrodzenia członków Państwowej Komisji Kwalifikacyjnej (Dz. U. Nr 113, poz. 752). Koszty postępowania kwalifikacyjnego określa natomiast § 25 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lutego 2008 r. w sprawie nadawania uprawnień i licencji zawodowych w dziedzinie gospodarowania nieruchomościami (Dz. U. Nr 31, poz. 189, z późn. zm.). Środki na pokrycie wspomnianych wydatków przydzielane są kwartalnie z rezerwy celowej budżetu państwa i nie mogą przekroczyć kwoty dochodów.

Zgodnie z art. 183 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami pośrednik w obrocie nieruchomościami niewypełniający obowiązków, o których mowa w art. 181 tejże ustawy, podlega odpowiedzialności zawodowej. Analogiczny przepis art. 188 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami dotyczy zarządców nieruchomości. Wydatki związane z prowadzonymi postępowaniami z tytułu odpowiedzialności zawodowej wobec pośredników w obrocie nieruchomościami oraz zarządców nieruchomości wyniosły w 2011 r. 509 tys. zł (w tym kwota 303 tys. zł dotyczy pośredników w obrocie nieruchomościami, a 206 tys. zł – zarządców nieruchomości). Zgodnie z proponowanymi zmianami, począwszy od dnia 1 stycznia 2014 r. nie będą przeprowadzane postępowania z tytułu odpowiedzialności zawodowej pośredników w obrocie nieruchomościami oraz zarządców nieruchomości, w związku z czym nie będą ponoszone wydatki z budżetu państwa z tego tytułu.

Wysokość dochodów i wydatków związanych z postępowaniem kwalifikacyjnym w 2011 r. oraz wydatki związane z postępowaniami z tytułu odpowiedzialności zawodowej prowadzonymi w tym samym roku zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Wyszczególnienie	Postępowanie kwalifikacyjne		Postępowanie z tytułu odpowiedzialności zawodowej	Nadwyżka dochodów nad wydatkami
	dochody	wydatki	wydatki	
	(tys. zł)			

Pośrednicy w obrocie nieruchomości	755	406	303	46
Zarządcy nieruchomości	764	448	206	110

Projekt ustawy o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów, zwanej dalej ustawą deregulacyjną, przewiduje wprowadzenie z dniem 1 stycznia 2014 r. zmian w systemie nadawania licencji pośrednika w obrocie nieruchomościami i licencji zarządcy nieruchomości, w szczególności likwidację licencji zawodowych. Oznacza to likwidację postępowań kwalifikacyjnych dla kandydatów na pośredników w obrocie nieruchomościami i zarządców nieruchomości oraz utratę wpływów z tytułu wpłat wnoszonych przez kandydatów do tych zawodów. Jedynym dokumentem wymaganym od kandydatów na pośredników w obrocie nieruchomościami i zarządców nieruchomości będzie przedstawienie oświadczenia kandydata o niekaralności za przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, za przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów, za przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, za przestępstwo przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi lub za przestępstwa skarbowe. Weryfikacja spełnienia przez kandydata wymogów uprawniających do wykonywania zawodu będzie następowała na podstawie wniosku złożonego przez zainteresowanego do ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej. Spełnienie wymogów będzie skutkowało wpisem do centralnego rejestru pośredników lub zarządców nieruchomości, co będzie równoznaczne z uzyskaniem prawa do wykonywania zawodu pośrednika lub zarządcy.

W 2011 r. rozpatrzono 1 914 wniosków o nadanie licencji pośrednika w obrocie nieruchomościami i 1 984 wnioski o nadanie licencji zarządcy nieruchomości. Od 2014 r. weryfikację wniosków o wpis do rejestru będą przeprowadzać pracownicy ministerstwa w ramach swoich obowiązków służbowych. Dotychczasowa opłata w wysokości 400 zł za przeprowadzenie postępowania kwalifikacyjnego ma zostać zastąpiona opłatą za rozpatrzenie wniosku o wpis do rejestru w wysokości nie wyższej niż 200 zł. Przy założeniu ok. 4 000 wniosków o wpis do rejestru (ok. 2 000 – do rejestru pośrednika w obrocie nieruchomościami i ok. 2 000 – do rejestru zarządcy) prognozowany przychód z tytułu opłat za rozpatrzenie wniosku wyniesie ok. 800 tys. zł.

W następstwie proponowanej deregulacji wzrośnie zainteresowanie samodzielnym wykonywaniem usług pośrednictwa nieruchomości, np. przez osoby dotychczas współpracujące z pośrednikami nieruchomości w ramach umów cywilnoprawnych. Rozpoczynanie przez te osoby samodzielnej działalności gospodarczej może się także przełożyć na powstanie nowych miejsc pracy.

g) Deregulacja dostępu do zawodów z zakresu pośrednictwa pracy

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Liderem klubu pracy może zostać osoba, która: - posiada pełną zdolność do czynności prawnych, - nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, - posiada obywatelstwo polskie lub wykaże się znajomością języka polskiego wystarczającą do wykonywania zadań, - ma wykształcenie średnie. Osoba ta powinna wykonywać zadania na stanowisku lidera klubu pracy – stażysty przez okres co najmniej 12 miesięcy w publicznych służbach zatrudnienia lub w Ochotniczych Hufcach Pracy. Na stanowisko starszego lidera obowiązuje 24 miesiące stażu pracy oraz wykształcenie wyższe.	Likwidacja obowiązków i stopni zawodowych.	Pełna dereglamentacja dostępu do zawodu.
Pośrednikiem pracy może zostać osoba która posiada co najmniej średnie wykształcenie. Osoby ubiegające się o licencję I stopnia muszą posiadać wykształcenie wyższe, natomiast osoby ubiegające się o licencję II stopnia muszą ukończyć studia podyplomowe w zakresie pośrednictwa pracy. Co najmniej 12 miesięcy w publicznych służbach zatrudnienia. Licencja I stopnia – co najmniej 24-miesięczny staż pracy na stanowisku pośrednika pracy w publicznych służbach zatrudnienia. Licencja II stopnia oznacza	Likwidacja obowiązków i stopni zawodowych.	Pełna dereglamentacja dostępu do zawodu.

36-miesięczny staż. Przyznawanie licencji odbywa się w drodze decyzji administracyjnej, w oparciu o ocenę spełniania wymogów dotyczących stażu pracy i doświadczenia zawodowego w zakresie pośrednictwa pracy oraz poziomu wykształcenia.		
Doradcą zawodowym może zostać osoba, która posiada wyższe wykształcenie. Osoby ubiegające się o licencję I stopnia muszą posiadać wykształcenie wyższe magisterskie, natomiast osoby ubiegające się o licencję II stopnia muszą ukończyć studia podyplomowe w zakresie poradnictwa zawodowego; co najmniej 12 miesięcy stażu. Dla licencji I stopnia co najmniej 24-miesięcznego stażu pracy. Uzyskanie licencji II stopnia wymaga posiadania udokumentowanego 36-miesięcznego stażu.	Likwidacja obowiązków.	Pełna dereglamentacja dostępu do zawodu.
Specjalistą ds. rozwoju zawodowego może zostać osoba, która: - posiada pełnie zdolności do czynności prawnych, - nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, - posiada wykształcenie wyższe, - wykonywała zadania przez okres co najmniej 12 miesięcy w publicznych służbach zatrudnienia.	Likwidacja obowiązków i stopni zawodowych.	Pełna dereglamentacja dostępu do zawodu.
Specjalistą do spraw programów może zostać osoba, która: - posiada pełną zdolność do czynności prawnych, - nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, - posiada wykształcenie wyższe, - wykonywała zadania z zakresu projektowania, realizowania lub oceniania programów i projektów przez okres co najmniej 12 miesięcy w publicznych służbach zatrudnienia. Dodatkowo samodzielnym specjalistą może zostać osoba, która ukończyła studia podyplomowe z zakresu programów i projektów rynku pracy potwierdzone odpowiednimi dokumentami.	Likwidacja obowiązków i stopni zawodowych.	Pełna dereglamentacja dostępu do zawodu.

Doradcą EURES może zostać osoba, która: - spełnia wymagania zawarte w odrębnych procedurach, określonych przez Komisję Europejską, obowiązujących państwa członkowskie Unii Europejskiej, - posiada pełną zdolność do czynności prawnych, - nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, - posiada wykształcenie wyższe, - posiada znajomość języka angielskiego, francuskiego lub niemieckiego wystarczającą do wykonywania zadań, - posiada obywatelstwo polskie lub wykaże się znajomością języka polskiego wystarczającą do wykonywania zadań, - była zatrudniona przez okres co najmniej 12 miesięcy na stanowisku asystenta EURES w publicznych służbach zatrudnienia lub posiadała licencję zawodowego pośrednika pracy lub doradcy zawodowego.	Likwidacja obowiązków i stopni zawodowych.	Pełna dereglamentacja dostępu do zawodu.
Asystentem EURES może zostać osoba, która: - posiada pełną zdolność do czynności prawnych, - nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, - posiada co najmniej średnie wykształcenie, - posiada licencję zawodową pośrednika pracy lub była zatrudniona przez okres co najmniej 12 miesięcy na stanowisku pośrednika pracy-stażysty w publicznych służbach zatrudnienia, - posiada obywatelstwo polskie lub wykaże się znajomością języka polskiego wystarczającą do wykonywania zadań.	Likwidacja obowiązków i stopni zawodowych.	Pełna dereglamentacja dostępu do zawodu.

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Informacja o stanie i strukturze zatrudnienia w wojewódzkich i powiatowych urzędach pracy, w której publikowane są szczegółowe dane na temat liczby osób wykonujących zawody z zakresu pośrednictwa pracy, corocznie sporządzana jest przez Ministerstwo Pracy i Polityki

Spółecznej. Zestawienie to obejmuje zatem nie tylko osoby wykonujące zawody doradcy zawodowego i pośrednika pracy (z podziałem na stopnie licencji), ale także zawody: specjalisty ds. rozwoju zawodowego, specjalistów ds. programów, liderów klubów pracy oraz, w odniesieniu do Wojewódzkich Urzędów Pracy, doradców EURES i asystentów EURES. MPiPS przygotowuje także roczne sprawozdanie o instytucjonalnej obsłudze rynku pracy (MIPS-06) w ramach statystyki publicznej. Urzędy pracy w statystyce publicznej wykazują stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia danego roku sprawozdawczego. Poniżej przedstawiono stan zatrudnienia na stanowiskach pośrednika pracy i doradcy zawodowego w publicznych służbach zatrudnienia w okresie 2009 – 2011:

Stanowisko	Liczba zatrudnionych		
	2009	2010	2011
Pośrednik pracy	3 571 (w tym 535 stażystów)	3 603 (w tym 478 stażystów)	3 676 (w tym 382 stażystów)
Doradca zawodowy	1 666 (w tym 290 stażystów)	1 786 (w tym 270 stażystów)	1 823 (w tym 218 stażystów)
Doradca EURES i Asystent EURES* (stanowiska, na których pracownik również może uzyskać licencję zawodową, pośrednika pracy)	50	50	52

* tylko w WUP

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami pośrednikom pracy, doradcom zawodowym, liderom klubów pracy, specjalistom ds. programów, specjalistom ds. rozwoju zawodowego, doradcom EURES i asystentom EURES mogą być przyznawane dodatki do wynagrodzeń. Przepisy o dodatku do wynagrodzenia nie dotyczą pracowników wykonujących swoje czynności na danym stanowisku krócej niż 12 miesięcy (stażyści).

Zgodnie z treścią rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 sierpnia 2009 r. w sprawie dodatku do wynagrodzenia dla pracowników publicznych służb zatrudnienia, wysokość dodatku do wynagrodzenia wynosi miesięcznie:

- 1) na stanowisku pośrednika pracy, doradcy zawodowego, specjalisty do spraw rozwoju zawodowego, specjalisty do spraw programów, lidera klubu pracy i asystenta EURES – nie więcej niż 500 złotych;

- 2) na stanowisku pośrednika pracy I stopnia, doradcy zawodowego I stopnia, starszego specjalisty do spraw rozwoju zawodowego, samodzielnego specjalisty do spraw programów i starszego lidera klubu pracy – nie więcej niż 600 złotych;
- 3) na stanowisku pośrednika pracy II stopnia, doradcy zawodowego II stopnia, samodzielnego specjalisty do spraw rozwoju zawodowego i doradcy EURES – nie więcej niż 700 złotych.

Jak wynika z danych zbiorczych za lata 2009 – 2011 oraz planu na 2012 r., wysokość dodatków do wynagrodzeń kształtuje się następująco:

Rok	2009	2010	2011	2012*
Wysokość wydatków (w tys. zł)	20 805	26 336	28 032	34 495

*Planowana wysokość wydatków

W 2011 r. liczba wszystkich uprawnionych do otrzymania dodatku wynosiła 7 360 osób. Średni dodatek do wynagrodzenia w 2011 r. wynosił 317,40 zł miesięcznie brutto.

Zmiany deregulacyjne dotyczą zniesienia licencji zawodowych przyznawanych pośrednikom pracy i doradcom zawodowym, nie dotyczą natomiast prawa do otrzymania dodatku do wynagrodzeń dla pracowników publicznych służb zatrudnienia. Poziom wydatków na dodatki do wynagrodzeń pracowników publicznych służb zatrudnienia przed deregulacją i po jej wprowadzeniu pozostanie na niezmienionym poziomie.

Opracowania z zakresu teorii ekonomii (np. prace Mortensena i Pissaridesa⁴³) oraz badania empiryczne⁴⁴ jednoznacznie wskazują, że zwiększanie dostępu do pośrednictwa pracy (ułatwienie dopasowania na rynku) stanowi jedno z najskuteczniejszych narzędzi aktywnych polityk rynku pracy. Szczególnie istotnym wydaje się fakt, że proponowane zmiany mogą doprowadzić do takiego efektu, bez konieczności wzrostu wydatków na narzędzia aktywnych polityk rynku pracy.

Podsumowując, można wskazać, że proponowane zmiany mogą doprowadzić do wzrostu zatrudnienia w deregulowanych zawodach (kluczową jego determinantą będą jednakże ewentualne zmiany w organizacji Powiatowych Urzędów Pracy).

⁴³ D. T. Mortensen, C. A. Pissarides, Job Creation and Job Destruction in the Theory of Unemployment, Review of Economic Studies, 1994, Nr 3, s. 397-415. Za opracowany przez siebie model poszukiwań na rynku pracy autorzy ci (wraz z P. Diamond'em) zostali nagrodzeni przez Komitet Noblowski w 2010 roku.

⁴⁴ What works among active labour market policies: evidence from oecd countries' experiences, OECD Economic Studies No. 30, 2000/I.

h) Deregulacja dostępu do zawodu geodety

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Posiadanie nienagannej opinii zawodowej.	Posiadanie pełnej zdolności do czynności prawnych oraz niekaralność za ściśle określony katalog przestępstw.	Przejrzystość przepisów.
Konieczne jest posiadanie praktyki zawodowej potwierdzonej przez geodetę uprawnionego. Obecnie wymagana praktyka zawodowa to 3 lata przy wykształceniu wyższym lub 6 lat przy wykształceniu średnim.	Skrócenie okresu praktyki zawodowej z 3 lat do 1 roku w przypadku ukończenia studiów wyższych drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich lub 2 lat w przypadku ukończenia studiów wyższych pierwszego stopnia.	Skrócenie okresu przygotowania do samodzielnego wykonywania prac geodezyjnych.
Egzamin dla osób zainteresowanych uzyskaniem uprawnień w zakresie określonym w art. 43 pkt 3, 6 i 7.	Likwidacja obowiązku w odniesieniu do absolwentów szkół wyższych. Wprowadzenie dla tych osób wymogu wpisu do rejestru, dokonywanego na podstawie postępowania weryfikującego dokumenty	Ułatwienie rozpoczęcia wykonywania zawodu (dotychczas koszt przystąpienia do egzaminu wynosił 750 zł ²⁴ , dla porównania opłata za wpisanie do rejestru działalności regulowanej wiąże się z wydatkiem 50 zł ²⁵).

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Zgodnie z danymi Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji na terytorium Polski uprawnienia do wykonywania zawodu geodety w poszczególnych zakresach posiada (stan na dzień 7 września 2012 r.):

- geodezyjne pomiary sytuacyjno-wysokościowe, realizacyjne i inwentaryzacyjne – 19 654 osób,

²⁴ <http://www.uprawnienia.geodezja.pl/uprawnienia/>, dostęp dnia 14 VI 2012.

²⁵ Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2006 r. Nr 225, poz. 1635).

- rozgraniczanie i podziały nieruchomości (gruntów) oraz sporządzanie dokumentacji do celów prawnych – 16 694 osób,
- geodezyjne pomiary podstawowe – 78 osób,
- geodezyjna obsługa inwestycji – 2 186 osób,
- geodezyjne urządzenie terenów rolnych i leśnych – 949,
- geodezyjna redakcja map – 338 osób,
- fotogrametria i teledetekcja – 262 osoby.

Należy zaznaczyć, że suma wszystkich zdobytych uprawnień nie jest tożsama z liczbą osób mających uprawnienia zawodowe. Wynika to z faktu zdobycia przez wiele osób uprawnień w dwóch, trzech i większej liczbie zakresów. Liczba osób, które dotychczas zdobyły uprawnienia jest więc mniejsza niż ilość zdobytych uprawnień wykazanych powyżej.

Postulowane zmiany mogą doprowadzić do zwiększenia zainteresowania wykonywaniem deregulowanych zawodów oraz przyspieszyć czas wchodzenia na rynek pracy nowych osób uzyskujących uprawnienia geodezyjne.

- i) Deregulacja dostępu do zawodu instruktora nauki jazdy i egzaminatora osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Wykształcenie co najmniej średnie/wyższe*. Niekaralność za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej; wiarygodności dokumentów; prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie po użyciu innego podobnie działającego środka; przestępstwo umyślne przeciwko życiu i zdrowiu; przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. Zaświadczenie o niekaralności wyrokiem sądu za przestępstwo przeciwko	Wprowadzenie wymogu posiadania wykształcenia średniego i ukończenia 23 lat*. Inne wymogi bez zmian.	Ułatwienie przekwalifikowania na instruktora/egzaminatora doświadczonym kierowcom wykonującym dotychczas inne zawody.

bezpieczeństwu w ruchu drogowym.		
Posiadanie, przez okres co najmniej 3 lat, uprawnienia do kierowania pojazdami rodzaju objętego szkoleniem.	Skrócenie okresu posiadania uprawnienia do kierowania pojazdami rodzaju objętego szkoleniem z 3 do 2 lat.	Skrócenie ścieżki dostępu do zawodu.
Wymagane jest uczestniczenie w 7 egzaminach państwowych w charakterze obserwatora oraz przeprowadzenie co najmniej 3 takich egzaminów pod kierunkiem egzaminatora wyznaczonego przez dyrektora wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego i uzyskanie pozytywnej opinii. Posiadanie, przez okres co najmniej 6 lat, uprawnienia do kierowania pojazdami kategorii B*.	Skrócenie okresu posiadania prawa jazdy kategorii B z 6 do 3 lat.	Skrócenie ścieżki dostępu do zawodu.
Kurs kwalifikacyjny w jednostce.	Brak zmian	
Egzamin przed komisją powołaną przez wojewodę/Egzamin przed komisją weryfikacyjną*.	Brak zmian	

* w przypadku egzaminatora osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem.

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Według szacunków Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej prawo do wykonywania zawodu egzaminatora osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem posiada w Polsce ok. 7 000 osób (z czego 1 000 wykonuje zawód). Liczbę instruktorów nauki jazdy szacuje się na 18 000 osób.

Minimalne wymagania wobec osób wykonujących w Unii Europejskiej zawód egzaminatora osób ubiegających się o uprawnienie do kierowania pojazdami zostały określone w dyrektywie 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie praw jazdy. Państwa członkowskie Unii Europejskiej ustalają jednak z reguły wyższe wymagania dla tej grupy zawodowej, niż określone w ww. dyrektywie. Przepisy wspólnotowe nie regulują natomiast wymagań wobec instruktorów nauki jazdy – każde państwo członkowskie UE samodzielnie ustala wymagania dla instruktorów nauki jazdy z uwzględnieniem roli, jaka na nich spoczywa (tj. przygotowanie osoby ubiegającej się o uprawnienie do kierowania pojazdami w sposób zgodny z przepisami ruchu drogowego, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa). Zgodnie z danymi zamieszczonymi w bazie zawodów regulowanych Komisji Europejskiej

(http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?action=professions), zawód instruktora nauki jazdy jest regulowany w 16 państwach członkowskich (Belgia, Bułgaria, Czechy, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Malta, Holandia, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Hiszpania, Szwecja, Wielka Brytania).

Należy oczekiwać, że deregulacja dostępu do obu zawodów przyczyni się do zwiększenia zainteresowania wykonywaniem tych zawodów. Doprowadzić do tego może zwiększenie możliwości przekwalifikowania, zwłaszcza doświadczonych kierowców nie posiadających formalnego wykształcenia (także pracowników 50+).

j) Deregulacja dostępu do zawodu detektywa

Zakres proponowanych zmian:

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Wymagane wykształcenie co najmniej średnie.	Brak zmian	
Zaświadczenie o niekaralności, badania lekarskie oraz psychologiczne wraz z wywiadem policyjnym.	Brak zmian	
Egzamin przeprowadza komisja powołana przez Komendanta Głównego Policji i wpis do rejestru detektywów.	Zniesienie wymogu zdania egzaminu; pozostawienie wymogu odbycia obowiązkowego szkolenia.	Ułatwienie rozpoczęcia wykonywania zawodu.

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy:

Obecnie na terenie Polski uprawnienia do wykonywania zawodu detektywa posiada 617 osób⁴⁶. Koszty szkoleń dla kandydatów do zawodu w zakresie ochrony danych osobowych, ochrony informacji niejawnych, przepisów prawa i obowiązków detektywa oraz zasad wykonywania działalności gospodarczej w zakresie usług detektywistycznych nie powinny przekroczyć obecnej opłaty za egzamin na licencję detektywa, wynoszącej w czerwcu 2012 r. 717 zł. W miarę rozwoju rynku firm prowadzących szkolenia w tym zakresie – z uwagi na konkurencję między podmiotami szkoleniowymi – można oczekiwać, że koszt szkolenia nie

⁴⁶ Dane Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na dzień 1.01.2012 r.

będzie przekraczał kwoty 500 zł. Opłata za egzamin na licencję detektywa (obecnie 717 zł) – z uwagi na fakt, że jest to zawód regulowany – pokrywała jedynie koszty zorganizowania egzaminu. Egzaminy są na dotychczasowych zasadach organizowane raz na kwartał przez Komendanta Głównego Policji.

Po wprowadzeniu proponowanych zmian kontrola działalności gospodarczej w zakresie usług detektywistycznych będzie prowadzona w ramach tych samych komórek organizacyjnych co kontrola firm ochrony osób i mienia. Tym samym dodatkowe zadania związane z intensyfikacją kontroli nie będą generować dodatkowych kosztów.

Należy natomiast oczekiwać, że deregulacja spowoduje wzrost zainteresowania pracą w zawodzie detektywa. Zwłaszcza wzrost popytu na niewymagające wiedzy specjalistycznej, popularne usługi detektywistyczne, może być zachętą do wejścia na rynek usług detektywistycznych w sytuacji jego deregulacji.

- k) Deregulacja dostępu do zawodów pracownika ochrony fizycznej stopnia I i II oraz pracowników zabezpieczenia technicznego stopnia I i II

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Pracownik ochrony fizycznej I stopnia: - wymagane jest ukończenie szkoły podstawowej, dyplom lub świadectwo potwierdzające uzyskanie wykształcenia specjalistycznego lub pełnienie nienagannej służby w stopniu podoficera lub chorążego w BOR, co najmniej 15 lat lub ukończenie kursu pracowników ochrony fizycznej I stopnia - w praktyce odbywają się przede wszystkim szkolenia strzeleckie, organizowane przez specjalistyczne uzbrojone formacje obronne (sufo) lub na wynajętej strzelnicy przez wynajętych instruktorów strzeleckich. W wewnętrznych służbach ochrony szefowie ochrony prowadzą zajęcia szkoleniowe i instruktaże - egzamin przeprowadza komisja powołana przez komendanta wojewódzkiego Policji	Zniesienie licencji i egzaminu państwowego na rzecz szkolenia i wpisu na listę oraz podziału pracowników ochrony na stopnie. Osoba ubiegająca się o wpis na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej ma obowiązek jedynie złożyć oświadczenie, że ma pełną zdolność do czynności prawnych, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne i nie toczy się przeciwko niej postępowanie	Ułatwienie wejścia na rynek.

	karne o takie przestępstwo.	
Pracownik ochrony fizycznej II stopnia: - wymagane jest co najmniej wykształcenie średnie, legitymowanie się dyplomem lub świadectwem potwierdzającymi uzyskanie wykształcenia specjalistycznego lub pełnienie nienagannej służby w stopniu oficera w BOR, co najmniej 15 lat, bądź ukończenie kursu pracowników ochrony fizycznej II stopnia - w praktyce odbywają się przede wszystkim szkolenia strzeleckie, organizowane przez specjalistyczne uzbrojone formacje obronne (sufo) lub na wynajętej strzelnicy przez wynajętych instruktorów strzeleckich. W wewnętrznych służbach ochrony szefowie ochrony prowadzą zajęcia szkoleniowe i instruktaże - egzamin przeprowadza komisja powołana przez komendanta wojewódzkiego Policji.	Zniesienie licencji i egzaminu państwowego na rzecz szkolenia i wpisu na listę oraz podział pracowników na stopnie. Osoba ubiegająca się o wpis na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej ma obowiązek jedynie złożyć oświadczenie, że ma pełną zdolność do czynności prawnych, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne i nie toczy się przeciwko niej postępowanie karne o takie przestępstwo.	Ułatwienie wejścia na rynek.
Pracownik zabezpieczenia technicznego I stopnia: - wykształcenie zawodowe techniczne o specjalności elektronicznej, elektrycznej, łączności, mechanicznej lub ukończenie kursu pracowników zabezpieczenia technicznego albo przyuczenie do wymienionych zawodów na podstawie odrębnych przepisów.	Zniesienie kursu i licencji. Zamiast kursu wprowadzone zostanie szkolenie obejmujące niezbędne zagadnienia, a zamiast licencji – wpis na listę kwalifikowanych pracowników zabezpieczenia technicznego. Przedsiębiorca wykonujący działalność gospodarczą w tym zakresie będzie obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone podczas działalności.	Ułatwienie pracownikom wejścia na rynek.
Pracownik zabezpieczenia technicznego II stopnia: - wykształcenie średnie techniczne o specjalności elektronicznej, elektrycznej, łączności, mechanicznej lub stopień	Zniesienie kursu i licencji. Zamiast kursu wprowadzone zostanie szkolenie	Ułatwienie pracownikom wejścia na rynek.

specjalizacji zawodowej przyznawany na podstawie odrębnych przepisów.	obejmujące niezbędne zagadnienia, a zamiast licencji – wpis na listę kwalifikowanych pracowników zabezpieczenia technicznego. Przedsiębiorca wykonujący działalność gospodarczą w tym zakresie będzie obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone podczas działalności.	

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Na podstawie przepisów ustawy o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 145, poz. 1221, z późn. zm.) koncesje na wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia, w dniu 22 maja 2012 r. posiadało 5 268 przedsiębiorców (6 929 udzielonych koncesji, z której to liczby cofnięto 1 661 koncesji). Jeśli chodzi natomiast o zatrudnienie w branży, to według danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, na terenie kraju 65 090 osób jest uprawnionych do wykonywania zawodu pracownika ochrony fizycznej I stopnia, 48 623 osoby są uprawnionych do wykonywania zawodu pracownika ochrony fizycznej II stopnia, 3 412 osoby do wykonywania zawodu pracownika zabezpieczenia technicznego I stopnia, a 14 963 osoby do wykonywania zawodu pracownika zabezpieczenia technicznego II stopnia (stan na dzień 1 stycznia 2012 r.). Ogółem stanowią więc największy segment rynku pracy objęty deregulacją.

Nie są dostępne dane, które pozwoliłyby na jednoznaczną ocenę wpływu projektowanej regulacji na funkcjonowanie wewnętrznych służb ochrony oraz przedsiębiorstw wykonujących działalność gospodarczą w zakresie ochrony osób i mienia. Należy jednak przyjąć, że po wejściu w życie nowych regulacji wzrosną, choć w niewielkim stopniu, koszty prowadzenia tego rodzaju działalności, co podkreślały stowarzyszenia tej branży w trakcie konsultacji społecznych. W późniejszym czasie, z uwagi na wypracowanie nowych procedur, koszty te powinny spaść do

obecnego poziomu, w związku z wprowadzeniem możliwości prowadzenia dokumentacji w formie elektronicznej.

Ponadto branża ochrony osób i mienia od wielu lat zwracała uwagę na brak odpowiedniej liczby licencjonowanych pracowników ochrony, co uniemożliwiało podpisywanie nowych umów. Proponowane zmiany otworzą dopływ kadry niezbędny do należytego wykonywania tego rodzaju usług, co skutkować będzie wzrostem ilości realizowanych umów przez firmy ochrony. Ocenia się, że szerszy dostęp do tych zawodów przy jednoczesnym wprowadzeniu konieczności okresowego podnoszenia kwalifikacji, spowoduje wzrost ich prestiżu oraz odbioru społecznego, co będzie miało pozytywny wpływ na rozwój tej branży. Jednocześnie oczekiwać można wzrostu liczby przedsiębiorców prowadzących działalność szkoleniową. Należy zatem oczekiwać, że deregulacja dostępu do wymienionych zawodów doprowadzi do wzrostu liczby osób wykonujących zawód pracownika ochrony lub zabezpieczenia technicznego. Nie możliwe jest jednak oszacowanie *ex ante* skali tego efektu.

Koszty obecnych kursów przygotowujących do egzaminu na licencję pracownika ochrony fizycznej pierwszego lub drugiego stopnia, w zależności od rejonu kraju kształtują się w przedziale od 800 zł do 2 000 zł. Z uwagi na długie *vacatio legis* oczekiwać można powstania wielu nowych przedsiębiorstw uprawnionych do prowadzenia działalności szkoleniowej. Szacuje się, że cena kursu uprawniającego do wpisu na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej nie powinna przekroczyć 1 200 – 1 500 zł, i będzie spadać w miarę rozwoju bazy firm szkolących. Wpłyne to na rozwój tej branży, w szczególności obejmującej małe i średnie przedsiębiorstwa. Natomiast cena kursu okresowego nie powinna przekroczyć kwoty 600 – 800 zł.

W związku z prowadzeniem egzaminów na licencje pracownika ochrony fizycznej pierwszego oraz drugiego stopnia, z uwagi iż egzaminy nie były odpłatne, ponoszone są przede wszystkim koszty związane wynajęciem strzelnicy oraz sali treningowej i wykorzystaniem amunicji. Na przykładzie Komendy Stołecznej Policji w Warszawie można wskazać, że koszt jednego egzaminu organizowanego dla 180 osób raz na 3 miesiące wynosi ok. 800 zł. Zdawalność egzaminu wynosi ok. 30%, a kandydaci mogą przystępować wielokrotnie do egzaminów, co zwiększa koszty ich organizacji. Dodatkowo Policja obowiązana była do druku oraz wydawania legitymacji licencyjnych oraz ich duplikatów.

Wzmocnienie kontroli i sprawowanie nadzoru nad sektorem security spowoduje konieczność wzmocnienia struktury etatowej komórek organizacyjnych, do których kompetencji należy kontrola i nadzór nad przedsiębiorcami. Na przykładzie Departamentu Zezwoleń i Koncesji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, można wskazać, że stan etatowy Departamentu powinien wzrosnąć o 5 – 6 etatów ze średnim wskaźnikiem wynagrodzenia 2,2. Jednakże nie oznacza to konieczności zatrudnienia w skali całego ministerstwa nowych urzędników. Koniecznym jest przegląd zadań i etatów w innych komórkach organizacyjnych, mający na celu wzmocnienie etatowe tej komórki w ramach przesunięć wewnątrz MSW. Analogicznie sprawa powinna zostać rozwiązana w pozostałych jednostkach sektora finansów publicznych. Wydatki ponoszone w Departamencie Zezwoleń i Koncesji MSW z tytułu delegacji związanych z prowadzeniem kontroli wynoszą ok. 60 tys. zł. rocznie, wobec konieczności wzmocnienia kontroli przewiduje się ich wzrost o ok. 40 tys. zł.

Udzielanie pomocy organowi koncesyjnemu przez podmioty zobowiązane nie spowoduje skutków finansowych. Przekazywanie informacji, w tym przesyłanie dokumentów (drogą elektroniczną), będzie realizowane przez wskazane organy, instytucje w ramach zadań regulaminowych. W praktyce ma to już miejsce, przy czym organ koncesyjny powołuje się na posiadane uprawnienia kontrolne. Projektowany zapis usprawni prowadzone postępowania administracyjne poprzez wskazanie podstawy prawnej kierowanej prośby o pomoc.

1) Deregulacja dostępu do wykonywania przewozu drogowego osób taksówką

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Zaświadczenie lekarskie	Brak zmian	
Oświadczenie o niekaralności za przestępstwa umyślne przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, mieniu, wiarygodności dokumentów lub środowisku oraz przeciwko życiu i zdrowiu oraz przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	Brak zmian	
Dokument poświadczający dopuszczenie pojazdu do ruchu drogowego jako taksówki.	Brak zmian	
Świadectwo legalizacji urządzenia kontrolno-pomiarowego	Brak zmian	
Ukończenie 28-godzinnego szkolenia	Likwidacja obowiązku w gminach liczących nie więcej niż 100 tys.	Możliwa oszczędność kosztów kursu (aktualnie znajduje się on w przedziale 220 – 300 zł)

	mieszkańców. W przypadku gmin liczących powyżej 100 tys. mieszkańców – pozostawienie w gestii samorządu gminnego decyzji o konieczności wprowadzenia wymogu obowiązkowego szkolenia. Wprowadzenie limitu czasu (20 godzin) oraz maksymalnych łącznych kosztów szkolenia i egzaminu w wysokości ok. 750 zł⁴⁸	
Obowiązek wniesienia opłaty administracyjnej (259,37 zł) oraz zdanie egzaminu.	Likwidacja obowiązku w gminach liczących nie więcej niż 100 tys. mieszkańców. W przypadku gmin liczących powyżej 100 tys. mieszkańców - pozostawienie w gestii samorządu gminnego decyzji o konieczności wprowadzenia obowiązkowego egzaminu.	Możliwy wzrost prawdopodobieństwa uzyskania licencji.
Wniesienie opłaty administracyjnej za udzielenie licencji.	Likwidacja obowiązku w gminach liczących nie więcej niż 100 tys. mieszkańców. W przypadku gmin liczących powyżej 100 tys. mieszkańców - pozostawienie w gestii samorządu gminnego decyzji o konieczności wprowadzenia licencji.	

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej według stanu na dzień 31.12.2011 r. udzielonych zostało ok. 62 tys. licencji na przewóz osób taksówką. W stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek liczby licencji o ok. 1 tys. (według stanu na dzień 31.12.2010 r. udzielonych było ok. 63 tys. licencji).

⁴⁸ Maksymalny koszt szkolenia i egzaminowania określony w art. 15 projektu opiniowanej ustawy.

Zgodnie z szacunkami dokonanyymi przez Ministerstwo Sprawiedliwości, w 16 miastach wojewódzkich licencję taksówkarza posiada ok. 35,5 tys. osób.

W chwili obecnej nie jest możliwe oszacowanie zmian w liczbie udzielonych licencji po zmianach stanu prawnego związanego z ograniczeniem przewozu osób, dokonanych w ustawie o zmianie ustawy o transporcie drogowym z dnia 11 maja 2012 r. (Dz. U. Nr 2012, poz. 661), która wchodzi w życie w dniu 29 czerwca br.

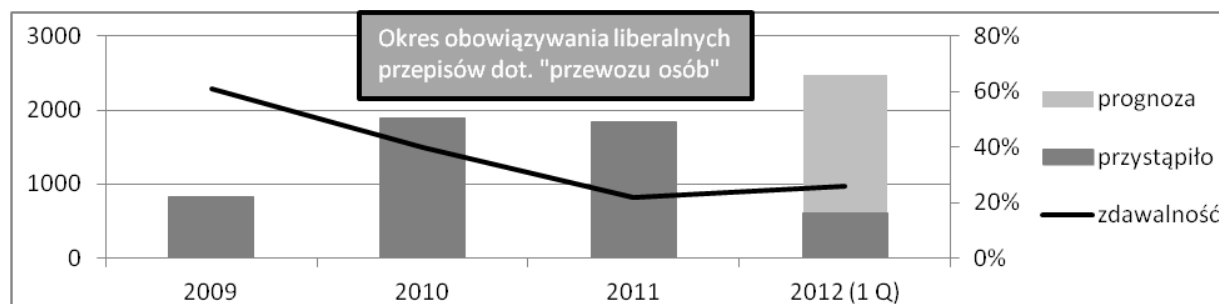
Nie są dostępne dane, które pozwoliłyby na oszacowanie potencjalnego spadku dochodów sektora finansów publicznych w związku z odstąpieniem od obligatoryjnego wymogu przeprowadzania egzaminu. Zgodnie z nowymi regulacjami, decyzja o wprowadzeniu bądź odstąpieniu od wymogu przeprowadzania egzaminu będzie należała do właściwych organów samorządu poszczególnych gmin, wobec czego nie istnieje obecnie możliwość przewidywania, jakie decyzje zostaną podjęte w tym zakresie przez poszczególne gminy. Dlatego też nie jest możliwe oszacowanie potencjalnego spadku dochodów sektora finansów publicznych, w tym przypadku jednostek samorządu terytorialnego, w związku z możliwością odstąpienia od obligatoryjnego wymogu przeprowadzenia egzaminu dla taksówkarzy.

Z uwagi na dalece idącą heterogeniczność rynku (zróżnicowanie popytu w poszczególnych miastach) do oceny wpływu zmian na rynek pracy przyjmujemy metodę *case studies*. W tym kontekście warto zauważyć, że zmiany zapisów ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. – Prawo przewozowe w zakresie wprowadzającym, a następnie likwidującym konkurujące z taksówkami „przewozy osobowe”, stworzyło unikalną możliwość szacunku rzeczywistej liczby osób zainteresowanych wykonywaniem zawodu taksówkarza (oraz wpływu obecnych regulacji na zmniejszenie podaży usług), poprzez analizę zmian liczby osób przystępujących do egzaminu przed i po nowelizacji⁵⁰. Wyraźnie widoczne są zgodne z postulatami teorii ekonomii tendencje: spadek zainteresowania uzyskaniem licencji w okresie liberalnych regulacji „transportu osób” oraz wzrost zainteresowania egzaminami wraz z jego likwidacją (prognoza opiera się na założeniu o jego niezmiennym poziomie w pozostałych kwartałach). Symptomatyczny jest również obserwowany w latach 2010 – 2011 znaczny spadek zdawalności egzaminów, uprawiający hipotezę o intencjonalnym ograniczeniu konkurencji na rynku przewozów osób taksówką. Zgromadzone dane pozwalają postawić tezę, że gdyby postulowane zmiany

⁵⁰ W oparciu o dane uzyskane w Biurze Działalności Gospodarczej i Zezwoleń Urzędu m.st. Warszawy.

obowiązywały od stycznia 2012 r., liczba usługodawców na warszawskim rynku zwiększyłaby się o ponad 2 400 osób (wobec ok. 650 osób przy obecnym stanie prawnym)⁵¹.

Liczba osób przystępujących do egzaminu w Warszawie oraz jego zdawalność

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości.

Oszacowano możliwą skalę spadku dochodów miasta stołecznego Warszawy w związku z proponowanym odstępniem od obligatoryjnego wymogu przeprowadzenia egzaminu na podstawie danych z budżetu miasta na 2012 r. Wpływy z tytułu opłat za egzaminy przyjęto na poziomie 320 tys. zł, podczas gdy na wypłaty dla egzaminatorów prowadzących egzaminy dla taksówkarzy przewidziano kwotę 76,2 tys. zł. Oznacza to, że z tytułu organizacji egzaminu przewidywana jest nadwyżka finansowa w wysokości 243,8 tys. zł. Liczba licencji wydanych w Warszawie stanowi ok. 15% łącznej liczby licencji udzielonych w całym kraju, jednak szacowanie na tej podstawie potencjalnego spadku dochodów sektora finansów publicznych w związku z odstępniem od obligatoryjnego wymogu przeprowadzenia egzaminu może być obciążone dużym błędem z tego powodu, że Warszawa jako największa metropolia w Polsce nie jest reprezentatywna dla całego kraju.

- m) Deregulacja dostępu do zawodu przewodnika turystycznego miejskiego, terenowego i górskiego oraz pilota wycieczek

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne

⁵¹ Poczyniono tu logiczne założenie, że największą barierą w uzyskaniu licencji taksówkarza jest wymóg zdania egzaminu. Za jego prawdziwością przemawia znaczne zróżnicowanie zdawalności egzaminów w poszczególnych miastach (w 2011 r. wyniosła ona w Warszawie – 22%, podczas gdy w Szczecinie 85%), oraz fakt, że pozostałe ograniczenia nie zniechęciły 617 osób przystępujących do egzaminu w Warszawie w pierwszym kwartale 2012 roku.

Pełnoletniość		
Wykształcenie średnie		
Zaświadczenie o stanie zdrowia umożliwiającym wykonywanie zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek	Zniesienie obowiązku*	Likwidacja wymogu uzyskania zaświadczenia
Niekaralność za przestępstwa umyślne lub inne popełnione w związku z wykonywaniem zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek		
Odbycie szkolenia teoretycznego i praktycznego	Zniesienie obowiązku*	Oszczędność ok. 1500 - 1800 zł, likwidacja wymogu ok. półrocznego kursu
Wnieсение opłaty 240 zł i zdanie egzaminu	Zniesienie obowiązku*	Oszczędność 240 zł.

* nie dotyczy przewodników turystycznych górskich⁵²

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Według szacunków Ministerstwa Sportu i Turystyki obecnie w Polsce prawo do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego miejskiego posiada 6 289 osób, przewodnika turystycznego terenowego 8 063 osób, a przewodnika turystycznego górskiego 5 714 osób. Zawód pilota wycieczek wykonuje 43 889 osób⁵³. Aktualnie uprawnienia przewodnickie są wymagane w dziesięciu miastach: Gdańsk, Gdynia, Sopot (łącznie), Katowice z Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym (łącznie), Kraków, Lublin, Łódź, Poznań, Szczecin, Toruń, Warszawa, Wrocław⁵⁴.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi przez Najwyższą Izbę Kontroli w trakcie kontroli realizacji zadań wynikających z ustawy o usługach turystycznych²⁶ w okresie od początku 2006 r. do końca I półrocza 2009 r. w sześciu województwach objętych kontrolą (tj. mazowieckim, małopolskim, śląskim, dolnośląskim, pomorskim i wielkopolskim) do egzaminów na przewodnika turystycznego przystąpiły ogółem 3 172 osoby, a zdało 1 888 osób (59,5%). NIK stwierdziła jednak znaczne zróżnicowanie odsetka osób zdających egzaminy pomiędzy poszczególnymi województwami: od 45% w woj. małopolskim do 83% w woj. śląskim.

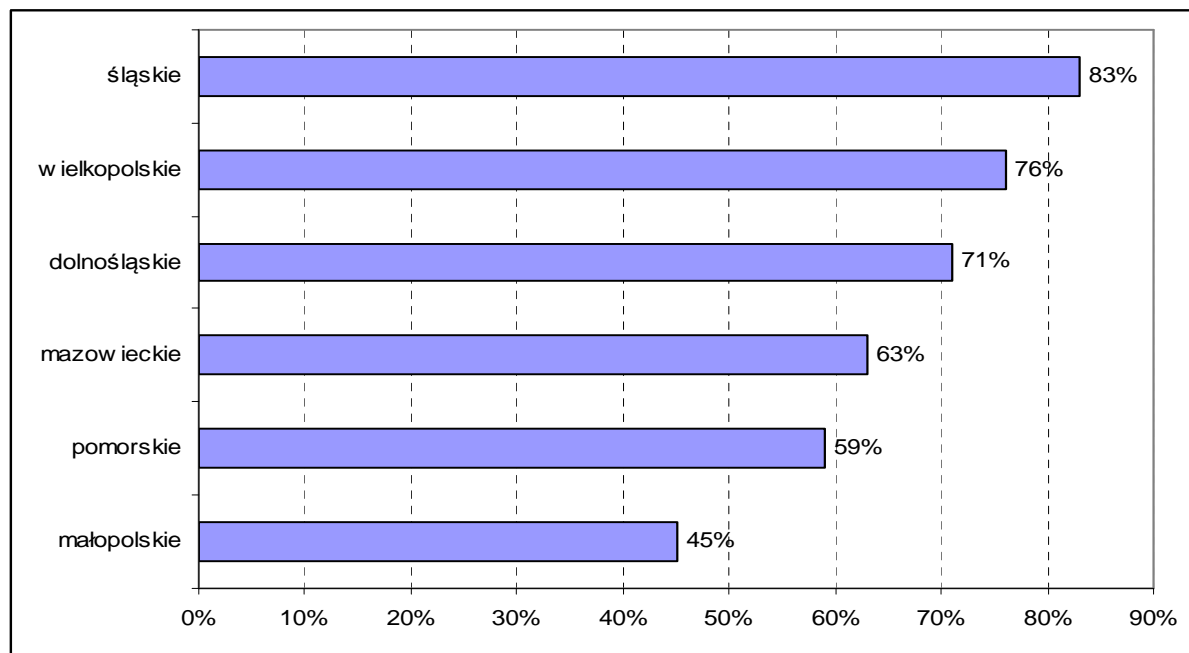
⁵² Przewodnik górski międzynarodowy będzie oparty jedynie o międzynarodowy, uznawany w Polsce certyfikat UIAGM (obecnie w Polsce zawód ten wykonuje 21 osób).

⁵³ Stan na 31 września 2011 r.

⁵⁴ Rozporządzenie ministra gospodarki i pracy z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek.

²⁶ „Informacja o wynikach kontroli realizacji zadań wynikających z ustawy o usługach turystycznych przez marszałków województw, które przygotowują się do turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012”, Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Gdańsku, styczeń 2010 r., http://www.nik.gov.pl/kontrola/wyniki-kontroli-nik/pobierz.px_remote_lgd_p_09_130_201002151228101266233290_01,typ,kk.pdf.

Wykres. Odsetek osób, które zdały egzamin na przewodnika turystycznego w okresie 2006 – I półrocze 2009 r.

Źródło: „Informacja o realizacji zadań wynikających z ustawy o usługach turystycznych...”, NIK.

Informacje uzyskane przez Ministerstwo Sprawiedliwości w urzędach marszałkowskich wskazują na utrzymywanie się zróżnicowania odsetka zdawalności egzaminów na przewodnika turystycznego, co zostało przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela. Liczba osób, które przystąpiły i zdały egzamin na przewodnika turystycznego w 2011 r.

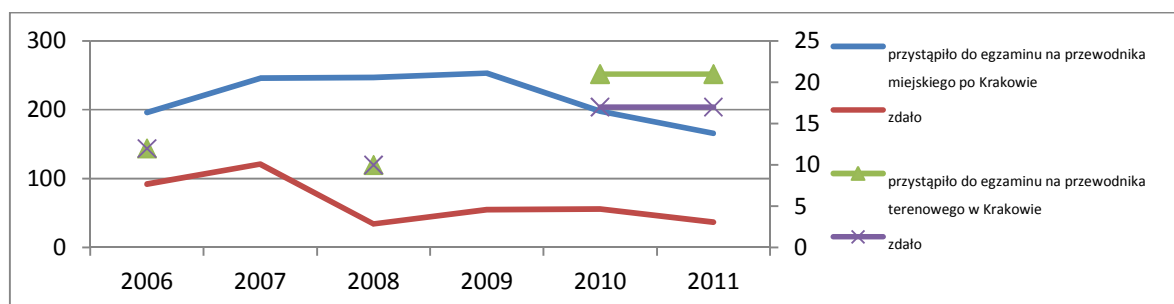
	Przystąpiło	Zdało	Zdawalność
Katowice	21	18	85,7%
Lublin	28	23	82,1%
Warszawa	286	199	69,6%
Trójmiasto*	73	49	67,1%
Toruń	43	28	65,1%
Poznań	61	36	59,0%
Szczecin	75	41	54,7%
Wrocław	62	32	51,6%
Kraków	166	37	22,3%
Łódź	29	5	17,0%

*dane za lata 2010 – 2011

Źródło: urzędy marszałkowskie.

Do egzaminów na przewodnika turystycznego przystąpiły w latach 2006-2009 ogółem 3172 osoby a zdało 1888 osób (60%), pilota wycieczek – odpowiednio – 9155 i 6560 (72%) i ze znajomości języka obcego – odpowiednio – 839 i 621 (74%) wg danych raportu NIK ze stycznia 2010 r. obejmującego kontrolę nadawania, zawieszanie, przywracanie i cofanie uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek w sześciu województwach: mazowieckim, małopolskim, śląskim, dolnośląskim, pomorskim i wielkopolskim. Przystępujący do egzaminów ponosili opłatę egzaminacyjną w wysokości 120 zł. W latach 2006 – 2009 (I półrocze) do 3 urzędów marszałkowskich wpłynęło łącznie 20 skarg na działalność przewodników turystycznych i pilotów wycieczek.

Z uwagi na znaczną heterogeniczność rynku (zróżnicowanie sytuacji w poszczególnych miastach) do oceny wpływu proponowanych zmian na rynek pracy przyjmujemy metodę *case studies*. Według danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego licencję przewodnika turystycznego miejskiego po Krakowie posiada ok. 1200 osób. Liczbę osób przystępujących do egzaminu oraz tych, które uzyskały licencję przewodnika przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości.

Jego analiza nie pozostawia wątpliwości, że o ile dostęp do zawodu przewodnika terenowego (w województwie małopolskim) nie jest ograniczany, o tyle w przypadku przewodników miejskich (lewa oś) po Krakowie obowiązkowy egzamin stanowi istotną barierę dla osób pragnących wejść na rynek. Należy jednak podkreślić, że analiza wpływu proponowanych rozwiązań na rynek pracy zawężona do osób nieskutecznie podchodzących do egzaminu, jest dalece zaniżona. Na uwagę zasługuje przede wszystkim zainteresowanie absolwentów kierunku

turystyka i rekreacja⁵⁵ (historia sztuki itp.) stałym lub czasowym wykonywaniem zawodu (w przypadku sezonowego wykonywania zawodu ograniczenia w postaci czasu oraz kosztów kursu prawdopodobnie zniechęciły większość chętnych). Można więc przyjąć, że zainteresowanie to przełoży się na stworzenie nowych, kreujących miejsca pracy modeli biznesowych, znacząco różniących się od stosowanych obecnie przez większość przewodników.

Informacje dotyczące kosztów kontroli osób wykonujących zadania przewodnika turystycznego miejskiego i terenowego oraz pilotów wycieczek, jak również podmiotów szkolących osoby zamierzające wykonywać te zawody, są trudno dostępne. Kontrola przeprowadzona przez Najwyższą Izbę Kontroli w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o usługach turystycznych w okresie od początku 2006 r. do końca I półrocza 2009 r. w sześciu województwach (mazowieckim, małopolskim, śląskim, dolnośląskim, pomorskim i wielkopolskim) wykazała, iż w czterech spośród tych województw marszałkowie w ogóle lub nie w pełni wywiązali się z obowiązku przeprowadzania okresowych kontroli wykonywania zadań przez przewodników turystycznych i pilotów wycieczek. W wyniku tej samej kontroli stwierdzono także, że marszałkowie 4 województw (dolnośląskiego, małopolskiego, pomorskiego i śląskiego) w ogóle lub nie w pełni wywiązywali się z obowiązku przeprowadzania okresowych kontroli organizatorów szkoleń.

Dane o liczbie kontroli przewodników turystycznych i pilotów wycieczek przeprowadzonych w poszczególnych województwach zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	Kontrole w 2006 r.		Kontrole w 2007 r.		Kontrole w 2008 r.		Kontrole w I półroczu 2009 r.	
	przewodników turystycznych	pilotów wycieczek	przewodników turystycznych	pilotów wycieczek	przewodników turystycznych	pilotów wycieczek	przewodników turystycznych	pilotów wycieczek
dolnośląskie	127	0	82	0	30	0	0	0
małopolskie	2	0	4	14	4	9	1	15
mazowieckie	2	0	0	0	0	0	0	0

⁵⁵ Obecnie w Krakowie na tym kierunku można studiować na 11 uczelniach publicznych i prywatnych. Liczbę studentów tego kierunku w skali kraju można szacować na podstawie publikowanej przez GUS liczby studentów w układzie klasyfikacji edukacji ISCED 1997 podgrupy usługi dla ludności utrzymującej się w ostatnich latach na poziomie 66 000.

pomorskie	35	1	60	0	11	0	0	0
śląskie	10	10	7	7	7	7	1	1
wielkopolskie	0	0	4	0	22	1	11	0
Razem	176	11	157	21	74	17	13	16

- n) Deregulacja dostępu do zawodu instruktora sportu oraz trenerów klasy I, II oraz mistrzowskiej

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Instruktor sportu: - wykształcenie wyższe na kierunku wychowanie fizyczne ze specjalizacją instruktorską w danym sporcie lub kierunek sport ze specjalizacją trenerską w danym sporcie w wymiarze co najmniej 250 godzin lub - co najmniej średnie wykształcenie oraz ukończenie specjalistycznego kursu instruktorów w danym sporcie i zdanie egzaminu końcowego (kurs powinien trwać co najmniej 250 godzin).	Do wykonywania tego zawodu wystarczy pełnoletniość oraz wykształcenie średnie. Wprowadzona zostaje niekaralność za przestępstwo umyślne związane ze współzawodnictwem organizowanym przez Polski Związek Sportowy, posiadanie wiedzy w zakresie działalności instruktorskiej (niesprawdzanej formalnie).	Praktycznie całkowita dereglamentacja dostępu do zawodu.
Trener klasy mistrzowskiej: - ukończone 18 lat, - wykształcenie wyższe, - udokumentowany dorobek w pracy szkoleniowej, - zaświadczenie o niekaralności za przestępstwa umyślne popełnione w związku ze współzawodnictwem organizowanym przez Polski Związek Sportowy, - posiadanie co najmniej dwuletni staż pracy trenerskiej ze stopniem trenera klasy pierwszej, - konieczne jest odbycie specjalistycznego kursu na stopień trenera klasy mistrzowskiej oraz pozytywny wynik z egzaminu końcowego.	Do wykonywania tego zawodu wystarczy pełnoletniość oraz wykształcenie średnie. Wprowadzona niekaralność za przestępstwo umyślne związane ze współzawodnictwem organizowanym przez Polski Związek Sportowy oraz posiadanie wiedzy w zakresie działalności instruktorskiej (niesprawdzanej formalnie).	Praktycznie całkowita dereglamentacja dostępu do zawodu.

Trener klasy II: - studia wyższe w ramach kształcenia umożliwiającego uzyskanie specjalistycznej wiedzy i umiejętności trenerskich, - zaświadczenie o niekaralności za przestępstwa umyślne popełnione w związku ze współzawodnictwem organizowanym przez Polski Związek Sportowy, - posiadanie, przez okres co najmniej 2 lat, tytułu instruktora sportu ze specjalizacją w danym sporcie i ukończenie studiów podyplomowych w zakresie kształcenia umożliwiającym uzyskanie specjalistycznej wiedzy i umiejętności trenerskich lub posiadanie, przez okres co najmniej 2 lat, tytułu instruktora sportu ze specjalizacją w danym sporcie, posiadanie co najmniej świadectwa dojrzałości oraz ukończenie specjalistycznego kursu na stopień trenera klasy drugiej i zdanie egzaminu końcowego.	Uchyła się stopnie trenerskie i wymagane do uzyskania ich kursy i staż pracy. Do wykonywania tego zawodu wystarczy pełnoletniość, wykształcenie średnie i niekaralność za przestępstwo umyślne związane ze współzawodnictwem organizowanym przez Polski Związek Sportowy oraz posiadanie wiedzy w zakresie działalności trenerskiej (niesprawdzanej formalnie).	Praktycznie całkowita dereglamentacja dostępu do zawodu.
Trener klasy I: - ukończone 18 lat, - wykształcenie co najmniej średnie, - udokumentowany dorobek w pracy szkoleniowej, - zaświadczenie o niekaralności za przestępstwa umyślne popełnione w związku ze współzawodnictwem organizowanym przez Polski Związek Sportowy, - posiadanie co najmniej trzyletniego stażu pracy trenerskiej ze stopniem trenera klasy drugiej, - konieczne jest odbycie specjalistycznego kursu na stopień trenera klasy pierwszej oraz pozytywny wynik z egzaminu końcowego.	Uchyła się stopnie trenerskie i wymagane do uzyskania ich kursy i staż pracy. Do wykonywania tego zawodu wystarczy pełnoletniość, wykształcenie średnie i niekaralność za przestępstwo umyślne związane ze współzawodnictwem organizowanym przez polski związek sportowy oraz posiadanie wiedzy w zakresie działalności trenerskiej (niesprawdzanej formalnie).	Praktycznie całkowita dereglamentacja dostępu do zawodu.

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Zgodnie z informacjami Ministerstwa Sportu i Turystyki na terenie Polski 62 194 osoby są uprawnione do wykonywania zawodu instruktora sportu, 18 979 osób do wykonywania zawodu trenera II klasy, 2 971 osób do wykonywania zawodu trenera I klasy, a 506 osób do wykonywania zawodu trenera klasy mistrzowskiej (dane na 1.01.2011 r.).

W opinii Ministerstwa Sportu i Turystyki, nie jest możliwe podanie dokładnych kwot, jakie generują zadania w zakresie kształcenia i doskonalenia kadr kultury fizycznej. Działania te (opiniowanie kursów, uznawanie kwalifikacji, wydawanie dyplomów potwierdzających posiadanie uprawnień zawodowych etc.) są uzależnione od liczby wniosków, jakie wpłyną od organizatorów kursów, absolwentów i osób prywatnych chcących uzyskać lub uznać kwalifikacje zawodowe w zakresie sportu na terenie RP. Możliwe jest podanie tylko kwoty środków zaplanowanych bezpośrednio na te działania w budżecie Ministerstwa Sportu i Turystyki na 2012 r., która wynosi ok. 370 tys. zł. Kwota ta nie obejmuje jednak wydatków zaplanowanych na działania pośrednio związane z tym tematem, kosztów związanych z zatrudnieniem pracowników resortu (łącznie 8 osób) do realizacji tych zadań ani kosztów działań logistycznych i czynności administracyjnych.

Należy przyjąć, że proponowane zmiany doprowadzą do wzrostu zainteresowania wykonywaniem zawodów związanych z trenowaniem sportowców wyczynowych.

- o) Deregulacja dostępu do zawodu dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika informacji naukowej

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Wykształcenie wyższe	Bez zmian	
Zależnie od stanowiska: od 0 do 10 lat doświadczenia zawodowego	Likwidacja obowiązku	Ułatwienie wejścia do zawodu młodych absolwentów, zwiększenie możliwości przekwalifikowania się na zawód bibliotekarza.
Egzamin wymagany – kandydaci dopuszczeni po ocenie ich dorobku naukowego przez komisję kwalifikacyjną	Likwidacja obowiązku	Ułatwienie wejścia do zawodu

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego na dzień 31 grudnia 2011 r. uczelnie publiczne i niepubliczne wykazały łącznie 362 etaty dyplomowanych bibliotekarzy oraz dyplomowanych pracowników dokumentacji i informacji

naukowej, z tego 334 pełnozatrudnionych oraz 28 niepełnozatrudnionych – w przeliczeniu na pełne etaty.

Informacje o liczbie osób, które w latach 2006 – 2011 przystępowały do postępowania kwalifikacyjnego oraz o liczbie osób, które uzyskały uprawnienia dyplomowanego bibliotekarza oraz dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej, zostały zamieszczone w tabeli poniżej.

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Razem
Liczba kandydatów	26	26	24	31	41	30	178
Liczba osób, które nabyły uprawnienia	15	16	19	28	34	17	129

Na funkcjonowanie Komisji Egzaminacyjnej w 2012 r. przewidziano kwotę 28 000 zł, w tym:

12 000 zł na delegacje członków Komisji,

14 000 zł na wynagrodzenia dla członków Komisji (za opracowanie recenzji),

2 000 zł na zadania wynikające z potrzeb własnych Komisji.

Kwota za przygotowanie jednej recenzji dorobku kandydata od 2007 r. wynosi 250 zł. Zgodnie z przepisem § 8 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 21 sierpnia 2006 r. w sprawie kandydatów na dyplomowanego bibliotekarza oraz dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej (Dz. U. Nr 155, poz. 1112) do oceny dorobku naukowego i zawodowego kandydata przewodniczący komisji powołuje dwóch recenzentów spośród członków komisji.

Zniesienie obowiązku posiadania doświadczenia zawodowego może ułatwić wejście do zawodu młodym absolwentom, a likwidacja egzaminu otworzy dostęp do zawodu.

Nie należy jednak oczekiwać, że zmiana wywrze zauważalny wpływ na sytuację na rynku pracy z uwagi na niewielką liczebność deregulowanej grupy zawodowej oraz relatywnie sztywną podaż pracy w zawodzie.

p) Pośrednia deregulacja dostępu do zawodów związanych z żeglugą śródlądową

Zakres proponowanych zmian

Dotychczasowe wymagania	Postulowane zmiany	Korzyść dla osoby chcącej uzyskać dostęp do wykonywania zawodu i inne korzyści społeczne
Mechanik statkowy żeglugi śródlądowej: - 36-miesięczna praktyka, - egzamin przeprowadzany przez komisję państwową.	Umożliwienie skrócenia okresu praktyki w rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej do maksymalnie 30 miesięcy do uzyskania patentu, zaś do 18 miesięcy do uzyskania świadectwa.	Możliwość przyspieszenia wejścia do zawodu rozporządzeniem MTBiGM.
Przewoźnik żeglugi śródlądowej: - 12-miesięczna praktyka zawodowa, - egzamin przeprowadzany przez komisję państwową.	Umożliwienie skrócenia okresu praktyki w rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej do maksymalnie 30 miesięcy do uzyskania patentu, zaś do 18 miesięcy do uzyskania świadectwa.	Możliwość przyspieszenia wejścia do zawodu rozporządzeniem MTBiGM.
Stermotorzysta żeglugi śródlądowej: - 12-miesięczna praktyka zawodowa, - egzamin przeprowadzany przez komisję państwową.	Umożliwienie skrócenia okresu praktyki w rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej do maksymalnie 30 miesięcy do uzyskania patentu, zaś do 18 miesięcy do uzyskania świadectwa.	Możliwość przyspieszenia wejścia do zawodu rozporządzeniem MTBiGM.
Szyper żeglugi śródlądowej: - świadectwa bosmana żeglugi śródlądowej lub świadectwo sternika żeglugi śródlądowej, - w przypadku posiadania świadectwa bosmana żeglugi śródlądowej wymagana 12-miesięczna praktyka zawodowa, - w przypadku posiadania świadectwa sternika żeglugi śródlądowej wymagana 6-miesięczna praktyka zawodowa, - egzamin przeprowadzany przez komisję państwową.	Umożliwienie skrócenia okresu praktyki w rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej do maksymalnie 30 miesięcy do uzyskania patentu, zaś do 18 miesięcy do uzyskania świadectwa.	Możliwość przyspieszenia wejścia do zawodu rozporządzeniem MTBiGM.
Marynarz motorzysta żeglugi śródlądowej: - 12-miesięczna praktyka zawodowa, - egzamin przeprowadzany przez komisję państwową.	Umożliwienie skrócenia okresu praktyki w rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej do maksymalnie 30 miesięcy do uzyskania patentu, zaś do 18 miesięcy do uzyskania	Możliwość przyspieszenia wejścia do zawodu rozporządzeniem MTBiGM.

	świadectwa.	
Starszy marynarz żeglugi śródlądowej: - świadectwo żeglarza żeglugi śródlądowej, - 6-miesięczna praktyka zawodowa, - egzamin przeprowadzany przez komisję państwową.	Umożliwienie skrócenia okresu praktyki w rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej do maksymalnie 30 miesięcy do uzyskania patentu, zaś do 18 miesięcy do uzyskania świadectwa.	Możliwość przyspieszenia wejścia do zawodu rozporządzeniem MTBiGM.
Bosman żeglugi śródlądowej: - świadectwo starszego marynarza żeglugi śródlądowej, - 12-miesięczna praktyka zawodowa, - egzamin przeprowadzany przez komisję państwową.	Umożliwienie skrócenia okresu praktyki w rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej do maksymalnie 30 miesięcy do uzyskania patentu, zaś do 18 miesięcy do uzyskania świadectwa.	Możliwość przyspieszenia wejścia do zawodu rozporządzeniem MTBiGM.
Sternik żeglugi śródlądowej: - świadectwo bosmana żeglugi śródlądowej lub świadectwo starszego marynarza żeglugi śródlądowej, - w przypadku posiadania świadectwa bosmana żeglugi śródlądowej wymagana 6-miesięczna praktyka zawodowa, - w przypadku posiadania świadectwa starszego marynarza żeglugi śródlądowej wymagana 12-miesięczna praktyka zawodowa, - egzamin przeprowadzany przez komisję państwową.	Umożliwienie skrócenia okresu praktyki w rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej do maksymalnie 30 miesięcy do uzyskania patentu, zaś do 18 miesięcy do uzyskania świadectwa.	Możliwość przyspieszenia wejścia do zawodu rozporządzeniem MTBiGM.

Wpływ proponowanych zmian na rynek pracy

Obecnie na terenie Polski zawód mechanika statkowego żeglugi śródlądowej ok. 1 200 osób, przewoźnika żeglugi śródlądowej 1 000 osób, sternotorzysty żeglugi śródlądowej ok. 7 000 osób, szypra żeglugi śródlądowej ok. 20 osób, marynarza motorzysty żeglugi śródlądowej ok. 5 osób, starszego marynarza żeglugi śródlądowej ok. 2000 osób, bosmana żeglugi śródlądowej ok. 1 000 osób, a sternika żeglugi śródlądowej ok. 800 osób⁵⁷.

Należy jednak podkreślić, że proponowany projekt nie poszerza dostępu do żadnego z wymienionych zawodów, a jedynie umożliwia ich deregulację aktem prawnym niższego rzędu, jakim jest rozporządzenie ministra właściwego. Informacje na temat rezultatów deregulacji znajdują się w ocenie skutków regulacji odpowiednich aktów wykonawczych Ministra Transportu,

⁵⁷ Szacunki Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej.

Budownictwa i Gospodarki Morskiej, które zostaną przedstawione Radzie Ministrów łącznie z projektem opiniowanej ustawy.

5.3. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

W ramach wniosków płynących z bogatej literatury empirycznej poświęconej skutkom ograniczania dostępu do określonych zawodów można stwierdzić, że wejście w życie opiniowanego projektu wpłynie na gospodarkę poprzez:

- spadek cen usług świadczonych przez przedstawicieli zawodów objętych deregulacją,
- wzrost dostępności usług pomiędzy przedsiębiorcami i konsumentami, którego beneficjentami staną się finalni konsumenci,
- spadek cen i wzrost dostępności usług pomiędzy przedsiębiorcami wpłynie korzystnie na spadek kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, w tym na sytuację producentów dóbr/usług finalnych, dystrybutorów i konsumentów.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że koszty usług świadczonych przez przedstawicieli deregulowanych zawodów stanowią koszty stałe działalności przedsiębiorstw, a więc ich redukcja będzie relatywnie bardziej istotna dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Z uwagi na znaczną heterogeniczność podmiotów, na które oddziałuje ustawa, zdecydowano się analizować ich wpływ na funkcjonowanie sektora prywatnego (i publicznego w przypadku rynków usług „government to business”), analogicznie jak w przypadku punktu 4.3. Oceny Skutków Regulacji.

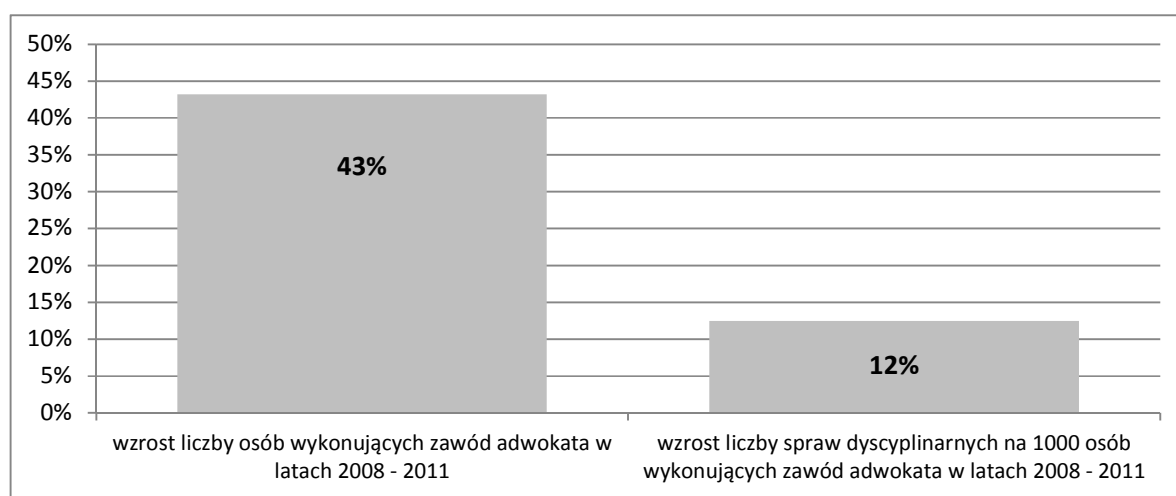
a) Deregulacja dostępu do zawodu adwokata i radcy prawnego

Zgodnie z teorią ekonomii i badaniami empirycznymi⁵⁸ oraz pozytywnymi doświadczeniami dotychczasowej deregulacji dostępu do zawodu profesjonalnego zastępcy procesowego należy oczekiwać spadku cen, a w konsekwencji ułatwienia dostępu obywateli do usług prawnych. Nie bez znaczenia wydaje się też wpływ presji konkurencyjnej oraz zwiększonej specjalizacji na wachlarz usług dostępnych na rynku.

⁵⁸ F. H. Stephen, C. Burns, *Liberalization of Legal Services*, Institute for Law Economy and Global Governance, 2007.

Zasadnym jest odniesienie się do problemu ewentualnego pogorszenia jakości oferowanych usług prawnych w wyniku przeprowadzenia deregulacji. Należy podkreślić, że zastrzeżenia takie towarzyszyły wszystkim projektom zmierzającym do otwarcia zawodów prawniczych, ale dane statystyczne nie potwierdzają słuszności pojawiających się obaw. W ciągu ostatnich pięciu lat nastąpiło znaczące zwiększenie liczby adwokatów i radców prawnych w Polsce, lecz nie zanotowano porównywalnego wzrostu liczby postępowań dyscyplinarnych na 1000 osób wykonujących zawód.

Zmiany liczby osób wykonujących zawód adwokata oraz liczby spraw dyscyplinarnych na 1 000 adwokatów w latach 2008 – 2011

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości

b) Deregulacja dostępu do zawodu notariusza

Podobnie, jak na wielu innych rynkach regulowanych, także na rynku usług notarialnych państwo zdecydowało się na interwencję w postaci ustalenia cen maksymalnych. Określa je Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (Dz. U. 2004 r. Nr 148, poz. 1564, z późn. zm.). W praktyce z uwagi na ograniczoną konkurencję na rynku usług notarialnych, przy stale zwiększającym się na nie popycie, opłaty pobierane przez notariuszy często nie różnią się od taks maksymalnych określonych powołanym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości⁵⁹.

⁵⁹ Na swoich stronach internetowych kancelarie notarialne powołują rozporządzenie wprost jako cennik. Dzieje się tak zarówno w mniejszych miastach, np. Rzeszowie <http://notariusz-rzeszow.com/taksanotarialna>, ale także w

Zasadnym jest przypuszczenie, iż w razie rozpoczęcia działalności w ramach powołania notariusza na trzy lata dojdzie do obniżenia opłat pobieranych za czynności notarialne poprzez częstsze korzystanie ze stawek niższych, niż maksymalne. W stosunkowo krótkim okresie działalność na własny rachunek i odpowiedzialność będzie mogła bowiem (po powołaniu przez Ministra Sprawiedliwości) podjąć znaczna liczba osób, które zdały egzamin notarialny.

c) Deregulacja dostępu do zawodu komornika

Sprawne postępowanie egzekucyjne odgrywa szczególną rolę dla zapewnienia bezpieczeństwa i płynności obrotu gospodarczego. Międzynarodowe badania porównawcze prowadzone przez Bank Światowy wskazują, że przewlekłość egzekucji zobowiązań jest istotną barierą dla aktywności gospodarczej⁶⁰. Można ją także postrzegać jako przejaw zawodności państwa podczas realizacji jednej z jego kluczowych funkcji: zapewnienia egzekwowalnych ram prawnych dla aktywności obywateli. Egzekucja komornicza jest finalnym ogniwem tego procesu. Jednym z elementów wpływających na skuteczność takiej egzekucji, a co za tym idzie na sprawność całego wymiaru sprawiedliwości, jest odpowiednia liczba komorników oraz panująca między nimi konkurencja. Według Międzynarodowej Unii Komorników w krajach silnie rozwiniętych, gdzie liczba orzeczeń sądów jest duża oraz długie są tradycje funkcjonowania egzekucji, jeden komornik powinien przypadać na 25 tys. mieszkańców. Tymczasem w Polsce pod koniec lat 90-tych XX w. jeden komornik sądowy przypadał na około 65 tys. mieszkańców. Dla porównania, we Francji jeden komornik przypadał na 16,7 tys. obywateli, w Niemczech – na 20,5 tys., na Litwie – na 29,9 tys., na Węgrzech – na 40,2 tys.

W ostatnich latach wpływ spraw do kancelarii komorniczych istotnie się zwiększył. W 1997 r. wyniósł on 685 328 spraw, w 2001 r. – 1 009 315, w 2005 r. – 1 684 331, w 2007 r. – 1 716 313, a w 2009 r. osiągnął poziom 2 503 442 spraw. Radykalnemu wzrostowi liczby spraw nie towarzyszyło natomiast odpowiednie zwiększenie liczby komorników sądowych, które w analogicznym okresie wyniosło zaledwie 11%⁶¹.

największych miastach, w których konkurencja na rynku jest relatywnie większa (ale jak widać nadal nie wystarczająca dla obniżenia cen), np.: <http://www.kancelaria-notarialna.net/taksa-notarialna.htm>, dostęp w dniu 21.05.2012 r.

⁶⁰ Roczne raporty Doing Business 2004 – 2012.

⁶¹ T. Jaskłowski, 100 komorników rocznie, *Na wokandzie*, Nr 2/2011, s. 25 – 26.

d) Deregulacja dostępu do zawodu syndyka

Zwiększenie liczby osób wykonujących zawód syndyka przyczyni się do wzmożenia konkurencji pomiędzy nimi, co z kolei wpłynie na większą staranność wykonywania przez nich powierzonych im czynności. W rezultacie planowane zmiany mogą przyczynić się do poprawy funkcjonowania postępowań upadłościowych.

e) Deregulacja dostępu do zawodu urzędnika sądowego i prokuratury

Skrócenie stażu urzędniczego do 6 miesięcy spowoduje szybszą stabilizację zawodową osób zatrudnianych w sądach, wiążącą się również z wyższym wynagrodzeniem, co niewątpliwie działać będzie na nie motywująco. Okres ten będzie wystarczający dla zweryfikowania przydatności osoby odbywającej staż do zatrudnienia na stanowisku urzędnika sądowego lub prokuratury.

Konsekwencją skrócenia stażu będzie również możliwość szybszego korzystania w pełnym zakresie z pracy osób zatrudnionych w sądach i prokuraturach. Odbywanie stażu wiąże się bowiem z koniecznością udziału stażystów w comiesięcznych szkoleniach, organizowanych w godzinach pracy, co powoduje konieczność zapewnienia za nich zastępstw. Ponadto skrócenie stażu urzędniczego spowoduje oszczędności finansowe wynikające ze zmniejszenia liczby obowiązkowych szkoleń dla stażystów, a co za tym idzie kosztów ich przeprowadzenia, obejmujących m.in. koszty delegowania na nie (szkolenia często organizowane w jednym sądzie dla stażystów z kilku jednostek) oraz wynagrodzeń wykładowców.

f) Deregulacja dostępu do zawodu pośrednika w obrocie nieruchomościami i zarządcy nieruchomości

Zgodnie z szacunkami, co najmniej połowa transakcji na rynku nieruchomości⁶² (w 2010 r. przeprowadzono 676 139 takich transakcji) przebiega bez udziału licencjonowanego pośrednika. Wskazuje to, że już obecnie istnieje szeroko dostępna alternatywa dla usług realizowanych przez przedstawicieli tego zawodu.

⁶² Szacunki przedstawione w toku konsultacji społecznych niniejszego projektu.

Powyższe fakty wskazują, że istnieje duży potencjał dla usług pośrednictwa oferowanych klientom oraz spadku ich cen w następstwie intensyfikacji walki konkurencyjnej będącej konsekwencją deregulacji dostępu do zawodów pośrednika w obrocie nieruchomościami.

g) Deregulacja dostępu do zawodów z zakresu pośrednictwa pracy

Zwiększenie dostępności usług pośrednictwa pracy może oznaczać dla przedsiębiorców ułatwienia w poszukiwaniu odpowiednio wykwalifikowanych pracowników.

Ponadto uzasadnionym wydaje się założenie, że wzrostowi liczby zainteresowanych wykonywaniem zawodów z zakresu pośrednictwa pracy towarzyszyć będzie obniżenie presji płacowej pracowników zatrudnianych w Powiatowych Urzędach Pracy. Dodatkowo dereglamentacja zawodów oznacza w praktyce stworzenie ich dyrektorom możliwości rekrutacji kadry zgodnie z lokalnymi potrzebami, co może przyczynić się do wzrostu efektywności funkcjonowania tych instytucji.

Dodatkową konsekwencją proponowanych zmian będzie odciążenie jednostek administracji rządowej (na szczeblu województw) odpowiedzialnych obecnie za licencjonowanie osób wykonujących usługi z zakresu pośrednictwa pracy, czego następstwem mogą być oszczędności sektora finansów publicznych.

h) Deregulacja dostępu do zawodu instruktora nauki jazdy i egzaminatora osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem

Prawdopodobnym jest spadek cen usług nauki jazdy w następstwie zwiększenia konkurencji na rynku. Należy jednak zauważyć, że już obecnie na rynku, zwłaszcza w dużych miastach panuje relatywnie wysoki poziom konkurencji.

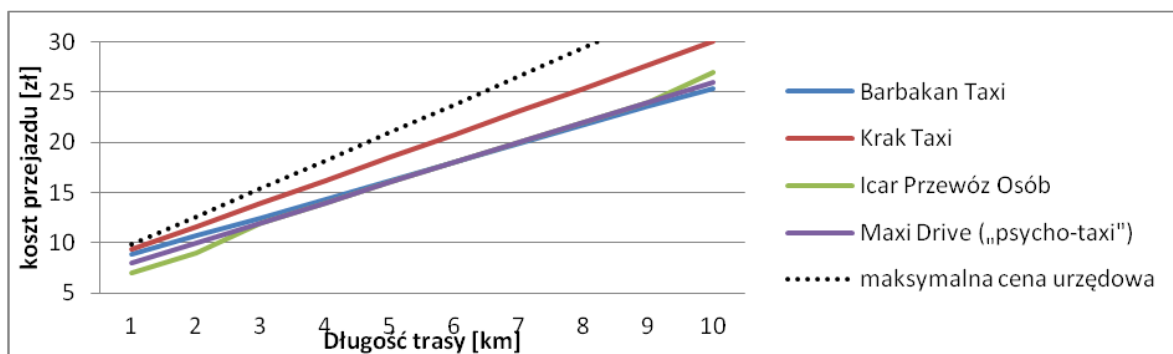
Deregulacja zawodu egzaminatora osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem może obniżyć koszty funkcjonowania Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego poprzez spadek presji płacowej osób wchodzących na rynek w następstwie deregulacji.

i) Deregulacja dostępu do zawodu detektywa

Należy zauważyć, że ceny na rynku usług detektywistycznych są, ze względu na specyfikę branży, zawsze obiektem indywidualnych negocjacji. W niektórych przypadkach, na stronach internetowych firm publikowane są minimalne ceny poszczególnych usług⁶³, pozwalające konsumentom zorientować się w przeciętnych kosztach usługi. Uzasadnionym wydaje się jednak twierdzenie, że istnieje przestrzeń do obniżki, poprzez presję konkurencyjną, cen zwłaszcza popularnych usług niewymagających daleko idącej wiedzy i doświadczenia.

j) Deregulacja dostępu do wykonywania przewozu drogowego osób taksówką

W świetle przytoczonych powyżej danych nie ulega wątpliwości, że jednym z celów reglamentacji dostępu do zawodu taksówkarza jest ograniczenie konkurencji, a przez to uzyskiwanie przez taksówkarzy renty monopolistycznej. Z przytoczonych powodów, także w tym punkcie warto zastosować metodę *case studies*. Analizując ceny przewozów taksówką w Krakowie⁶⁴ – taryfa 1 – na odcinku do 10 km (wykres poniżej) można stwierdzić, że w przypadku odległości do 5 km korzystniejsze warunki oferują przewoźnicy świadczący usługi „przewozu osób”, ale ich przewaga maleje wraz z długością kursu. Nie ulega natomiast wątpliwości, że to walka konkurencyjna z „przewozami osób”, nie zaś maksymalne ceny urzędowe⁶⁵ stanowiła bodziec do obniżania cen przez licencjonowanych taksówkarzy. Liberalizacja dostępu do zawodu taksówkarza ograniczy dalsze podwyżki cen.

⁶³ <http://www.detektyw24.pl/cennik.php>.

⁶⁴ Informacje dotyczące cenników poszczególnych firm zaczerpnięto z ich stron internetowych lub informacji telefonicznej. Cennik przewoźnika Icar Przewóz Osób – dane historyczne sprzed nowelizacji u. p. p.

⁶⁵ Uchwała LXXVI/977/09 Rady Miasta Krakowa z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie stref taryfowych dla taksówek oraz ustalenia cen urzędowych o charakterze maksymalnym za przewozy taksówkami osobowymi na terenie Gminy Miejskiej Kraków.

Brak przesłanek do istotnych obaw o pogorszenie jakości przewozów w wyniku deregulacji zawodu. Świadczy o tym nie tylko pozostawienie pewnych, optymalnych wymogów stawianych kandydatom, ale przede wszystkim będąca wynikiem walki konkurencyjnej popularność „przewozów osób” w latach 2010 – 2011 – pomimo nagłośnionych spektakularnych przypadków nadużyć.

Usunięcie patologicznej sytuacji, w której przedsiębiorczy obywatele wykazują łatwiejszy dostęp do np. zawodu psychoterapeuty, niż taksówkarza oferując usługi przewozu osób pod nazwą „mobilnych gabinetów psychoterapii”⁶⁶. Deregulacja wyeliminuje tego typu przypadki, budując poczucie praworządności i zaufania do prawodawcy tak istotne, szczególnie w obszarze obrotu gospodarczego i przedsiębiorczości.

- k) Deregulacja dostępu do zawodu przewodnika turystycznego miejskiego, terenowego i górskiego oraz pilota wycieczek

Z przytoczonych powyżej danych dotyczących zdawalności egzaminów wynika, że jednym z celów regulacji dostępu do zawodu przewodnika turystycznego jest ograniczenie konkurencji, a przez to uzyskiwanie przez osoby dotychczas wykonujące ten zawód renty monopolistycznej. Prowadzi to do wniosku, że otwarcie dostępu do zawodu spowoduje wyraźny spadek kosztów ponoszonych przez konsumentów. Podobnie jak w poprzednim punkcie, ocenę skali tego zjawiska ułatwi zastosowanie metody case studies. Analizując ceny usług przewodników turystycznych w Krakowie należy zwrócić uwagę na zróżnicowanie istniejących modeli biznesowych świadczenia usług: standardowy z opłatą rzędu 250 zł⁶⁷ lub elastyczny, zakładający dobrowolną i uznaniową opłatę na zakończenie wycieczki (tzw. „oprowadzanie za napiwki”)⁶⁸. Należy założyć, że deregulacja doprowadzi do powstania i ewolucji tego typu modeli biznesowych, na styku rzeczywistości gospodarczej i wirtualnej (szczególnie w kontekście aktywności zawodowej osób młodych – studentów i absolwentów). Utrzymywanie się już obecnie na rynku firm stosujących drugi z wymienionych modeli biznesowych wskazuje, że istnieje znaczna przestrzeń do obniżek cen usług przewodnickich w wyniku konkurencji wolnorynkowej, jaką wprowadzają postulowane zmiany.

⁶⁶ <http://www.tvn24.pl/0,1740293,0,1,lokowoz--czyli-terapia-w-aucie,wiadomosc.html>.

⁶⁷ <http://przewodnicypokracowie.pl/cennik.htm>.

⁶⁸ <http://freewalkingtour.pl/art/pokaz/2>.

Należy podkreślić, że twierdzenia o zagrożeniu bezpieczeństwa turystów w następstwie procesu deregulacji są bezpodstawne. Realne prawdopodobieństwo wystąpienia takich zagrożeń występuje jedynie w obszarze działalności przewodnika turystycznego górskiego – w odniesieniu do którego nie proponuje się daleko idącej deregulacji.

Niebagatelną, niewymierną korzyścią deregulacji dostępu do zawodu przewodnika turystycznego miejskiego i terenowego jest eliminacja prawa, umożliwiającego strażom miejskim karanie 500-złotową grzywną osób oprowadzających znajomych po rodzinnym mieście. Obecny stan rzeczy nie sprzyja budowaniu poczucia praworządności i zaufania do prawodawcy.

- 1) Deregulacja dostępu do zawodu instruktora sportu oraz trenerów klasy I, II oraz mistrzowskiej

Należy założyć, że wzrost liczby osób zainteresowanych wykonywaniem zawodu trenera może przełożyć się na spadek cen tych usług, proporcjonalny do skali tego zjawiska. Ponadto należy podkreślić, że postulowane zmiany doprowadzą do likwidacji obecnego dualizmu na rynku pracy trenerów. Obecnie mamy do czynienia z nieregulowanym rynkiem trenerów sportu rekreacyjnego, i silną regulacją dostępu do zawodów trenerskich sportu wyczynowego. W praktyce może to prowadzić do przypadków rzeczywistej lub pozornej zmiany trenera przez zawodnika zaczynającego uprawiać sport wyczynowy.

5.4. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

6. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej, a wymogi wpływające z niego w zakresie minimalnych standardów wymaganych do wykonywania zawodu zostają utrzymane.